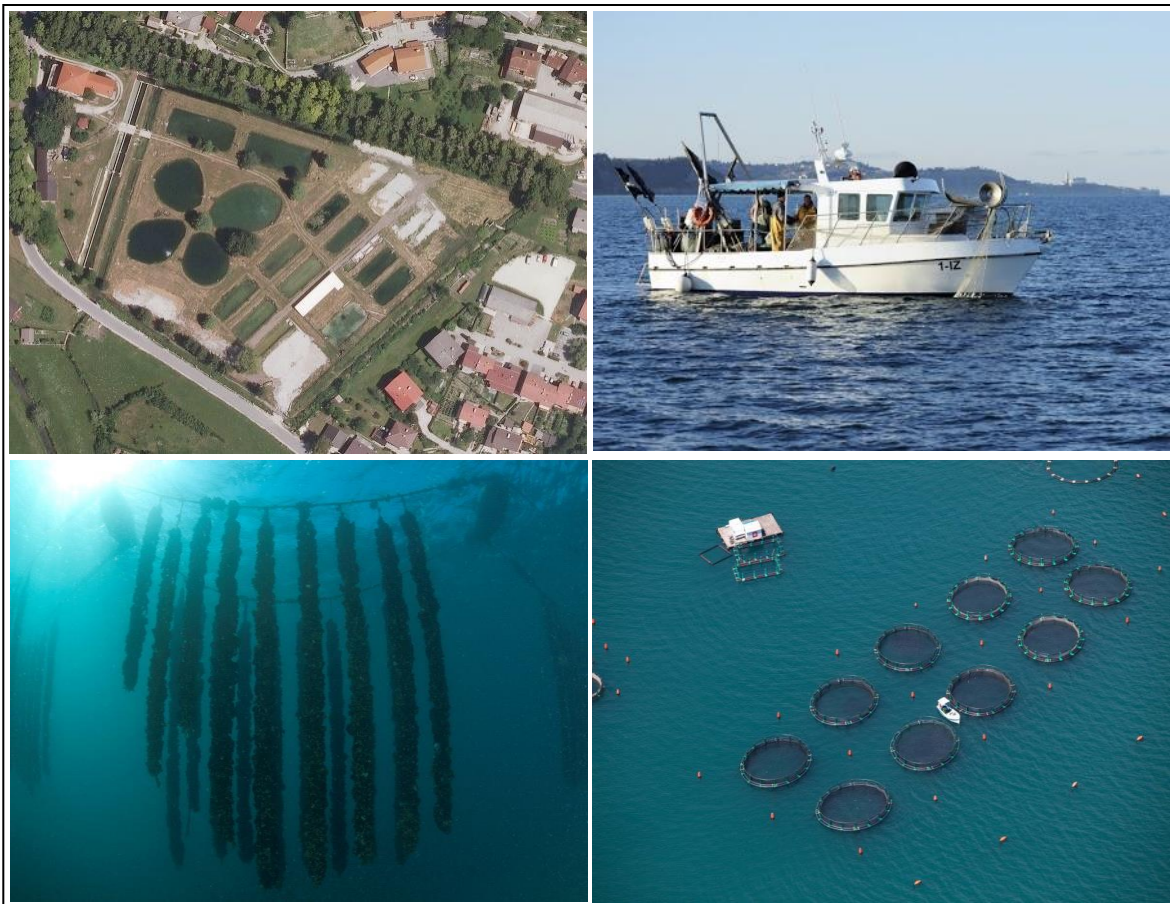

**DODATEK K OKOLJSKEMU POROČILU ZA PRESOJO
SPREJEMLJIVOSTI IZVEDBE NACIONALNEGA
STRATEŠKEGA NAČRTA ZA RAZVOJ AKVAKULTURE V RS
ZA OBDOBJE 2021–2030 TER OPERATIVNEGA PROGRAM
AZA IZVAJANJE EVROPSKEGA SKLADA ZA POMORSTVO,
RIBIŠTVO IN AKVAKULTURO V RS ZA OBDOBJE 2021–
2027**

DOPOLNITEV PO JAVNI RAZGRNITVI IN JAVNI OBRAVNAVI

LJUBLJANA, 25. 7. 2022

Naročnik: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
Dunajska cesta 22
1000 Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO**

Odgovorna predstavnika naročnika:
Dušan Bravničar in Neža Sautet

Izdelovalec: ZaVita, svetovanje, d.o.o.
Tominškova 40
1000 Ljubljana

Odgovorni nosilec naloge: Matjaž Harmel, univ. dipl. gozd.

Vodja projekta: Klemen Strmšnik, univ. dipl. geog.

Vodja projekta priprave dodatka:
Sašo Weltdt, univ. dipl. biol.

Podjetje ne posluje z žigom!

Ključni strokovnjaki:

Sabina Cepuš, univ. dipl. ekol.

Jerneja Harmel, MSc okolj. znan., R Avstrija

Matjaž Harmel, univ. dipl. gozd.

Eva Harmel, mag. inž. kraj. arh.

Aleksandra Krajnc, univ. dipl. geog.

Matevž Premelč, univ. dipl. geog.

Sašo Weltdt, univ. dipl. biol.

Quentin Drouet, MSc. Prostorsko načrtovanje

Samo Škrjanec, univ. dipl. inž. gozd.

Projekt: Dodatek k okoljskemu poročilu za presojo sprejemljivosti vplivov izvedbe Nacionalnega strateškega načrta za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2030) ter Operativnega programa za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 na varovana območja narave

Faza: Gradivo za javno obravnavo

Številka pogodbe: P54/2020 (na strani izvajalca); 2330-20-610006 (na strani naročnika)

Številka projekta: 242/2020

Ključne besede: celovita presoja vplivov na okolje | okoljsko poročilo | OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 | Dodatek za presojo vplivov na varovana območja narave

Datum: 25. 7. 2022

KAZALO

1	Ime in kratak opis plana	7
2	Podatki o planu oz. s planom načrtovanem posegu v naravo	9
2.1	Območje, ki ga zajema plan	9
2.2	Določitve namenske rabe prostora, njen obseg in usmeritve, razmestitve dejavnosti v prostoru ali prostorske usmeritve in prostorski obseg vseh načrtovanih posegov v naravo	9
2.3	Velikost in drugi osnovni podatki o vseh načrtovanih posegih v naravo	10
2.4	Načrtovani ukrepi NSNA 2021-2030 in OP ESPRA 2021-2027	12
2.5	Finančni okvir za izvedbo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030	31
2.6	Velikost in druge osnovne podatke o vseh načrtovanih posegov v naravo	33
2.7	Predvideno obdobje izvajanja plana	34
2.8	Potrebe po naravnih virih	34
2.9	Predvidene emisije, odpadki in odpadne vode ter ravnanje z njimi	34
2.10	Odnos do drugih programov in načrtov	35
2.10.1	Mednarodni programski dokumenti	35
2.10.2	Državni programski dokumenti	37
3	Podatki o varovanem območju	41
3.1	Varstveni cilji varovanega območja in dejavniki, ki prispevajo k ohranitveni vrednosti območja	41
3.1.1	Splošni cilji varstva narave, varovanih območij in območij s posebnim varstvenim statusom	41
3.1.2	Cilji varstva območij Natura 2000	42
3.2	Prikaz varstvenih, varovanih, zavarovanih, degradiranih in drugih območij	43
3.2.1	Varovana območja	43
3.2.2	Zavarovana območja in območja predlagana za zavarovanje	44
3.2.3	Območja Natura 2000	44
3.2.4	Druga območja s posebnim varstvenim režimom	45
3.3	Povzetek veljavnih pravnih režimov na varovanih območjih ali njihovih delih	47
3.4	Podatki o pridobitvi naravovarstvenih smernic oz. strokovnih podlag	51
3.4.1	Naravovarstvene smernice	51
3.5	Prikaz območij dejanske rabe prostora	51
3.6	Podatki o Vrstah in habitatnih tipih za katere je narava območje določeno	53
3.7	Načrti za upravljanje območja in usmeritve, ki izhajajo iz njih	53
3.8	Opis izhodiščnega stanja	54
3.9	Ključne značilnosti habitatov ali vrst na varovanem območju	60
3.10	Podatki o sezonskih vplivih in vplivih naravnih motenj na ključne habitate ali vrste na območju	68
4	Podatki o ugotovljenih vplivih in njihovi presoji	71
4.1	Opredelitev ugotovljenih škodljivih vplivov Načrta na varstvene cilje posameznih varovanih območij in njihovo celovitost ter povezanost, vključno s kumulativnimi vplivi	71
4.2	Alternativne rešitve	82
4.3	Razlaga o možnostih omilitve škodljivih vplivov z navedbo ustreznih omilitvenih ukrepov in razlogi za konkreten izbor omilitvenega ukrepa	84

4.3.1	Zakonska izhodišča	84
4.3.2	Omilitveni ukrepi	86
4.3.3	Priporočila	86
4.4	Določitev časovnega okvirja izvedbe omilitvenih ukrepov, navedba nosilcev njihove izvedbe in način spremljanja uspešnosti izvedenih omilitvenih ukrepov	86
4.5	Navedbe morebitnih načrtovanih ali obravnavanih pobud za ohranjanje narave, ki lahko vplivajo na bodoče stanje območja	87
5	Navedbe o virih podatkov oz. načinu njihove pridobitve in uporabljenih metodah napovedovanja vpliva in presoj	87
5.1	Zakonske osnove	87
5.2	Viri	89
5.3	Metode	90
6	Navedbe o izdelovalcih in morebitnih podizvajalcih dodatka za presojo sprejemljivosti	92
6.1	Izdelovalec poročila	92
6.2	Sodelujoči pri izdelavi poročila	92

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Kazalniki učinka	30
Preglednica 2: Kazalniki rezultata	30
Preglednica 3: Finančni okvir programa ESPRA, ki vključuje tehnično pomoč v skladu s členom 30(4)	31
Preglednica 4: Uvrstitev posegov po Pravilniku o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov v naravo na varovana območja	33
Preglednica 5: Splošni cilji varstva narave povzeti po mednarodnih in nacionalnih programih in strategijah	41
Preglednica 6: Prikaz dejanske rabe tal na območju načrta /vir: MKGP/	51
Preglednica 7: Stanje ohranjenosti taksonov rib /vir: ZRSVN, 2019a/	55
Preglednica 8: Številčnost in populacijski trendi nekaterih kvalifikacijskih vrst ptic v obdobju 2013-2018 (ZRSVN, 2019b)	57
Preglednica 9: obravnavane alternative za izvedbo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030	82
Preglednica 10: Omilitveni ukrepi	86
Preglednica 11: Priporočila	86

KAZALO SLIK

Slika 1: Območje izvajanja NSNA 2021-2030 in OP ESPRA 2021-2027	9
Slika 2: Prikaz območij Natura 2000	45
Slika 3: Pregled najbolj zastopanih rab prostora v Sloveniji	52
Slika 4: Kartografski prikaz dejanske rabe tal	52
Slika 5: Stanje ohranjenosti kvalifikacijskih vrst, razvrščenih po deblih v letu 2019	55
Slika 6: Stanje ohranjenosti kvalifikacijskih HT razvrščenih po skupinah v letu 2019	60

KAZALO PRILOG

Priloga 2: Kartografski prikazi Varstvenih, varovanih, zavarovanih in degradirana območij

SEZNAM KRATIC IN POJMOV

ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
CLLD	lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (angl. Community-Led Local Development)
CRA	centralni register objektov akvakulture in komercialnih ribnikov
D1-11	deskriptorji
EGS	Evropska gospodarska skupnost
EK	Evropska komisija
EKSRP	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
EMS	elektromagnetno sevanje
ES	Evropska skupnost
ESI	Evropski socialni sklad
ESPRA	Evropski sklad za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo
EU	Evropska unija
EUSAIR/JJMS	European Union Strategy for the Adriatic and Ionian Region / Jadransko-Jonska strategija
FAO	Organizacija združenih narodov za prehrano in kmetijstvo
FTE	polni delovni čas (angl. Full-time equivalent)
IKT	informacijsko-komunikacijska tehnologija
LAS	lokalna akcijska skupina
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MSP	mala in srednja podjetja
NSNA 2021-2030	Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021-2030
NUMO	Načrt upravljanja morskega okolja
NUV	Načrt upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja
OAS	Obalna akcijska skupina
OP	Okoljsko poročilo
OP ESPRA 2021–2027	Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo Republiki Sloveniji za obdobje 2021-2027
OPN	občinski prostorski načrt
PN	prednostna naloga
SC	specifični cilj
RS	Republika Slovenija
SRP	skupna ribiška politika
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
TP	tehnična pomoč
UVHVVR	Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin
URSP	Uprava Republike Slovenije za pomorstvo
VTPodV	vodno telo podzemnih voda
VTPV	vodno telo površinskih voda
ZZRS	Zavod za ribištvo Slovenije

Akvakultura	je panoga, ki zajema vse oblike gojenja vodnih organizmov, od alg do vretenčarjev. Slovenski sektor akvakulture zajema vzrejo sladkovodnih in morskih organizmov. V okviru sladkovodne akvakulture se zaenkrat vzrejajo le ribe, v morju tudi mehkužci. Glede ambienta akvakulturo torej delimo na sladkovodno in morsko (marikulturo). Sladkovodno glede na temperaturo vode oz. vrste rib delimo na hladnovodno in toplovodno, glede na intenzivnost pa na intenzivno, polintenzivno in ekstenzivno.
Aktivno ribiško plovilo	je plovilo, ki je v obravnavanem obdobju predložilo vsaj en ladijski dnevnik.
Celostna pomorska politika	pomeni politiko Unije, katere cilj je spodbujanje usklajenega in doslednega odločanja, da se s skladnimi pomorskimi politikami in ustreznim mednarodnim sodelovanjem čim bolj povečajo trajnostni razvoj, gospodarska rast in socialna kohezija držav članic ter zlasti obalnih, otoških in najbolj oddaljenih regij v Uniji ter pomorskih sektorjev.
Gospodarski ribolov	je ribolov, ki se izvaja na podlagi veljavnega dovoljenja za gospodarski ribolov in posebnega dovoljenja za gospodarski ribolov.
Kazalci stanja okolja	so podatki o stanju okolja ali njegovih delov o določeni lastnosti ali razvoju pomembnega pojava v okolju, ki so določeni v poročilu o okolju v Republiki Sloveniji, ki je pripravljeno v skladu s predpisi s področja varstva okolja, in drugi javno dostopni kazalci stanja okolja ter drugi kazalci stanja okolja, ki so opredeljeni na podlagi analize okoljskih izhodišč.
Mali priobalni ribolov	predstavljajo ribiška plovila, katerih skupna dolžina ne presega 12 metrov in ki ne uporabljajo vlečnega orodja: - vlečne mreže z gredjo, - pridnene vlečne mreže s širilkami, - pridnene vlečne mreže za vleko v paru, - pelagične vlečne mreže s širilkami, - pelagične vlečne mreže za vleko v paru, - dvojne vlečne mreže s širilkami.
Naključni ulov / prilov	je nenačrtovan naključen ulov ne-ciljnih vrst, ki se ujamejo v mrežo.
Neželeni ulov / zavržek	je ulov, ki se vrne v morje. Razlogi za zavržek so na primer: vrste niso komercialne, velikost organizmov ni komercialna, velikost organizmov ni legalna, organizmi so poškodovani, ulov je bil preobilen.
Okoljski cilji	so prevzete obveznosti, določene v ratificiranih mednarodnih pogodbah ali predpisih Evropske unije, ki se nanašajo zlasti na povzročanje čezmejnih vplivov na okolje ter globalno onesnaževanje, in varstveni cilji na območjih s posebnim pravnim režimom, ki vključujejo usmeritve, izhodišča, omejitve in prepovedi zaradi varstva okolja, ohranjanja narave, varstva naravnih virov ali kulturne dediščine. Okoljski cilji so tudi drugi cilji, opredeljeni v okoljskih izhodiščih, programih in načrtih s področja varstva okolja, dokumentih s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in v drugih pravnih aktih zaradi uresničevanja načel varstva okolja ali trajnostnega razvoja.
Okoljski cilji programa	so okoljski cilji, ki se nanašajo na program in ustrezajo značilnostim okolja na območju oz. področju plana.
Osutek plana	je faza v pripravi plana, kjer je plan pripravljen do tiste stopnje določenosti, ki omogoča presojo njegovih vplivov na okolje na podlagi okoljskega poročila.
Poseg v vodo	je poseg v okolje, ki se nanaša na splošno ali posebno rabo voda, na izvajanje javnih služb po Zakonu o vodah in na onesnaževanje voda.
Proizvodi iz akvakulture	so vodni organizmi v kateri koli fazi njihovega življenjskega cikla, pridobljeni s kakršno koli dejavnostjo ribogojstva, ali proizvodi iz njih.
Ribič	je vsaka oseba, ki opravlja dejavnosti gospodarskega ribolova.
Ribiško plovilo	je katero koli plovilo, ki je opremljeno za gospodarsko izkoriščanje morskih bioloških virov.
Ribolovno orodje	je orodje, s katerim se izvajata gospodarski ribolov in ribolov za znanstvene, raziskovalne in izobraževalne namene.
Stalež	je morski biološki vir, ki je prisoten na zadevnem območju upravljanja.
Ukrep	je sklop operacij.
Vpliv izvedbe programa	je takšno delovanje izvedbe programa na okolje, da se okolje zaradi tega spreminja oz. naravni procesi v njem potekajo drugače, kot bi sicer.

1 IME IN KRATEK OPIS PLANA

IME strateškega dokumenta	Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v Republiki Sloveniji za obdobje 2021–2027 in Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2027 (v nadaljevanju OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030) Obravnavana verzija strateškega dokumenta: • OP ESPRA 2021-2027 – osnutek datiran 3. februar 2022 • NSNA 2021-2030 – osnutek datiran 16. februar 2022
PRIPRAVLJAVEC strateškega dokumenta	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
Predvideno obdobje izvajanja	2021-2029
ObMOČJE strateškega dokumenta	Republika Slovenija
naslovljena vsebinska področja	Morski gospodarski ribolov Akvakultura (sladkovodna akvakultura in marikultura) Predelave rib in drugih vodnih organizmov Izboljšanje delovnih pogojev v sektorju Raziskave in izobraževanje Trženje proizvodov iz ribištva in akvakulture

NSNA 2021-2030 postavlja okvir in prednostne naloge za razvoj akvakulture kot gospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji v obdobju 2021-2030. Z njim se posodablja načrt iz predhodnega programskega obdobja 2014-2020. Podlaga za pripravo in sprejetje načrta so *Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko, Uredba (EU) 2021/1139 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. julija 2021 o vzpostavitvi Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter spremembi Uredbe (EU) 2017/1004 in 34. člen Uredbe (EU) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o skupni ribiški politiki z dne 11. decembra 2013 (v nadaljnjem besedilu: Uredba 1380/2013/ES).*

Namen načrta je podati temeljne usmeritve, ki bodo omogočile ohranjanje obstoječe ter nadaljnji razvoj sektorja akvakulture s posodobitvijo, prilagoditvijo in diverzifikacijo že obstoječih obratov akvakulture ter spodbujanje novih na okolju sprejemljivih in inovativnih pristopov, z uvajanjem novih tehnologij, kjer bi bilo to sprejemljivo z vidika prostorskih in okoljskih zahtev.

Ključno vodilo je ohranjanje delovnih mest ter ohranjanje in povečanje produktivne zmogljivosti v akvakulturi kot tudi izboljšanje učinkovitosti rabe obnovljivih virov energije v akvakulturi. Hkrati pa krepi sodelovanje med deležniki in jim omogočiti pridobivanje novih znanj. Pomembno je tudi ozaveščanje potrošnikov o pomenu zdrave prehrane za zdravje, kjer imajo prav proizvodi iz akvakulture pomembno mesto, posebej lokalno in ekološko pridelani.

Te dejavnosti se bodo lahko konkretno podpirale v okviru *Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v obdobju 2021–2027 (v nadaljnjem besedilu: ESPRA 2021–2027)*. Skladno s 34. členom Uredbe 1380/2013/ES je načrt pogoj in podlaga za izbor ter izvajanje ukrepov, ki jih dopušča *Uredba Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo* predvsem na drugi prednostni nalogi »Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture« ter v povezavi s tretjo prednostno nalogo »Omogočanje rasti trajnostnega modrega gospodarstva ter spodbujanje razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih«. Zato načrt služi tudi kot podlaga za pripravo Operativnega programa za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v obdobju 2021–2027 (v nadaljevanju: OP ESPRA 2021–2027).

OP ESPRA 2021–2027 predstavlja operativni program, ki spodbuja izvajanje skupne ribiške politike in celostne pomorske politike ter podpira razvoj ribiškega sektorja v RS v smeri konkurenčnega in trajnostnega razvoja. Zasleduje naslednje ciljne politike in njihove prednostne naloge:

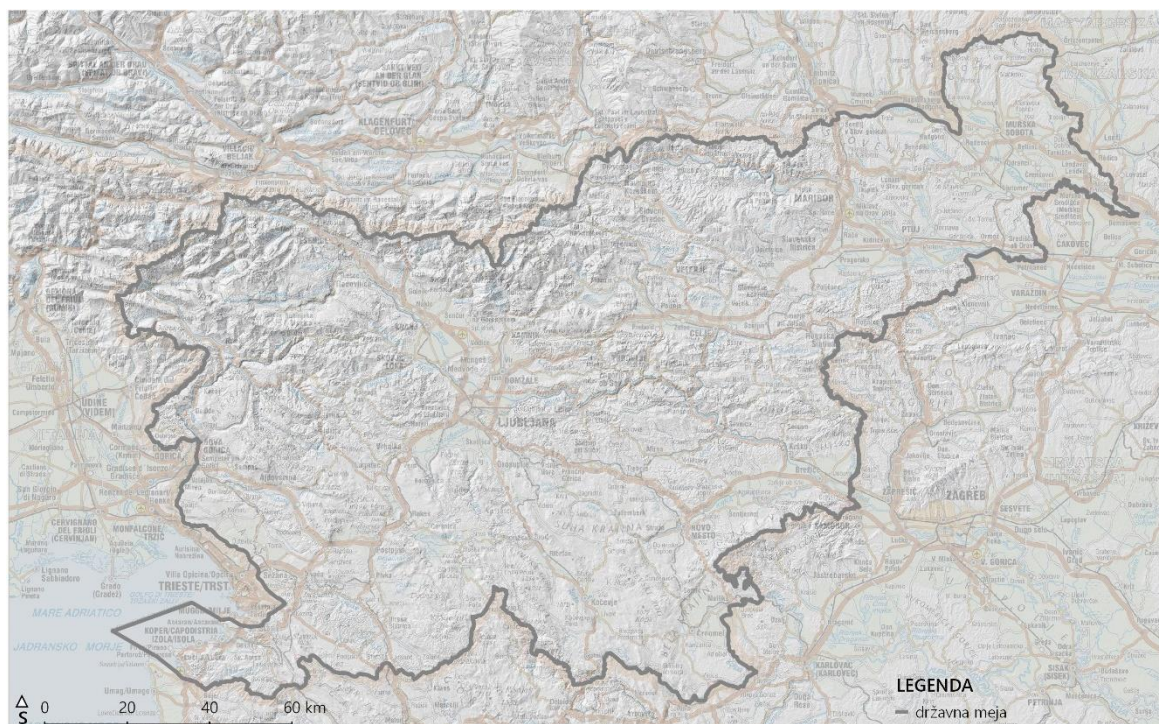
Ciljna politika OP ESPRA 2021–2027	Prednostna naloga ESPRA
Bolj zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj	Spodbujanje trajnostnega ribištva in ohranjanje vodnih bioloških virov
	Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture ter s tem prispevanje k prehranski varnosti v Uniji
	Krepitev mednarodnega upravljanja oceanov ter omogočanje varnih, zaščitanih, čistih in trajnostno upravljanjanih morij in oceanov
Evropa, ki je bližje državljanom in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih pobud	Omogočanje rasti trajnostnega modrega gospodarstva v obalnih, otoških in celinskih regijah ter spodbujanje razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti

Dodatek k okoljskemu poročilu za presojo sprejemljivosti vplivov izvedbe Nacionalnega strateškega načrta za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2030) ter Operativnega programa za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 na varovana območja narave

2 PODATKI O PLANU OZ. S PLANOM NAČRTOVANEM POSEGU V NARAVO

2.1 OBMOČJE, KI GA ZAJEMA PLAN

Območje izvajanja NSNA 2021-2030 in OP ESPRA 2021-2027 je celotno ozemlje Republike Slovenije (sliak 1 in Priloga 1).

Viri: kartografska podlaga: DMV 12.5, GURS I državna pregledna karta, GURS I državna meja, GURS

Slika 1: Območje izvajanja NSNA 2021-2030 in OP ESPRA 2021-2027.

2.2 DOLOČITVE NAMENSKE RABE PROSTORA, NJEN OBSEG IN USMERITVE, RAZMESTITVE DEJAVNOSTI V PROSTORU ALI PROSTORSKE USMERITVE IN PROSTORSKI OBSEG VSEH NAČRTOVANIH POSEGOV V NARAVO

NSNA 2021-2030 in OP ESPRA 2021-2027 sta dokumenta strateške narave, posledično posameznih lokacij ukrepov ne obravnavata. Prav tako z NSNA 2021-2030 OP in ESPRA 2021-2027 ni določena namenska raba prostora. Namenska raba prostora se določa na ravni posameznih občin v okviru priprave občinskih prostorskih načrtov (OPN) oziroma državnih prostorskih načrtov (DPN). Območja osnovne namenske rabe prostora se opredelijo glede na fizične lastnosti prostora in predvideno namembnost določenega prostora. Določitev dejanske rabe prostora na nivoju presoje obeh načrtov z vidika varovanih območij ni relevantna.

2.3 VELIKOST IN DRUGI OSNOVNI PODATKI O VSEH NAČRTOVANIH POSEGIH V NARAVO

Širše gledano NSNA 2021-2030 sledi dvema osnovnima ciljema, in sicer:

- Zagotoviti dober prehranski sistem z večjo porabo proizvodov iz akvakulture na prebivalca.
- Prehod na trajnostni sistem z večjo samooskrbo s temi proizvodi ob upoštevanju ohranjanja biodiverzitete in zmanjševanja izgub in odpadkov hrane iz akvakulture.

Njuno doseganje predvideva peko dveh vrst ukrepov:

- Splošni ukrepi.
- Predvidene spodbude za področje akvakulture v Programskem obdobju Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulture za obdobje 2021 – 2027, ki obsegajo:
 - Produktivne naložbe v akvakulturo,
 - Namenska sredstva za ohranjanje akvakulture,
 - Nadomestila v akvakulturi,
 - Inovacije,
 - Svetovanje in usposabljanje, doseganje novih znanj in izmenjava dobrih praks,
 - Študije in raziskave za nadaljnji razvoj akvakulture,
 - Promocija za povečanje porabe ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture,
 - Izvajanje lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost.

OP ESPRA 2021-2027 obsega 4 prednostne naloge, znotraj katerih se bodo zasledovali specifični cilji in posamezni izbrani ukrepi, predstavljeni v nadaljevanju.

Prednostna naloga	Specifični cilj
<u>Prednostna naloga 1:</u> SPODBUJANJE TRAJNOSTNEGA RIBIŠTVA IN OHRANJANJE VODNIH BIOLOŠKIH VIROV	1.1. Krepitev ekonomsko, socialno in okoljsko trajnostnih ribolovnih dejavnosti
	1.2. Povečanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje emisij CO ₂ z zamenjavo ali posodobitvijo motorjev ribiških plovil
	1.3. Spodbujanje prilagajanja ribolovnih zmogljivosti ribolovnim možnostim v primerih trajnega prenehanja ribolovne dejavnosti in prispevanje k primernemu življenjskemu standardu v primerih začasnega prenehanja ribolovnih dejavnosti
	1.4. Spodbujanje učinkovitega nadzora in izvrševanja ribištva, vključno z bojem proti nezakonitemu, neprijavljenemu in ne-reguliranemu ribolovu, ter pridobivanja zanesljivih podatkov za odločanje, temelječe na znanju
	1.6. Prispevanje k varstvu in obnavljanju vodne biotske raznovrstnosti in ekosistemov
<u>Prednostna naloga 2:</u> SPODBUJANJE TRAJNOSTNIH DEJAVNOSTI AKVAKULTURE TER PREDELAVE IN TRŽENJA RIBIŠKIH PROIZVODOV IN PROIZVODOV IZ AKVAKULTURE	2.1. Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture in zlasti povečevanje konkurenčnosti akvakulturne proizvodnje, pri čemer se hkrati zagotavlja, da so dejavnosti akvakulture dolgoročno okoljsko trajnostne
	2.2. Spodbujanje trženja, kakovosti ter dodane vrednosti ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture ter predelave teh proizvodov

Dodatek k okoljskemu poročilu za presojo sprejemljivosti vplivov izvedbe Nacionalnega strateškega načrta za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2030) ter Operativnega programa za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 na varovana območja narave

<u>Prednostna naloga 3:</u> OMOGOČANJE RASTI TRAJNOSTNEGA MODREGA GOSPODARSTVA TER SPODBUJANJE RAZVOJA RIBIŠKIH IN AKVAKULTURNIH SKUPNOSTI NA OBALNIH IN CELINSKIH OBMOČJIH	3.1. Intervencije, ki prispevajo k omogočanju trajnostnega modrega gospodarstva v obalnih, otoških in celinskih regijah ter spodbujanju trajnostnega razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti
<u>Prednostna naloga 4:</u> KREPITEV MEDNARODNEGA UPRAVLJANJA OCEANOV TER OMOGOČANJE VARNIH, ZAŠČITENIH, ČISTIH IN TRAJNOSTNO UPRAVLJANIH MORIJ IN OCEANOV	4.1. Intervencije, ki prispevajo h krepitvi mednarodnega upravljanja oceanov ter trajnostnega upravljanja morij in oceanov prek širjenja znanja o morju ter spodbujanja pomorskega nadzora in/ali sodelovanja obalnih straž

2.4 NAČRTOVANI UKREPI NSNA 2021-2030 IN OP ESPRA 2021-2027

NSNA 2021-2030 predvideva izvedbo naslednjih načrtovanih ukrepov:

Cilji in spodbude	Ključno področje	Cilji z opisom aktivnosti oz. ukrepov
MOŽNOSTI IN CILJI RAZVOJA AKVAKULTURE DO LETA 2030 – oz. splošni ukrepi NSNA 2021-2030	Upravni postopki	Z vidika krajšanja upravnih postopkov je bil že v perspektivi 2014-2020 narejen korak naprej. Pričakujemo, da se bodo postopki pridobivanja upravnih dovoljenj zaradi ukrepov in predpisov v Sloveniji krajšali, vključno z podeljevanjem vodnih dovoljenj. Je pa v postopek pridobivanja dovoljenj za akvakulturo vključenih različno število upravnih organov, kar je odvisno od vrste, velikosti, tehnologije in mesta postavitve akvakulture. Zato je lahko čas pridobivanja dovoljenj od nekaj mesecev do 2 dveh let. Tudi stroški so odvisni od več dejavnikov in zahtevanih študij ter presoj, vendar ti niso taki, da bi odvrnili morebitne resne investitorje. Pričakujemo, da bo v obdobju 2021-2030 izdanih 20 novih dovoljenj za akvakulturo. V postopku priprave Strategije digitalne transformacije gospodarstva je bil v začetku leta 2020 izhodiščno pripravljen pregled realizacije Digitalne Slovenije 2020, ki je služil kot osnovna podlaga za pripravo nove strategije. Na osnovi ugotovitev tega pregleda in pregleda aktualnega stanja digitalizacije so bila oblikovana prednostna področja nove strategije, med katerimi sta z vidika akvakulture ključni digitalna vključenost in digitalne javne storitve. Digitalizacija bo pomembno prispevala k krajšanju postopkov za pridobivanje dovoljenj za akvakulturo. Do konca leta 2022 bo vzpostavljeno e-gradbeno dovoljenje. S pomanjkanjem kompetenc za oblikovanje digitalnih vsebin za predstavitev in dostop do trga se soočajo mikro in mala podjetja, ki imajo v primerjavi z drugimi državami EU razmeroma nizek indeks digitalne intenzivnosti in digitalnih kompetenc. Z aktivnostmi v za doseganje znanj v sektorju akvakulture bomo sredstva namenili tudi izboljšanju digitalnih kompetenc SME v akvakulturi. V okviru strateške presoje vpliva na okolje je bilo podano priporočilo, da Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano da pobudo Ministrstvu za okolje in prostor za vzpostavitev interdisciplinarne in medsektorske delovne skupine, ki bi pripomogla k iskanju rešitev v okviru nacionalne zakonodaje za poenostavitev postopkov za pridobivanje dovoljenj v akvakulturi. S povezovanjem odločevalcev na področju akvakulture kot tudi odločevalcev s področja gradbenih in upravnih dovoljenj bi se morale zmanjšati administrativne ovire in ustvariti ustrezno delovanje upravnih služb ter sodelovanje stroke, svetovalnih služb v akvakulturi in celotnega sektorja akvakulture, kar bi zagotovilo hitrejšo izvajanje postopkov za izdajo potrebnih dovoljenj za izvajanje akvakulture. Smiselno bi bilo pripraviti splošni pristop, da bi investitorji lahko urejali vso potrebno dokumentacijo na enem mestu, kar bi gotovo poenostavilo in pospešilo določene upravne postopke. Vlada RS je z namenom debirokratizacije in skrajšanja postopkov ustanovila strateški svet za področje davčne, gospodarske in okoljske zakonodaje. Vsekakor pa bo ena od poenostavitev za vlagatelje tudi izključna uporaba elektronskega poslovanja pri pridobivanju evropskih sredstev. V primeru rabe vode za gojenje vodnih organizmov bo nujno prilagoditi pogoje glede na posamezno lokacijo/ribogojnico oziroma določiti izjeme pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka, in po potrebi spremeniti Uredbo o kriterijih za določitev ter načinu spremljanja in poročanja ekološko sprejemljivega pretoka (Uradni list RS, št. 97/2009). Skladno s Programom ukrepov upravljanja voda za obdobje 2016- 2021 je predvideno izvajanje ukrepa ON17b Prilagoditev izvajanja ribiške in ribogojne prakse. Ukrepi se izvajajo na vodnih telesih, za katera je na podlagi ocene verjetnosti doseganja okoljskih ciljev ugotovljeno, da ne bodo dosegla okoljskih ciljev zaradi vnosa hranil in/ali vnosa organskih snovi, katerega cilj je omejitev količine vabe za privabljanje rib v vodnih telesih. Prav tako je s Programom ukrepov upravljanja voda za obdobje 2016-2021 predvideno izvajanje ukrepa B11.1b–Izdelava tehničnih smernic za vzrejne objekte za vodne organizme. Zaradi preprečevanja uhajanja gojenih vrst vodnih organizmov iz vzrejnih objektov za vodne organizme ter preprečevanja oziroma zmanjševanja obremenjevanja voda iz teh vzrejnih objektov je treba zagotoviti ustrezno tehnično izvedbo samih vzrejnih objektov. V ta namen je treba pripraviti smernice za tehnično ureditev objektov in tehnično sanacijo obstoječih objektov, ki povzročajo negativne vplive na vode. Subjekti v akvakulturi večinoma poslujejo kot gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali kmetije z dopolnilno dejavnostjo, tudi kot društva in zavodi.

Cilji in spodbude	Ključno področje	Cilji z opisom aktivnosti oz. ukrepov
	Prostorsko načrtovanje in dostopanje do voda	Slovenija je v letu 2021 zaključila postopek priprave enovitega PPP. Vanj so bila na podlagi študije; marikultura umeščena štiri nova potencialna območja za razvoj marikulture. Zaradi uskladitve z drugimi rabami morja je bil dan pogoji, da se pred razglasitvijo novih območij zagotovi boljša izkoriščenost obstoječih območij. Pri umeščanju novih območij bo treba izvesti okoljsko presojo, po razglasitvi pa izvajati 5-letni monitoring vpliva na okoljsko in kemično stanje morja. Te aktivnosti so predvidene v okviru OP ESPRA 2021-2027.
	Informacije potrošniku ter organiziranost sektorja	Zahvaljujoč promocijskim aktivnostim, ki smo jih financirali v obdobju 2007-2013 in 2014-2020 se zdi, da sektor akvakulture postaja vse bolj prepoznaven. Povpraševanje potrošnikov po ribah iz akvakulture se povečuje, vendar kljub povečanju proizvodnje v obdobju 2014-2020 nismo dosegli cilja večje samooskrbe. Veletrgovci in predstavniki sektorja akvakulture se še vedno premalo poslužujejo prostovoljnih označb iz uredbe EU 1307/2013, npr. datum nabiranja ali ulova proizvodov iz ribogojstva, informacije o okolju, informacije etične ali socialne narave; informacije o proizvodnih tehnikah in postopkih, informacije o hranilni vrednosti proizvoda. Najverjetneje so razlogi v dodatnih stroških, ki bi jih podjetja imela s financiranjem dokazil, na podlagi katerih je resničnost prostovoljnih označb mogoče preveriti. Trenutno imamo v sektorju akvakulture nekaj zasebnih znamk, predstavniki niso združeni v sheme kakovosti, prav tako pa tudi ne v organizacije proizvajalcev. K izboljšanju stanja bodo v perspektivi 2021-2030 prispevale aktivnosti za doseganje novih znanj (usposabljanja s področja označevanja proizvodov, shem kakovosti, združevanja) in promocijske aktivnosti, v okviru katerih potrošnike obveščamo o dobrotah uživanja rib in proizvodov iz akvakulture, odločevalce pa o sektorju akvakulture v okviru aktivnosti mreženja in izdaje t. i. newsletter. V okviru študij smo predvideli študijo o hranilnih vrednostih školjk, katere rezultati bodo zagotovo prispevali k usmerjanju promocijskih aktivnosti ter izboljšanju prostovoljnega označevanja. Študija je eden od delovnih paketov projekta, ki je dobil značko Jadransko-jonske regije. Aktivnosti mreženja in izmenjave dobrih praks, newsletter in druge bodo zagotovo prispevale tudi k boljši organiziranosti sektorja. Naštete aktivnosti bodo financirane iz OP ESPRA 2021-2027. Organiziranost sektorja se skladno s 1. odstavkom Uredbe (EU) 1379/2013 lahko ustanovi na pobudo proizvajalcev ribiških proizvodov oziroma proizvodov iz ribogojstva v eni ali več državah članicah in se priznajo v skladu z oddelkom II Uredbe EU 1379/2013. V Sloveniji bo veliko informativnih dejavnosti, delavnic in promocijskih dogodkov v prihodnje usmerjenih k spodbujanju sektorja k združevanju. Če bomo prejeli uradno pobudo sektorja, jo bomo ustrezno podprli.
	Javno zdravje, zdravje in dobrobit živali, okoljska učinkovitost	Trenutno je v Sloveniji 31 ribogojnic s statusom »prost VHS/IHN«. Ribogojnice vzrejajo predvsem potočno šarenko postrv, lipana, soško postrv ter še nekatere druge vrste salmonidov. V postopku pridobivanja statusa »prost VHS/IHN« sta trenutno še dve ribogojnici. Še vedno so prisotne tudi okužene ribogojnice, katerih število pa se je v zadnjih letih precej zmanjšalo. Tako je z IHN trenutno okuženih 24 ribogojnic, z VHS pa le še tri ribogojnice. V večini primerov ne gre za aktivne okužbe; ali ribogojci še niso zaključili sanacije ali pa se zanjo iz različnih razlogov niso odločili. Ker se lahko na ta način okužba vzdržuje, je v pravilniku, ki ureja akvakulturo, določeno, da je v primeru, ko okužba predstavlja tveganje za druge ribogojnice, sanacija s strani ribogojca obvezna. Na ta način želimo še dodatno zmanjšati število okuženih ribogojnic in s tem še izboljšati zdravstveni status ribogojnic v Sloveniji. V prihajajočem obdobju želimo vsaj ohraniti pridobljene zdravstvene statuse v obratih akvakulture, seveda pa je dolgoročni cilj še vedno status prost VHS/IHN za celotno ozemlje Slovenije. Na ta način se bo slovensko ribogojstvo zaščitilo pred vnosom rib iz drugih držav Evropske unije z nižjim zdravstvenim statusom in bo lahko doseglo tudi višjo ceno na trgu. Velik pomen pri tem bo imela tudi promocija na lokalnem nivoju, ki naj bi ljudi spodbujala k nakupu lokalnih proizvodov, ki izvirajo od zdravih rib. Prav tako je treba ohraniti ter v skladu z novo Uredbo o zdravju živali posodobiti že uveljavljeno dobro higiensko prakso, ki jo izvajajo nosilci dejavnosti na podlagi Direktive 2006/88 in je eden od pogojev za odobritev proizvodnje akvakulture, s čimer se ohranja dobrobit živali v skladu s Strategijo za biodiverziteteto 2030, Na področju zdravljenja rib bi bilo v prihodnje treba omogočiti dostopnost komercialnih vakcin ter proizvodnjo in uporabo vakcin, s katerimi se lahko močno zmanjša poraba antibiotikov, kar bi se lahko spodbujalo v okviru inovacij. Glede na pomanjkanje registriranih antiseptičnih sredstev bi bilo morda bolj smiselno od nabave registriranih pripravkov (ki jih je malo ali jih sploh ni) dolgoročno razmišljati o uvajanju za ribe ustrežnejših tehnoloških pogojev reje (v smislu manjše gostote, počasnejšega prirastka, uvajanja naravnih pogojev bivanja...), kar bi ob upoštevanju ekoloških smernic (ekološka krma, prepoved uporabe antibiotikov...) lahko vodilo v smer ekološke reje rib. Ob primerni skrbi za vode ima Slovenija dovolj naravnih danosti za tovrstno proizvodnjo. Tako vzrejene ribe bi lahko zaradi svoje dobre kakovosti dosegale višjo ceno. S tem bi dosegli dva pomembna cilja: proizvajali bi res visokokvalitetno hrano za potrošnike, ki vedno bolj stremijo k zdravemu načinu prehranjevanja hkrati pa bi ribam bi omogočili boljše pogoje vzreje in s tem zagotovili višjo stopnjo dobrobiti.

Cilji in spodbude	Ključno področje	Cilji z opisom aktivnosti oz. ukrepov
		Glede na ugodno epizootiološko stanje je namreč dolgoročni cilj v državi, da na nivoju celotne države pridobimo status prost VHS/IHN. Še vedno je večina salmonidnih ribogojnic v Sloveniji uvrščena v kategorijo III. Ob tem je treba poudariti, da večina teh ribogojnic nima nepoznanega zdravstvenega statusa, so pa v tej kategoriji zato, ker ne želijo ali pa ne morejo izpolniti pogojev za pridobitev statusa »prost bolezni«. Cilj je, da v prihajajočih letih k pridobivanju statusa spodbudimo čim več ribogojnic iz te kategorije in se na ta način približamo zastavljenemu cilju, to je status države proste VHS/IHN. K temu bodo prispevale tudi aktivnosti v okviru izmenjave dobrih praks ter pridobivanja novih znanj, ki bodo financirane iz OP ESPRA 2021-2027. Z novo Uredbo 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o prenosljivih boleznih živali in o spremembi ter razveljavitvi določenih aktov na področju zdravja živali (Uredba o zdravju živali), ki se bo začela uporabljati 21. aprila 2021, bodo določena nova pravila glede zdravja živali. Velik poudarek daje Uredba o zdravju živali na odgovornost nosilcev dejavnosti in upoštevanje biovarnostnih ukrepov. Novi zakonodaji bo treba prilagoditi tudi nacionalno zakonodajo za področje akvakultur, tako glede zdravstvenega varstva, kot tudi poročanja, preudarne rabe antibiotikov, upoštevanja biovarnostnih ukrepov itd. V Sloveniji je sedaj raba antibiotikov v akvakulturi dovoljena le na podlagi odobritve veterinarske službe NVI. Za zagotavljanje javnega zdravja bodo školkarjem, v primeru pojava biotoksinov in prepovedi nabiranja, za izpad dohodka v danem obdobju omogočena nadomestila iz OP ESPRA 2021-2027. Za izplačilo nadomestil bodo uporabljeni poenostavljeni stroški obračunavanja (SCO). Nadomestila bodo omogočena tudi ribogojcem na območjih NATURA 2000 zaradi specifičnih pogojev vzreje, prav tako pa ribogojcem, ki se bodo odločili za prehod na ekološko akvakulturo. V okviru naložb v zaprte sisteme bodo mogoče tudi naložbe za zagotavljanje energetske učinkovitost tovrstnih objektov, katerih delovanje je navadno energetsko precej potratno. Vsa nadomestila bodo sofinancirana iz sredstev OP ESPRA 2021-2027. V primeru krize, kot je bila na primer kriza, povezana s Covid, pa so lahko na voljo tudi druga nacionalna sredstva ali pa državne pomoči. Na morju bomo spodbujali vzrejo nizko trofičnih vrst, priložnosti za to vidimo tudi v okviru inovacij, ki se bodo financirale iz OP ESPRA 2021-2027. Sredstva OP ESPRA 2021-2027 pa bodo namenjena tudi izmenjavi znanj na tem področju (usposabljanja na temo dobrobiti živali in izmenjava dobrih praks na tem področju, tudi v okviru EU). Na ta način bomo s sredstvi ESPRA prispevali k doseganju specifičnega cilja 2.1 Uredbe (EU) 2021/1139: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture in zlasti povečevanje konkurenčnosti akvakulturne proizvodnje, pri čemer se hkrati zagotavlja, da so dejavnosti akvakulture dolgoročno okoljsko trajnostne, saj gre v večini primerov za ribogojne prakse, ki so okolju bolj prijazne (npr. zemeljski ribniki).
	Podnebne spremembe	V skladu z Resolucijo RS o nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030, ki je sprejeta na podlagi temeljnih okoljskih zakonov: Zakona o varstvu okolja Zakona o ohranjanju narave in Zakona o vodah, je dobro stanje voda, zraka in tal pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot. Ob vse večji ozaveščenosti o pomenu zdravega okolja za kakovost življenja zdajšnje in prihodnjih generacij je varstvo okolja ter obvladovanje podnebne krize in prilagajanje nanjo, v ospredju slovenskih razvojnih ciljev, zato je eden od ključnih usmeritev pri pripravi razvoja akvakulture do leta 2030. Ključna za razumevanje in ozaveščenost sta prepleta varstva okolja z družbenimi in gospodarskimi procesi ter zasus k ekosistemskemu razvojnemu modelu s trajnostno proizvodnjo in potrošnjo na vseh ravneh. Ob zavedanju, da se dogajajo procesi svetovnih podnebnih sprememb, ki vsa živa bitja ogrožajo na način, kot ga še nismo doživeli, je treba sektor prilagoditi tudi na ta vpliv. Poročilo o izvajanju strateškega okvirja 2016-2020 je v analizi stanja in znanstvenih dognanj glede podnebnih sprememb v RS, podalo oceno, da Slovenija velja za z vodnimi viri bogato državo in kot kažejo podnebne projekcije, bo takšna tudi ostala. Padavine se bodo povečale v hladni polovici leta, ko potrebe po vodi niso velike, hkrati se bo zelo zmanjšal vpliv snežne odeje, ki je naravni zadrževalnik vode. Zato bo manj vode na voljo predvsem v površinskem sloju tal in na površinskih vodotokih v začetku rastne dobe, ko se bo obenem povečalo tudi izhlapevanje. Kljub povečanju padavin na letni ravni se bomo v toplem delu leta morali soočiti s sušnimi razmerami v površinskem sloju tal. Tako drugačen vodni in rečni režim ter povečana toplotna obremenitev bodo najbolj pomembni vplivi prihodnjih sprememb podnebja, ki bodo neposredno in posredno prizadeli dejavnosti kot so zdravstvo, kmetijstvo, akvakultura, gozdarstvo, energetika, predelovalna dejavnost in turizem. V sodelovanju z ostalimi resorji bo tako pripravljena ocena ranljivosti sektorja in možne rešitve ter prilagoditve na podnebne spremembe v okviru Strateškega okvirja prilagajanja podnebnim spremembam v RS. Prilagajanje sektorja podnebnim spremembam ter prehod v nizkoogljično in krožno gospodarstvo z boljšim upravljanjem zavržkov in odpadkov, ki jih je mogoče ponovno uporabiti in reciklirati, zagotavljanje večje energetske učinkovitost glede rabe obnovljivih virov energije, mobilnosti in stavb. Nizkoogljično

Cilji in spodbude	Ključno področje	Cilji z opisom aktivnosti oz. ukrepov
		gospodarstvo se lahko ustvarja s spodbudami za zagotavljanje večje energetske učinkovitost glede rabe obnovljivih virov energije (npr. sončne celice in paneli), mobilnosti (npr. električna prevozna sredstva) in nizko energijskimi vzrejni obrati. To bi omogočilo konkurenčnost sektorja in kakovost proizvodov ob dolgoročnem ohranjanju naravnih virov, zahtevalo pa bo tudi spreminjanje proizvodnje in potrošnje v bolj trajnostne oblike. V določenih primerih bodo pri posameznih obratih akvakulture za nadaljevanje proizvodnje potrebni ukrepi za zmanjšanje negativnih vplivov na vode in vodne ekosisteme. To se lahko doseže z določenimi tehnološkimi rešitvami z vračanjem prečiščene vode nazaj v vodotoke, z uvajanjem RAS tehnologije in ali pa prilagoditvijo in diverzifikacijo proizvodnje. Eno od takih prilagoditev je tudi prehod na ekološko akvakulturo. V okviru OP ESPRA 2021-2027 bomo financirali študijo o možnostih prehoda na ekološko akvakulturo. Ko bomo prejeli rezultate študije, bomo videli, v kolikšni meri lahko podpremo prehod na ekološko akvakulturo. Pri ekološki vzreji je namreč pomembno, da se ustvarijo pogoji, ki so za posamezno vrsto vodnega organizma čim bolj podobni naravnim pogojem, v katerih živi. Določena je maksimalna gostota naselitve, prepovedana je uporaba gensko spremenjene hrane, uporaba določenih zdravil in kemikalij, prepovedana je tudi uporaba določenih tehničnih ukrepov kot je prezračevanje vode ali vpihavanje kisika. Obremenjevanje okolja je s tem manjše kot pri klasični vzreji. Iz teh razlogov bi morali povečevati delež take vzreje, iz ekonomskega vidika pa je treba z višjo ceno ustvariti dodano vrednost proizvodov kar pa mora prepoznati tudi potrošnik. Določene spodbude za tovrstno obliko vzreje so bile v prejšnjem obdobju žal neuspešne oziroma neizkoriščene. Pri hladnovodni ekološki akvakulturi je največja ovira za prehod na ekološko akvakulturo predvsem bistveno višja cena hrane, ki se trenutno ne nadomesti z višjo ceno proizvodov, zato v prihodnje v tem segmentu akvakulture ne pričakujemo povečanja. Priložnost za ekološko vzrejo, pa vidimo bolj v toplovodni akvakulturi kot tudi pri gojenju školjk, kar se bo vsekakor spodbujalo, v kolikor se bo pokazal interes sektorja.
	Inovacije	V perspektivi 2014-2020 interes subjektov akvakulture za inovacije ni bil velik. Razlog za to pripisujemo strogim pogojem in nizki stopnji sofinanciranja. V obdobju 2021-2030 bomo s pomočjo sredstev OP ESPRA 2021-2027 omogočili inovacije v sistemih z bolj učinkovitim izkoriščanjem vode (na primer uporaba nano-mehurčkov, ozona, uporaba določenih kultur bakterij za izboljšanje biofiltra), inovacije, povezane z uvajanjem novih vrst, vključno z algami, ter inovacije v marikulturi, ki bodo usmerjene v učinkovitejšo izrabo razpoložljivega prostora in povečanja proizvodnje, tudi z uvajanjem več-trofične marikulture. Mogoče bodo tudi inovacije za iskanje rešitev pri prodajnih težavah, odziv na potrebo po novih tržnih zahtevah, kot je organska prodaja ali registracija blagovne znamke. Z izbranimi aktivnostmi bomo prispevali k izpolnjevanju naslednjih ciljev Strateških smernic za konkurenčno in trajnostno EU akvakulturo: krepitvi odpornosti in konkurenčnosti; sodelovanju pri zelenem prehodu; zagotavljanju družbene sprejemljivosti in obveščanju potrošnikov ter krepitvi znanja in inovacij. Izbrane aktivnosti bodo prispevale tudi k izpolnjevanju ciljev 3.1 (točka B), 3.2 (točka B) ter 3.3 Strategije GFCM 2030. Izbrane aktivnosti bodo komplementarne aktivnostim, ki se bodo financirale v okviru Horizon Europe.
	Vključevanje akvakulture lokalno gospodarstvo	Širše gledano strategija za obdobje 2021-2030 sledi dvema splošnika ciljema, in sicer: a) zagotoviti dober prehranski sistem z večjo porabo proizvodov iz akvakulture na prebivalca in b) prehod na trajnostni sistem z večjo samooskrbo s proizvodi iz akvakulture ob ohranjanju biotske raznovrstnosti ter zmanjševanju izgub in odpadkov hrane iz akvakulture. V obeh segmentih je Slovenija daleč pod povprečjem EU, zato ima za proizvode iz akvakulture še dovolj tržnih priložnosti. Ključno je namreč zagotoviti lokalno oskrbo z ribiškimi proizvodi in proizvodi iz akvakulture ter ohraniti kratke verige z namenom zmanjševanja ogljičnega odtisa. Tudi Strateške smernice za razvoj EU akvakulture ugotavljajo velik potencial za ustvarjanje lokalnih vrednostnih verig in kratkih verig preskrbe s hrano, kar bi moralo prispevati k okoljsko, gospodarsko in družbeno trajnostni proizvodnji hrane. Ena od ključnih prednosti majhnih podjetij je zagotovo v prispevanju kratkim lokalnim verigam, s katerimi pokrijejo potrebe lokalnega trga, kar se je izkazalo za zelo učinkovito v razglašeni epidemiji Covida-19. Poleg tega pa bo pomembno ozaveščanje potrošnikov o pomenu lokalno pridelanih proizvodov s kratkimi prodajnimi verigami. Zato je bil v okviru aktivnosti CLLD za celinska območja, ki vključujejo akvakulturo, določen poseben cilj sprejemljivosti akvakulture na lokalnem območju. To bi se lahko najlažje doseglo z vključevanjem proizvodov iz akvakulture v različne sheme kakovosti in promocijskih aktivnostih, vendar mora to priložnost zaznati in biti pripravljen sodelovati predvsem sektor akvakulture, ki ob pripravi načrta konkretnih pobud za sheme kakovosti še ni izkazal, vsekakor pa se jih bo spodbujalo v tej smeri za prihodnje. Prav tako bi bilo dobro, da prihodnje strategije lokalnega razvoja za predvidijo aktivnosti iskanja sinergij z obstoječimi dejavnostmi na izbranem območju. Ne glede na to pa se bodo še naprej spodbujale

Cilji in spodbude	Ključno področje	Cilji z opisom aktivnosti oz. ukrepov
		promocijske aktivnosti v tej smeri, ki imajo posredne dolgoročne učinke na sektor, kot se je izkazalo ob izvedbi kampanje »Rad jem ribe« v programskem obdobju 2007–2013, rezultati kampanje 2014–2020 žal še niso na voljo. Republika Slovenija je kot pomemben razvojni inštrument za vključevanje in povezovanje sektorja akvakulture v lokalno gospodarstvo in okolje prepoznala v izvajanju ukrepa »Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost« (CLLD), kar pomeni aktivno vključevanje sektorja v Lokalne akcijske skupine za ribištvo (LASR), s čimer se bodo krepile naložbe, ki bodo omogočale razvoj lokalnih skupnosti akvakulture, poslovne priložnosti in usposabljanja deležnikov in širše skupnosti o sektorju. Ocenjujemo namreč, da je bil prispevek sektorja akvakulture k razvoju in prepoznavnosti podeželja do sedaj premalo prepoznan. Prav tako je stopnja zaposlenosti v tem sektorju v primerjavi z drugimi precej nizka. Vzreja rib predstavlja večini verjetno predvsem dodaten vir zaslužka. Cilj bi torej bil ohranjanje obstoječih zaposlitev, kar bi lahko dosegli v povezovanju z drugimi sektorji in v skupnih projektih lokalnega razvoja (npr. povezovanja akvakulture s turizmom, športom, prekvalifikacije itd.) v smislu spodbujanja zelenih delovnih mest ter izobraževanjem izvajalcev akvakulture in nudenjem strokovne pomoči. Aktivnosti informiranja bodo spodbujale družbeno odgovornost podjetij. To bo prispevalo k cilju zelenega prehoda iz strateških smernic EU za razvoj akvakulture. S temi aktivnostmi se bo spodbujal socialno pravičen prehod v skladu s cilji prehoda k trajnostni Evropi do leta 2030 in Strategije od vil do vilic. Ob tem je treba krepiti še naložbe v naravni kapital, ki spodbuja ohranjanje biotske raznovrstnosti in ekosistemov v povezavi s trajnostnim razvojem lokalnih območij akvakulture, prav tako pa vlagati v družbeno sprejemljivost akvakulture, kar je eden ključnih ciljev Strateških smernic za razvoj EU akvakulture 2021–2030.
	Zbiranje spremljanje podatkov in	Zbiranje podatkov o akvakulturi je zagotovljeno tako da MKGP pripravlja predpise, ki določajo pogoje in načine gojitve, ekološko gojitve in druge sheme kakovosti, registracijo obratov akvakulture, sledljivosti proizvodov, zbiranje podatkov o proizvodnji itd. UVHVVR, Sektor za identifikacijo, registracijo in informacijske sisteme (v nadaljevanju: SIRIS), ki je organ v sestavi MKGP, se zbira podatke o objektih, nosilcih dejavnosti, vrstah rib ter zalogi in letni proizvodnji v okviru. Ekonomski kazalniki za subjekte v marikulturi se zbirajo v Okviru za zbiranje podatkov (angl. Data collection Framework – DCF), podatki o zaposlenih pa se zbirajo v okviru Statističnega urada RS. Podatke o zaposlitvah v akvakulturi pa zbira Statistični urad Republike Slovenije (SURS). Z aktivnostmi OP ESPRA 2021–2027 bomo prispevali k izboljšanju zbiranja podatkov, v okviru DCF se bodo, če bo to potrebno, zbirali tudi nekateri drugi podatki, povezani z akvakulturo.
PREDVIDENE SPODBUDE ZA PODROČJE AKVAKULTURE V PROGRAMSKEM OBDOBJU EVROPSKEGA SKLADA ZA POMORSTVO, RIBIŠTVO IN AKVAKULTURE ZA OBDOBJE 2021–2027	1. Konkurenčna in trajnostna akvakultura	Ukrep je enak ukrepu OP ESPRA 2021–2027 - PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, SPECIFIČNI CILJ 2.1. Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture, UKREP: 1. Konkurenčna in trajnostna akvakultura – opis ukrepa je podan v okviru opisa ukrepov OP ESPRA 2021–2027.
	2. Akvakultura, ki ohranja habitate	Ukrep je enak ukrepu OP ESPRA 2021–2027 - PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, SPECIFIČNI CILJ 2.1. Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture, UKREP: 2. Akvakultura, ki ohranja habitate – opis ukrepa je podan v okviru opisa ukrepov OP ESPRA 2021–2027.
	3. Akvakultura, ki temelji na znanju, in raziskave	Ukrep je enak ukrepu OP ESPRA 2021–2027 - PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, SPECIFIČNI CILJ 2.1. Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture, UKREP: 3. Akvakultura, ki temelji na znanju, in raziskave – opis ukrepa je podan v okviru opisa ukrepov OP ESPRA 2021–2027.
	4. Inovacije v akvakulturi	Ukrep je enak ukrepu OP ESPRA 2021–2027 - PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, SPECIFIČNI CILJ 2.1. Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture, UKREP: 4. Inovacije v akvakulturi – opis ukrepa je podan v okviru opisa ukrepov OP ESPRA 2021–2027.
	5. Promocija rib, akvakulture, lokalnih sektorjev in proizvodov	Ukrep je enak ukrepu OP ESPRA 2021–2027 - PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, SPECIFIČNI CILJ 2.2. Spodbujanje trženja, kakovosti ter dodane vrednosti ribiških in proizvodov iz akvakulture, pa tudi predelave teh proizvodov, UKREP: 6. Promocija rib, akvakulture, lokalnih sektorjev in proizvodov – opis ukrepa je podan v okviru opisa ukrepov OP ESPRA 2021–2027.

Cilji, aktivnosti in kazalniki rezultata NSNA 2021–2030

Prednostna naloga Unije	Specifični cilj	Aktivnost	Kazalnik rezultata	Ciljna vrednost 2030
Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture ter s tem prispevanje k prehranski varnosti v Uniji	Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture in zlasti povečevanje konkurenčnosti akvakulturne proizvodnje, pri čemer se hkrati zagotavlja, da so dejavnosti akvakulture dolgoročno okoljsko trajnostne	Lajšanje upravnih postopkov, vezanih na akvakulturo	Število novih upravnih dovoljenj, vezanih na akvakulturo	20 novih dovoljenj za akvakulturo - e-gradbeno dovoljenje - ustanovitev medresorske delovne skupine za podajanje predlogov
		Povezovanje v sektorju in izmenjava znanj	- Število izvedenih usposabljanj za zaposlene v sektorju akvakulture in za odločevalce - Dogodki, namenjeni prenosu znanj	10 izvedenih usposabljanj za zaposlene v sektorju akvakulture in za odločevalce 5 dogodkov, namenjenih prenosu znanj
		Inovacije	Število inovacij v akvakulturi	3 inovacije v akvakulturi
		Podnebne spremembe	Število subjektov, ki v okviru javnih razpisov kupijo naprave za izboljševanje kakovosti voda	39 subjektov, ki v okviru javnih razpisov kupijo naprave za izboljševanje kakovosti voda
		Javno zdravje, zdravje in dobrobit živali, okoljska učinkovitost	Število subjektov, vključenih v nadomestila za zagotavljanje javnega zdravja, dobrobit živali in okoljske učinkovitosti	10 subjektov, vključenih v nadomestila za zagotavljanje javnega zdravja, dobrobit živali in okoljske učinkovitosti
			Število novih recirkulacijskih sistemov	2 nova recirkulacijska sistema
	Spodbujanje trženja, kakovosti ter dodane vrednosti ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture ter predelave teh proizvodov	Predelava proizvodov	Poslovni subjekti, ki izboljšujejo učinkovitost virov v predelavi	3 subjekti, ki izboljšujejo učinkovitost virov v predelavi
		Informacije potrošniku in organiziranost sektorja	Število promocijskih kampanj in dogodkov za proizvode iz akvakulture	3 promocijske kampanje in dogodki za proizvode iz akvakulture
			Število predstavnikov sektorja, vključenih v pobudo za vzpostavitev organizacije proizvajalcev	20 predstavnikov sektorja
			Število izvedenih delavnic na temo informiranja o organiziranosti trga in OP	10 izvedenih delavnic na temo informiranja o organiziranosti trga in OP
		Inovacije	Število inovacij v predelavi	2 inovaciji v predelavi
Omogočanje trajnostnega modrega gospodarstva v obalnih, otoških in celinskih regijah ter spodbujanje razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti	Intervencije, ki prispevajo k omogočanju trajnostnega modrega gospodarstva v obalnih, otoških in celinskih regijah ter spodbujanju trajnostnega razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti	Vključevanje akvakulture v lokalno gospodarstvo	Število projektov LAS za promocijo in pospeševanje lokalne proizvodnje v akvakulturi	35 projektov LAS za promocijo in pospeševanje lokalne proizvodnje v akvakulturi

OP ESPRA 2021–2027 predvideva izvedbo naslednjih načrtovanih prednostnih nalog:

PREDNOSTNA NALOGA 1: Spodbujanje trajnostnega ribištva in ohranjanje vodnih bioloških virov

Specifični cilj	Aktivnost	Opis aktivnosti oz. ukrepa
1.1. Krepitev ekonomsko, socialno in okoljsko trajnostnih ribolovnih dejavnosti	1. Konkurenčna in energetsko bolj učinkovita flota	Podpirale se bodo različni tipi naložbenih aktivnosti v slovensko ribolovno floto, ki je stara in dotrajana. Vse aktivnosti bodo omogočale tudi posodobitev plovil malega priobalnega ribolova, kjer bodo plovila izpolnjevala pogoje, predvsem pa: a.) <u>Naložbe v proizvodno opremo na krovu</u> - Podpora bo namenjena npr. izboljšanju pogojev, povezanih z zamrzovanjem. Podpirale se bodo naložbe v proizvodno, ki bo omogočala večjo učinkovitost in trajnostnost pri izvajanju ribolovnih aktivnosti. Podpirale se bodo tudi naložbe, ki bodo omogočale zmanjšanje uporabe energije ter izboljševale energetske učinkovitost. b.) <u>Naložbe za izboljšanje navigacije, plovnosti plovila in nadzora motorja</u> - Ker je slovenska ribiška flota stara, se predvidevajo naložbe v plovila za izboljšave pogonskega sistema s ciljem zmanjšanja uporabljene energije in energetske učinkovitosti. Naložbe v pogonski sistem bodo usmerjene v zamenjavo osovine oziroma ladijskih vijakov in sistema za prenos moči motorja. c.) <u>Zamenjava ribolovnega orodja</u> - Možen bo nakup bolj selektivnega ribolovnega orodja, ki zmanjšuje neželen ulov in prilov (orodja, katerih mrežna očesa bodo večja od predpisanih z <i>Sredozemsko uredbo 1976/2006</i>). To bo prispevalo k bolj trajnostnemu ribolovu, izvajanje tega tipa aktivnosti bo imelo večji vpliv na ohranjanje virov, na zmanjšanje preloma vrst, za katere je znanstvena ocena slaba, prav tako pa bo aktivnost omogočila doseganje MSY v okviru skupne ribiške politike ter imela pozitiven vpliv na biotsko raznovrstnost. V okviru nakupa novih ribolovnih orodij bomo omogočili tudi nakup ribolovnih orodij, ki vsebujejo Polyamid 6. V Sloveniji je locirano podjetje, ki s pomočjo inovativne tehnologije plastiko, Polyamid 6, reciklira in spreminja v najlonske niti; te se nato uporabijo za izdelavo športnih oblačil. Ker bi bila ribolovnim orodjem, ki vsebujejo Polyamid 6, na ta način omogočena dejanska reciklaža, bi bil to dober prispevek k večji biotski raznovrstnosti, saj odpadlo ribolovno orodje največkrat pristane na deponijah ali pa v morju. Zamenjava ribolovnih orodij s takšnimi bi bila komplementarna aktivnosti zbiranja morskih odpadkov in odpadlega ribolovnega orodja na cilju 1.6. Aktivnost bo prispevala k izpolnjevanju cilja 4.3, točke D, GFCM Strategije 2030, saj bo ribiče spodbudila k sodelovanju v krožnem gospodarstvu. d.) <u>Zmanjšanje/preprečevanje onesnaženja/kontaminacije</u> - Omogočene bodo naložbe v bolj ekološke premaze plovil. e.) <u>Naložbe v varnostno opremo</u> - Podpirale se bodo naložbe, povezane z izboljšanimi zdravstvenimi pogoji, varnostjo pri delu ter boljšimi delovnimi pogoji (npr. nakup naprav za gašenje požarov, alarmnih sistemov itd.) f.) <u>Naložbe v delovne pogoje</u> - Glede na to, da je slovenska flota sestavljena iz plovil, ki so večinoma plovila malega priobalnega ribolova, je večkrat na plovilih težava zagotavljanje dobre delovne pogoje. Zato bomo ribičem omogočili izvajanje operacij, ki izboljšujejo delovne pogoje (oprema wc-jev, zavetij ...).
	2. Svetovanje podjetjem v gospodarskem ribolovu	Dejavnost morskega gospodarskega ribolova je vse bolj vpeta v različna področja, trajnostni in okoljevarstveni vidik pa sta pri tem vse bolj pomembna. Svetovanje v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja ribiške dejavnosti je ena od prednostnih nalog tega tipa aktivnosti. Ribičem je prav tako treba zagotoviti povezovanje z vsemi akterji, ki tako ali drugače delujejo in živijo z morjem ter z akterji na področju varovanja narave (morja) in jim pomagati pri iskanju najbolj optimalnih rešitev. Poznavanje specifik sektorja je pri tem zelo pomembno. V okviru tega tipa aktivnosti bomo omogočili izvajanje tehničnega, okoljskega in strokovnega svetovanja v ribištvi, ki se trenutno izvaja na podlagi koncesijske pogodbe. V okviru strokovnega svetovanja se bo ribičem pomagalo pri pripravi vlog na javne razpise, organizaciji delavnic in strokovnih srečanj in širjenje informacij glede novih pogojev za delo, zapor ribolova in pričakovanih rezultatov, okoljskih pojavov, novosti pri uvajanju večje selektivnosti, nove zakonodaje idr. Prav tako pa se bo podpiralo sodelovanje ribičev z različnimi znanstvenimi, raziskovalnimi in izobraževalnimi institucijami.
	3. Pristanišča, ki zagotavljajo	Zagotovili bomo naložbe (posodobitve) v fizično infrastrukturo v obstoječih ribiških pristaniščih, zlasti z: a.) <u>Nakupom opreme, ki izboljšuje delovne pogoje ribičev</u> (prenosni toaletni prostori za 3 pristanišča, naprave za izboljšanje varnostnih in delovnih pogojev v pristaniščih, prostori ali zabojniki za shranjevanje ribolovne opreme, delovni pripomočki in opreme v ribiškem pristanišču);

Specifični cilj	Aktivnost	Opis aktivnosti oz. ukrepa
	ustrezne delovne in trajnostne pogoje za ribiče	b.) <u>Nakup naprav in opreme za povečanje kakovosti, nadzora in sledljivosti iztovorjenih ribiških proizvodov v ribiškem pristanišču</u> (npr. naprav in opreme za čiščenje rib), c.) <u>Nakup opreme za sidranje in privezovanje ribiških plovil, nakup različne opreme za izboljšanje delovnih pogojev</u> (hladilnice, tehtnice, delovne mize itd.). Uporabljene so bile izkušnje iz trenutne perspektive in tako so bile podane projekcije za nadaljnje aktivnosti; d.) <u>Nakup naprav in opreme za izvajanje obveznosti iztovora zavržkov</u>. Slovenija ima trenutno s strani Evropske komisije skupaj s Hrvaško in Italijo odobreno izjemo (Delegirana uredba Evropske komisije št. 86/2017, 4. člen (b), Priloga). Ko bo izjema prenehala veljati, bo ta aktivnost namenjena tudi nakupu naprav in opreme za izvajanje obveznosti iztovora zavržkov. Za ta namen se bo podprlo tudi naložbe za olajšanje iztovarjanja in skladiščenje nenamerne ulova, ki ga bo treba iztovoriti in obravnavati ter hraniti ločeno od ulova za prehrano ljudi. Poseben del naložb bo tudi možnost nakupa zabojnikov za shranjevanje odpadlega ribolovnega orodja. Tovrstne naložbe bodo komplementarne aktivnosti Varovanje in ohranjanje vodne in morske biotske raznovrstnosti na cilju 1.6
	4. Spodbujanje ohranjanja kakovosti proizvodov znotraj kratkih verig za ribiške proizvode	Sektor slovenskega morskega ribištva se nahaja pred številnimi izzivi, med katerimi je tudi zagotavljanje višje kakovosti ribiških proizvodov, ohranjanje kratkih verig ter dvig dodane vrednosti. Večina slovenskega ulova se prodaja na mestu prve prodaje v Trstu. Tudi nova nadzorna uredba EU bo omogočala prodajo manjših količin kupcu direktno od ribiča, kar je dobra podlaga za spodbujanje kratkih verig, ki so lokalno, ob obali, že vzpostavljene, tudi v drugih regijah. Še posebej, ker so te prepoznane kot pomemben del prehranske varnosti v skladu s Strategijo od vil do vilic. Prehranska varnost je postala še toliko bolj pomembna ob pojavu pandemije, povezane s COVID-19. Kratke verige prispevajo k bolj trajnostnemu prehranskemu sistemu, v skladu s pričakovanji potrošnikov. OP ESPRA 2021-2027 bo sektor morskega gospodarskega ribolova spodbudil k ohranitvi in dvigu kakovosti proizvodov preko ohranjanja kratkih prodajnih oziroma dobavnih verig pri prevozu in distribuciji ulova ribičev do končnega odjemalca, ob zagotavljanju nepretrgane hladne verige. Ocenjujemo, da je pomembno spodbujati ukrepe za ohranitev kratkih verig ter za dodatna krajšanja verig od proizvajalca do potrošnika ter izvajanje promocijskih dejavnosti v sklopu turistične ponudbe, s poudarkom na svežini in kakovosti lokalnega ulova. Raziskave (v: Aragon, 2018) so pokazale, da dajejo potrošniki prednost domačim izdelkom pred uvoženimi, saj menijo, da so ti izdelki višje kakovosti, so bolj varni in bolj sveži. Vzroke za takšno mnenje je mogoče iskati tako na področju racionalnega kot tudi emocionalnega/simboličnega. Z racionalnega stališča veljajo domači izdelki za bolj sveže zaradi dejstva, da so ribe hitro pokvarljive in je zato pomembno, da se na poti od mesta ulova do prodaje uporabi kar najmanj prezervacijskih postopkov. Ob nakupu rib so potrošniki najbolj pozorni na vrsto ribe in rok trajanja, kar pri sveži ribi seveda kaže na dimenzijo svežine. Na tem mestu vidimo mnoge priložnosti za ohranjanje lokalnega sektorja ribištva ter za lokalno preskrbo trga s svežimi ribami ter ribiški proizvodi. Navedene aktivnosti bi omogočale ohranjanje nekaterih delovnih mest in promocijo poklica ribiča.
1.2. Povečanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje emisij CO ₂ z zamenjavo ali posodobitvijo motorjev ribiških plovil	5. Zamenjava ali posodobitev glavnega ali pomožnega motorja	V okviru SWOT analize se je, večinoma pri nekaterih plovilih, ki so daljša od 12 metrov in ne pripadajo malemu priobalnemu ribolovu, pokazala potreba po zamenjavi glavnega motorja. Iz načrta upravljanja z morskim ribištvom v RS 2021 izhaja, da je v segmentu DTS 12-18 poraba goriva na kilogram ulova najvišja (2,6 litra za kilogram ulova v letu 2017) in je zato razmerje med ribolovnim naporom in ceno goriva zelo visoko. Pri plovilih malega priobalnega ribolova pa se je pokazal predvsem interes po zamenjavi zunajkrmnih motorjev. Plovila slovenske ribiške flote imajo namreč večinoma motorje, ki so v povprečju stari okoli 30 let. Z zamenjavo motorja bi se po eni strani omogočila posodobitev plovil v smislu manjšega izpusta CO₂, uporabi energetske učinkovitejših tehnologij, kot so opredeljene z delegirano uredbo Komisije, ter po drugi strani manjše porabe goriv. Aktivnost se bo izvajala ob upoštevanju pogojev iz 18. člena Uredbe EU 2021/1139 Evropskega parlamenta in Sveta (zadevno plovilo mora pripadati segmentu flote, ki je v ravnovesju z razpoložljivimi ribolovnimi možnostmi). Podatki morajo biti razvidni iz Poročila o ribolovni zmogljivosti (angl. Fleet report).
1.3. Spodbujanje prilagajanja ribolovnih zmogljivosti ribolovnim možnostim v primerih trajnega prenehanja ribolovne	4. Začasno prenehanje ribolovnih dejavnosti	Aktivnost začasnega prenehanja ribolovnih aktivnosti bo tesno povezana z ekološkim stanjem morja, stanjem (izkoriščenostjo) ribolovnih virov, naravnimi nesrečami in okoljskimi pojavi ter z izvajanjem večletnih načrtov upravljanja pridnenih in pelagičnih staležev v skladu s priporočili GFCM. Skladno z Načrtom upravljanja z ribištvom v RS se bo ta aktivnost uporabljala za izvajanje: a) ohranitvenih ukrepov iz roč a), b), c) in j) prvega odstavka 7. člena Uredbe (EU) 1380/2013 ali enakovrednih ohranitvenih ukrepov, sprejetih z regionalnim upravljanjem ribištva, b) ukrepov Komisije v primeru resne grožnje morskim biološkim virom iz 12. člena Uredbe (EU) 1380/2013,

Specifični cilj	Aktivnost	Opis aktivnosti oz. ukrepa
dejavnosti in prispevanje k primernemu življenjskemu standardu v primerih začasnega prenehanja ribolovnih dejavnosti		c) nujnih ukrepov v skladu s 13. členom Uredbe (EU) 1380/2013, d) prekinitve uporabe sporazuma ali protokola o partnerstvu o trajnostnem ribištvu zaradi višje sile in e) zaradi naravne nesreče ali okoljskih pojavov ali zdravstvenih kriz, kot jih uradno priznajo pristojni organi zadevne države članice. V okviru točke b) se bodo izvajala priporočila GFCM. Med pomembnejšimi so priporočilo GFCM/42/2018/8 v obdobju 2019–2021 za majhne pelagične staleže v Jadranskem morju ter GFCM/43/2019/5, ki ureja večletni načrt upravljanja za trajnostni pridneni ribolov. Na podlagi večletnih načrtov upravljanja s staleži se bodo določala obdobja zapore gospodarskega ribolova za posamezne segmente flote in posamezne tehnologije ribolova ter na posameznih območjih ribolovnega morja. Časovno obdobje izvajanja je od 15.3. do 15.4. za male pelagične staleže (sardela in sardon) ter od 1. 4. do 30. 4. za pridnene ribolovne staleže. V času začasnega prenehanja ribolovnih dejavnosti se bodo ribičem, ki bodo izpolnjevali pogoje, izplačala nadomestila. Začasno prenehanje ribolovnih dejavnosti se bo uporabilo tudi za izvajanje drugih nacionalnih ukrepov, če bodo zadevna plovila izpolnjevala pogoje. Ta aktivnost bo prispevala k ohranjanju gospodarsko pomembnih ribolovnih virov in doseganju MSY za vrste, ki so prekomerno izkoriščene oziroma prelovljene. Obenem pa se bo ribičem omogočilo nadomestila tudi v primeru prenehanja zaradi okoljskih pojavov (npr. prekomeren pojav rebrače, meduze ali zapora ribolova zaradi drugih obvez) ter naravnih nesreč, če bodo ti razglašeni s strani ustreznih državnih organov.
1.4. Spodbujanje učinkovitega nadzora in izvrševanja ribištva, vključno z bojem proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, ter pridobivanja zanesljivih podatkov za odločanje, temelječe na znanju	5. Zbiranje podatkov	Za zagotovitev podatkov v skladu z določili SRP ter drugih nacionalnih in mednarodnih institucij se bodo aktivnosti zbiranja in obdelave podatkov za upravljanje ribištva izvajale tudi v obdobju 2021–2027. Republika Slovenija na podlagi EU zakonodaje, zajete v DC-MAP, pripravi delovni načrt za zbiranje podatkov v sektorju ribištva, akvakulture in ribiško-predelovalne industrije za posamezno obdobje enega leta ali več let in ga predloži v potrditev Evropski komisiji. Posamezni delovni načrt za zbiranje podatkov predstavlja posamezno operacijo. V okviru okvira zbiranja podatkov se bodo izvajali naslednji tipi aktivnosti: a.) <u>Posodobitev IT sistemov za zbiranje podatkov</u> - V okviru tega tipa aktivnosti bomo predvsem omogočili nakup strojne in programske opreme za zbiranje podatkov, kar bo izboljšalo zbiranje podatkov. S posodobitvijo programske opreme se bodo zmanjšale možnosti za napake pri vnosu podatkov, kar bo pripomoglo k bolj natančnim podatkom. Poleg tega bomo zagotovili povezovanje med različnimi bazami podatkov, s čimer bodo tudi na področju zbiranja podatkov prispevali k boljši digitalizaciji. b.) <u>Izboljšanje zbiranja podatkov</u> - V okviru te aktivnosti si želimo predvsem financirati stroške, ki nastanejo pri organizaciji sestankov z institucijo, ki zbira podatke (Zavod za ribištvo Slovenije), regionalnih sestankov (na primer sestankov v okviru Generalne komisije za ribištvo v Mediteranu in Črnem morju) in sestankov z Evropsko komisijo, srečevanj v okviru RCG, zagotavljanje večje kakovosti podatkov in odzivnosti na data call. Z regionalnim sodelovanjem v okviru regionalnih srečanj se bo izboljšalo sodelovanje med državami in pripomoglo k boljšim načinom zbiranja in obdelavi podatkov na lokalnem nivoju. V okviru te aktivnosti poleg upravnega izboljšanja zbiranja podatkov želimo zagotoviti tudi nakup opreme, ki bo prav tako prispevala k večji kakovosti podatkov. c.) <u>Raziskave na morju in vzorčenje</u> - V okviru tega tipa aktivnosti bomo omogočili financiranje različnih raziskav na morju, v okviru katerih se pridobivajo podatki za DCF. Poleg tega se bodo izvajala tudi biološka vzorčenja, opredeljena v vsakokratnem delovnem načrtu zbiranja podatkov (Raziskave na morju: MEDITS, SoleMon, MEDIAS, OTBSLO in Volantina). d.) <u>Druge raziskave in pilotni projekti</u> - V okviru zbiranja podatkov se bodo zbirali tudi socioekonomski podatki, podatki o pristočnem ribolovu na morju kar pripomore k večji natančnosti podatkov o ulovu v slovenskem morju in raziskave vpliva ribolova ter drugih aktivnosti na morju na morsko okolje, ti podatki pa bodo lahko kasneje uporabljeni pri novih projektih v zvezi z ohranjanjem morskega okolja. Če bo potrebno, se bodo zbirali tudi podatki na področju akvakulture.
	6. Nadzor in izvrševanje	Na področju nadzora ribištva je ključno zagotoviti izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz nadzornega sistema skupne ribiške politike, prav tako je bistveno zagotoviti izpolnjevanje ter pravočasen odziv na morebitne nove zahteve nadzornega sistema SRP. V obdobju 2021–2027 bo tako predvsem aktualno zagotoviti izpolnitev obveznosti, ki bodo izhajale iz vstopa v veljavo revizije Nadzorne uredbe (1224/2009), kar bo spodbujalo digitalizacijo, še posebej za plovila malega priobalnega ribolova. Z izpolnjevanjem teh obveznosti se bo prispevalo k doseganju največjega trajnostnega donosa staležev, ki jih lovijo

Specifični cilj	Aktivnost	Opis aktivnosti oz. ukrepa
		slovenski ribiči, in s tem k ciljem evropskega Zelenega dogovora. Če bo to potrebno, bomo omogočili povezave z drugimi (informacijskimi) sistemi oziroma vzpostavitev modulov v obstoječih informacijskih sistemih, da se zagotovi večja digitalizacija nadzora v skladu z veljavno zakonodajo oziroma obveznostmi na področju skupne ribiške politike EU. Pričakujemo, da bo v okviru nadzora izvedenih skupaj 22 operacij do zaključka leta 2029 upoštevajoč dejstvo, da gre za javna naročila, v okviru katerih gre za nakup več naprav hkrati. Ker ena operacija zajema eno javno naročilo, to pomeni, da se v okviru ene operacije lahko nabavi več nadzornih sredstev hkrati. V okviru nadzora in izvrševanja smo predvideli dva tipa aktivnosti: a.) <u>Upravno izboljšanje nadzora</u> - V okviru te aktivnosti bomo krili predvsem stroške usposabljanja in izmenjave za osebje, tudi znotraj EU, odgovorno za spremljanje in nadzor ribištva, organizacijo in izvedbo seminarjev s področja zagotavljanja skladnosti s pravili SRP, izvajanje obveznosti za odpravo pomanjkljivosti v sistemu nadzora ribištva (npr. izgradnja prenovljenega sistema ocene tveganja in načrtovanja inšpekcijskih pregledov) ter druge operativne stroške, nastale ob poostrenem nadzoru staležev, za katere veljajo posebni programi nadzora in inšpekcijskih pregledov. b.) <u>Investicijsko izboljšanje in digitalizacija nadzora ribištva</u> - V okviru tega tipa aktivnosti bomo zagotovili nakup, namestitev in razvoj tehnologij, namenjenih izpolnjevanju obveznosti v okviru nadzornega sistema skupne ribiške politike (npr. oprema FMC centra, nadgradnja modula znotraj sistema PELAGUS, nadgradnja informacijskega sistema eNis z modulom za upravljanje incidentov FMC centra in ugotovljenih neskladij ter z medsebojno povezavo sistema InfoRib in modula Valid, nakup prevoznih sredstev za osebje, ki izvaja nadzor, zamenjavo in nakup systemske strojne opreme, razvoj in nadgradnjo aplikacijskih rešitev za nadzor ribištva in podatkovno povezanost sistemov z medsebojno izmenjavo podatkov), razvoj tehnologij in sistemov za podporo medsektorski in čezmejni izmenjavi informacij med organi znotraj države in na ravni EU, vključenimi v pomorski nadzor (npr. vpeljavo modernih tehnologij in digitalizacije za zagotovitev večje učinkovitosti nadzora in skladnosti z nadzornim sistemom EFCA in EMSA in napredno prostorsko GIS analitiko ipd.), nakup sredstev za izvajanje nadzora (npr. plovila, letalniki za nadzor dejavnosti na morju, naprednih senzorjev in tehnologij za določanje pozicij plovil in ribolovnih orodij na morju, videonadzorna oprema za daljinsko zaznavanje plovil ter drugi senzori za spremljanje ribolovnih aktivnosti na morju), razvoj, nakup in namestitev komponent za zagotavljanje prenosa podatkov od akterjev, ki sodelujejo pri trženju ribiških proizvodov, zadevnim organom v RS in EU (npr. izgradnja naprednih rešitev za izmenjavo podatkov na ravni DČ in evropskimi nadzornimi organi preko evropskega sistema FLUX, vpeljava mobilne aplikacije za sledenje ribiških aktivnosti, poročanje ulova, iztovora in prve prodaje), nakup in namestitev komponent za zagotovitev sledljivosti ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, ter nakup druge opreme za osebje, ki izvaja nadzor ribištva. Sistem nadzora se bo prav tako prilagodil in nadgradil za izvajanje obveznosti iztovora.
1.6. Prispevanje k varstvu in obnavljanju vodne biotske raznovrstnosti in ekosistemov	7. Varovanje in obnavljanje vodne in morske biotske raznovrstnosti	Izvajali se bodo naslednji tipi aktivnosti: a) <u>Aktivnost za zmanjšanje obremenitve morskega okolja z odpadki, ki je vezan na deskriptor kakovosti morskimi odpadki (D10) Direktive 2008/56/ES.</u> Slovensko morje je preobremenjeno z odpadki, ki se pojavljajo na morskem dnu in na vodni površini. Prav tako je bilo prepoznano, da se med odpadki najbolj prisotni odpadki iz polimernih materialov. S poznavanjem vrste odpadka in sestave odpadka ter rabe orodja na ribiških plovilih lahko pomembno prispevamo k trajnostnim ribiškim praksam, npr. predlogom za zamenjavo orodij. Poleg tega s pasivnim pobiranjem odpadkov iz morskih voda prispevamo k zmanjševanju obremenjenosti morskega okolja z odpadki. Pomanjkanje podatkov o odpadkih na morskem dnu v severnem Jadranu kot ključno temo prepoznava tudi Analiza na ravni morskega bazena, ki jo je pripravila Evropska komisija. V okviru te aktivnosti je predviden večletni projekt zbiranja morskih odpadkov. V okviru tega projekta se bodo izvedle naslednje aktivnosti: študija o uporabljenih materialih na ribiških plovilih, animacija ribičev in delavnica glede zbiranja morskih odpadkov; usposabljanje in širjenje znanj sta ključna dela Barcelonske konvencije; posebej bo izvedena aktivnost pobiranja morskih odpadkov in izgubljenega ribolovnega orodja iz morja. V okviru tega projekta bodo ribičem, ki se bodo za sodelovanje v projektu odločili, izplačana nadomestila. V tem projektu bomo sofinancirali tudi pripravo promocijskega videa, v katerem bodo ključno vlogo odigrali ribiči, ki bodo pristopili k izvajanju projekta. Osveščanje splošne javnosti o tovrstnih aktivnostih je ena ključnih tem Barcelonske konvencije. Ta tip aktivnosti na področju EU morij in oceanov v okviru Zelenega dogovora naslavlja prioriteto »zmanjševanje onesnaženja vode« in prispeva tudi k cilju zmanjšanja količine plastičnih odpadkov v morjih za 50 % in mikroplastike, ki se spušča v okolje, za 30 %. b) <u>Aktivnost za zmanjšanje pritiska na biotsko raznovrstnost in stanje bentoških habitatnih tipov zaradi morskega ribištva.</u> Aktivnost je vezana na deskriptorje kakovosti biotska raznovrstnost (D1) in neoporečnost morskega dna (D6). Ker potrebujemo več znanja o ribolovnih orodjih za zmanjšanje vpliva na morsko okolje (projekt se bo izvajal v sodelovanju z morskimi gospodarskimi ribiči), bodo podatki, pridobljeni v okviru tega tipa aktivnosti, pripomogli k boljšemu upravljanju ribištva. Stanje bentoških habitatnih tipov v litoralu in mediolitoralu je slabo, medtem ko je stanje cirkulitoralnih

Specifični cilj	Aktivnost	Opis aktivnosti oz. ukrepa
		bentoških habitatov dobro, a pod velikim pritiskom pomorstva in morskega ribolova. Prav tako je zaznan trend upadanja biotske raznovrstnosti. Pilotni projekt bo prispeval k varstvu biotske raznovrstnosti, na način, da se zagotovi ustrezno ribolovno orodje in s tem zmanjša stopnja netarčnega ribolova. Prav tako se z ustreznim ribolovnim orodjem zmanjša poškodbe morskega dna oziroma bentoških habitatnih tipov. Ta aktivnost na področju EU morij in oceanov naslavlja prioriteto »varovanje naše biotske raznovrstnosti in ekosistemov v okviru Zelenega dogovora, saj s selektivnim ribolovnim orodjem prispevamo k izboljšanju stanja bentoških habitatov ter morski vrst. c) <u>Aktivnosti za spremljanje tujerodnih vrst in za preprečevanje vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst.</u> Aktivnost je vezana na deskriptorja kakovosti biotska raznovrstnost (D1) in Tujerodne vrste morskih organizmov (D2) v okviru MSFD. S temi aktivnostmi se bo prispevalo tudi k izvajanju Uredbe EU 1143/2014 o invazivnih tujerodnih vrstah. Zaradi stalnega spreminjanja stanja v naravi in za določanje pojavnosti in trenda tujerodnih vrst je treba redno spremljati pojavljanje tujerodnih vrst in preučevati njihove vplive na biotsko raznovrstnost ter po potrebi tudi na posamezne gospodarske aktivnosti na morju, kot sta ribištvo in marikultura. V okviru aktivnosti se bo izvajalo redno spremljanje stanja tujerodnih vrst na območjih, kjer je njihova naselitev najverjetnejša, to je na območjih pristanišč, na izlivnih območjih in na območjih marikultur. Po izkušnjah iz preteklega finančnega obdobja podatki o tujerodnih vrstah in njihove raziskave prispevajo pri načrtovanju aktivnosti na morju in upravljanju naravovarstveno pomembnih območij. Omogočajo tudi strokovno podprto osveščanje deležnikov in s tem prispevajo k obravnavi poti vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst. Ta aktivnost na področju EU morij in oceanov naslavlja prioriteto »varovanje naše biotske raznovrstnosti in ekosistemov« v okviru Zelenega dogovora, saj z ustreznim poznavanjem stanja in posledično upravljanjem prispevamo k izboljšanju stanja bentoških habitatov ter morski vrst. d) <u>Aktivnost za zmanjšanje pritiska na bentoške habitatne tipe v obalnih morskih vodah zaradi urbanizacije:</u> Aktivnost je vezana na deskriptorja kakovosti biotska raznovrstnost (D1) in neoporečnost morskega dna (D6). Opravi se bo monitoring habitatov med Koprom in Žusterno. Omenjeno območje je del pilotnega območja v Tržaškem zalivu v okviru EUSAIR TSG 3 Flagship z naslovom: ICZM&MSP – Trajnostni razvoj obalnih in morskih con; gre za del širšega projekta urejanja obalne ceste in obalnega morja med Koprom in Izolo. Prvi korak širšega projekta je bil izveden, ko se je na obalnem območju zaprla cesta Koper-Izola in se je s tem skladno s Protokolom o integralnem upravljanju z obalo vzpostavil obalni pas. Na ta način se je zmanjšal pritisk iz zaledja na obalni in morski ekosistem. Drugi korak je ureditev obalnega in morskega območja na način, da raba tega prostora ne bo imela negativnega vpliva na morski in obalni ekosistem, predvsem bentoške habitatne tipe. Na območju Koper-Izola se načrtuje posege in dejavnosti v mediolitoralnem in litoralnem pasu. Bentoški habitatni tipi v litoralu in mediolitoralu v slovenskem morju so v slabem stanju, zato je treba biti pazljiv pri umeščanju novih posegov in dejavnosti v ta območja in jih umeščati na način, da bodo prispevali k izboljšanju stanja. Za ustrezne rešitve, ki ne bodo škodoval bentoškim habitatom, temveč bodo prispevale k izboljšanju na navedenem območju, je treba predhodno pridobiti natančnejše podatke o stanju bentoških habitatov, čemur je namenjena ta aktivnost. Po pridobitvi podatkov se bo pripravilo ustrezne rešitve rabe za navedeno območje. Ta aktivnost v okviru Zelenega dogovora naslavlja na področju EU morij in oceanov prioriteto varovanja naše biotske raznovrstnosti in obnovo ekosistema, saj z ustreznim poseganjem in upravljanjem v občutljivem območju prispevamo k izboljšanju stanja bentoških habitatov. e) <u>Aktivnost za ublažitev slabšanja biotske raznovrstnosti zaradi nezadostne povezanosti morskih ekosistemov in prekomerne rabe morskega okolja.</u> Ta tip aktivnosti bo prispeval k vzpostavitvi ekopovezljivosti med območji, pomembnimi za ohranjanje in varstvo narave, in se navezuje na deskriptorja kakovosti biotska raznovrstnost (D1), neoporečnost morskega dna (D6). Ta aktivnost naslavlja ohranjanje oz izboljšanje stanja bentoških habitatnih tipov kot tudi pelagičnega habitata. Namen aktivnosti je pripraviti predlog vzpostavitve povezanih območij, pomembnih za ohranjanje narave, ki bo poleg prostorske umestitve vseboval tudi predloge upravljanja in dovoljenih rab in dejavnosti na morju. Projekt se povezuje tudi s ciljem Trajnostne pomorske politike, kjer so modri koridorji prepoznani kot eden izmed ukrepov za ohranjanje morskega okolja in trajnostno rabo le-tega. Ko bo predlog pripravljen, se bo pristopilo k uveljavljanju novega režima. Ob tem je treba poudariti, da je celotno slovensko morje razglašeno kot ekološko pomembno območje in je kot tako že opredeljeno kot območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti (D1). Z navedenim projektom želimo izboljšati način varstva morskega okolja oziroma biotske raznovrstnosti. V okviru Zelenega dogovora aktivnost na področju EU morij in oceanov naslavlja prioriteto varovanja naše biotske raznovrstnosti in ekosistemov ter obnovo ekosistema, saj z upravljanjem območij, pomembnih za ohranjanje narave oz njihovo povezavo, prispevamo k izboljšanju stanja bentoških in pelaških habitatov in vrst. f) <u>Aktivnost za varstvo morskih sesalcev:</u> priprava akcijskega načrta za varstvo morskih sesalcev. Ta tip aktivnosti se nanaša na deskriptor biotska raznovrstnost (D1), in sicer izvajanje naravovarstvenih ukrepov na področju morskih sesalcev. Slovensko morje je del območja, ki je razglašeno kot

Specifični cilj	Aktivnost	Opis aktivnosti oz. ukrepa
		pomembno območje za morske sesalce. Podatki nakazujejo na možne poškodbe morskih sesalcev (navadne pliskavke) v primeru srečanj s plovili. Nakazuje se tudi vpliv podvodnega hrupa zaradi pomorskega prometa, vključno z rekreativno plovbo, na vedenje populacije navadne pliskavke. Slovenija še ni pripravila Akcijskega načrta za varstvo morskih sesalcev kot to določajo usmeritve regionalne konvencije varstva Sredozemskega morja. Priprava akcijskega načrta je prvi korak k sistemskemu varstvu morskih sesalcev. V okviru Green Deal-a projekt na področju EU morij in oceanov naslavlja prioriteto »protecting our biodiversity and ecosystem« saj z upravljanjem območij pomembnih morske sesalcev kamor se uvršča tudi slovensko morje, prispevamo ohranjanju biotske raznovrstnosti, tudi na ravni makroregije in regije. g) <u>Aktivnosti za izboljšanje stanja površinskih voda:</u> za izboljšanje prehodnosti za vodne organizme in posledično za izboljšanje biotske raznovrstnosti bomo za izvajanje 11. člena Direktive 2000/60 izvedli aktivnosti, vezane na cilj doseganje dobrega ekološkega stanja vodnih teles površinskih voda glede na biološki element ribe. Sledenje se odraža kot splošna degradiranost vodnega prostora. Najpogostejša obremenitev, ki povzroča splošno degradiranost, je prekinitev zveznosti toka v obliki prečnih objektov, ki niso prehodni za vodne organizme. Ker potrebujemo več znanja za sistematično vzpostavljanje prehodnosti, bodo v okviru te aktivnosti v prvi vrsti določeni kriteriji za prioriteto obravnavo prečnih objektov. Na podlagi pregleda bo na izbranem prioritetenem prečnem objektu Jadranskega vodnega območja pripravljena projektna dokumentacija za izvedbo prehoda za ribje organizme. Te aktivnosti naslavljajo cilj »obnoviti vsaj 25.000 km prosto tekočih rek«, ki je določen s Strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in predstavlja ključen del evropskega zelenega dogovora. Z obnovo prehodnosti prosto tekočih rek se poleg doseganja dobrega ekološkega stanja voda zagotavlja tudi varovanje in obnavljanje biotske raznovrstnosti. Podatki, zbrani v okviru teh aktivnosti, bodo javno dostopni po standardih FAIR.
	8. Upravljanje z območji NATURA 2000 in zavarovanimi območji ter izvajanje prednostnega okvira ukrepanja	V okviru te aktivnosti se bodo izvajali naslednji tipi aktivnosti: a) <u>Aktivnost za obnovo vrst in habitatnih tipov na obstoječih območjih Natura 2000 in za druge operacije, ki bodo izhajale iz potreb, identificiranih v skladu s Programom upravljanja območij Natura 2000 (PUN).</u> Ta tip aktivnosti bo prispeval k pridobitvi informacij glede potreb in možnosti za izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov na obstoječih območjih Natura 2000. V okviru identificiranih potreb, ki bodo v skladu s PUN se bo izvedlo aktivnosti za ohranitev ali izboljšanje stanja morskih vrst in habitatnih tipov Natura 2000. Aktivnost se navezuje na deskriptorje kakovosti biotska raznovrstnost (D1) in neoporečnost morskega dna (D6). Ta aktivnost naslavlja tudi ohranjanje oz izboljšanje stanja bentoških habitatnih tipov ter izboljšanje stanja omrežja Natura 2000. Aktivnost bo prispevala tudi k doseganju zavez iz strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 v zvezi z obnovo ekosistemov na morju. b) <u>Aktivnost za razširitev in razglasitev novih zavarovanih območij.</u> Ta tip aktivnosti bo prispeval k izvedbi postopkov za razširitev morskih zavarovanih območij na območju Slovenije. Izvedba študij in postopkov za širjenje morskih zavarovanih območij bo potekala v skladu s predvidenimi ukrepi opredeljenimi v Pomorskem prostorskem planu, pripravljenem skladno z Direktivo 2014/89/EU o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko planiranje in v skladu z Načrtom upravljanja morskega okolja, pripravljenega v okviru MSFD. Aktivnost se navezuje na deskriptorje kakovosti biotska raznovrstnost (D1) in neoporečnost morskega dna (D6) v okviru MSFD. Ta aktivnost na področju EU morij in oceanov naslavlja prioriteto varovanje naše biotske raznovrstnosti in ekosistemov v okviru Zelenega dogovora ter doseganju ciljev strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, saj s širitvijo zavarovanih območij na morju in posledično njihovem upravljanju, prispevamo k izboljšanju stanja bentoških habitatov ter morski vrst ter ob upoštevanju nacionalnih okoliščin k prispevku k zavezi za doseganje 30 % zavarovanih območij na ravni EU.

PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture

Specifični cilj	Aktivnost	Opis aktivnosti oz. ukrepa
2.1. Spodbujanje trajnostnih	1. Konkurenčna in trajnostna akvakultura	Prioriteta v okviru te aktivnosti sta izgradnja novih in posodobitev obstoječih obratov akvakulture. Kot je pokazala SWOT analiza, je treba v sektorju akvakulture omogočiti naložbe v obstoječe in nove obrate akvakulture za zagotavljanje večje trajnosti in produktivnosti, vzreje novih vrst, boljšo izkoriščenost vodnih virov, zmanjšanje onesnaženja, dobrobit vodnih organizmov (npr. oprema za omamljanje rib pred usmrtnitvijo), nadzor in zaščito pred plenilci iz narave, posodobitev delovne opreme (delovni stroji, vključno z računalniško opremo in programi za računalniško vodenje proizvodnje, prodajo in sledljivost proizvodov iz akvakulture, digitalizacija, avtomatizacija in online monitoring). Za zagotavljanje večje energetske učinkovitosti bodo omogočene naložbe v uporabo obnovljivih virov energije na objektu. V okviru

Specifični cilj	Aktivnost	Opis aktivnosti oz. ukrepa
dejavnosti akvakulture		naložb bo mogoče kupiti tudi opremo za logistiko v akvakulturi. V okviru naložb bodo podprte tudi tiste naložbe, ki omogočajo diverzifikacijo dejavnosti (npr. za zagotavljanje dodatne turistične/gostinske ponudbe z lastno proizvodnjo, izgradnja dvoran za predstavitev akvakulture, naložbe v prostore za čiščenje, filetiranje in prodajo lastnih proizvodov; ta aktivnost bo podprta le iz sklada ESPRA). Študije, ki smo jih sofinancirali v okviru OP ESFR 2014-2020, kažejo, da virov za izgradnjo novih ribogojiskih objektov na celinski površinskih vodah ni veliko na voljo. Poleg tega bomo posebno pozornost namenili spodbujanju krožnega gospodarstva, vključujoč ponovno rabo, reciklažo ali predelavo odpadkov iz akvakulture in čiščenja rib, kakor tudi odpadkov iz čiščenja odpadne vode, ki zagotavlja nove poslovne priložnosti, med drugim tudi z razvojem alnih tehnologij za čiščenje odpadnih voda in proizvodnjo alne biomase in biomaterialov. V okviru te aktivnosti bomo podpirali tudi naložbe v ekološko akvakulturo. Pri hladnovodni akvakulturi je realno pričakovati ohranitev proizvodnje, povečanje pa bi bilo možno predvsem z vlaganjem v nove tehnologije in obstoječe obrate in izgradnjo novih obratov. Te naložbe bodo tudi prispevale k večji trajnosti akvakulture. V toplovodni akvakulturi večjega potenciala za razvoj novih nimamo, predvsem zaradi pomanjkanja večjih območij, ki bi bila potencialno primerna za izgradnjo večjih ribnikov za gojitev. Z vidika vedno večjih problemov z zagotavljanjem zadostnih količin vode bomo spodbujali gradnjo RAS oziroma tehnološko naprednejših načinov akvakulture. Pri zaprtih RAS obratih akvakulture se zmanjša poraba vode in obremenjevanje okolja, zato se tovrstne sisteme lahko razume kot bolj trajnostne. Glavni razvoj akvakulture pričakujemo z novimi inovativnimi pristopi in tehnologijami, pri čemer morajo biti usklajeni s cilji ohranjanja dobrega okoljskega stanja. Pri teh sistemih se lažje zagotavlja zmanjšanje obremenitve vodotokov s hranili, organskimi snovmi, tujerodnimi vrstami in boleznimi, kar je v skladu s ciljem Strategije za biotsko raznovrstnost 2030, ki določa zmanjšano porabo protimikrobnih sredstev. Naložbe v RAS sisteme bodo prav tako povezane z naložbami, ki omogočajo uporabo obnovljivih virov energije za lastne potrebe. Podpirali pa bomo tudi razvoj marikulture, tako pri povečevanju proizvodnje kakor pri uvajanju novih vrst. Potencial je predvsem v spodbujanju večtrofične akvakulture (vzreja morskih kumar, morskih ježkov, školjk, kozic, rakov in različnih vrst rib) in v gojenju alg, ki postajajo vse večja tržna niša. Ponekod so ti sistemi vključujejo tudi pri čiščenju odpadnih voda iz gospodinjstev. Kot je pokazala analiza v slovenskem sektorju akvakulture, pomemben delež predstavljajo manjši vzrejni obrati, ki imajo poleg neugodnih razmer za opravljanje dejavnosti težave tudi v prenizki tržni usmerjenosti, težave s pridobivanjem finančnih sredstev, manj lastnega kapitala, saj gre pri ciljni skupini večinoma za polprofesionalne posameznike, katerih značilnost je v tem, da prihodke vlagajo v najnujnejše naložbe, ki so potrebne za ohranjanje dejavnosti. Zato bomo v okviru te aktivnosti za manjše ribogojnice, ki so večinoma kot dopolnilna dejavnost na kmetiji, omogočili lažje dostopanje do EU sredstev s prilagoditvijo razpisov, ki bodo omogočali le nakup opreme, npr. vpihovalnikov zraka, aeratorjev, opreme za hranjenje rib ter druge opreme, ki izboljšuje kakovost vode in ribiških proizvodov. Stroški bodo omejeni na operacijo in na celotno programsko obdobje. Poslovni načrti ne bodo potrebni. Pričakujemo, da bodo naložbe v okviru te aktivnosti prispevale k blažitvi podnebnih sprememb, zlasti naložbe v zaprte RAS sisteme, naložbe v opremo za izboljšanje kakovosti vode (vpihovalniki zraka, aeratorji) ter vzreja nizkotrofičnih vrst rib in gojitev alg.
	2. Akvakultura, ki ohranja habitate	V okviru te aktivnosti bomo ribogojcem izplačevali nadomestila skladno s členom 26 Uredbe (EU) 2021/1139. Gre za nadomestila v akvakulturi, kjer je njeno izvajanje odvisno od določenih dejavnosti, povezanih z ekosistemskimi, predvsem okoljskimi in socialnimi storitvami ter zunanjimi dejavniki. Predvidena so nadomestila za naslednje primere: <u>Nadomestila za uskladitev dejavnosti akvakulture z varstvenimi cilji in ohranjanje prostoživečih vrst</u>, zato so predvidena tudi nadomestila za tisti del proizvodnje, ki ima omejitve proizvodnih ukrepov v zavarovanih in varovanih območjih in katere se pred plenilci iz narave ne more zaščititi in lahko to pri izvajanju dejavnosti akvakulture prepoznamo tudi kot okoljske storitve. <u>Nadomestila v toplovodni akvakulturi za izgubo prihodka na toplovodnih ribogojnicah, ki nastane zaradi posebnih pogojev vzreje</u>, na primer zaradi prepovedi krmljenja ali zaradi prepovedi krmljenja rib in gnojenja ribnikov. <u>Nadomestila v primeru prepovedi prodaje mehkužcev zaradi planktona, ki proizvaja biotoksine</u>. Prepoved prometa s školjkami zaradi pojava alg in toksinov predstavlja veliko nevarnost za poslovanje vsakega pravnega subjekta. Ne samo, da se školjk v tem času ne sme dajati na trg, školjke tudi prerastejo konzumno velikost in so primerne le še za predelavo, kjer je cena bistveno nižja, prodajna cena pade tudi po odpravi prepovedi, saj je na trgu naenkrat ponudba večja od povpraševanja, kljub prepovedi prometa s školjkami pa morajo izvajati vsa redna opravila na gojiščih, tako da stroški tekočega poslovanja ostajajo. <u>Če se bo izkazala potreba, se bodo v okviru te aktivnosti izplačevala tudi nadomestila za prehod na ekološko vzrejo</u>. Nadomestila se bodo izplačevala v obliki poenostavljenih stroškov obračunavanja, MKGP je že pripravil metodologijo za izračunavanje izplačil upravičencem za primere a), b) in c). V primeru pojava izrednih dogodkov, ki jih ugotovi Evropska komisija, se bo ta aktivnost uporabila tudi za izvajanje točke a) 2. odstavka 26. člena Uredbe (EU) 2021/1139.

Specifični cilj	Aktivnost	Opis aktivnosti oz. ukrepa
	3. Akvakultura, ki temelji na znanju, in raziskave	Razen določenih izjem, lahko v akvakulturi govorimo o nizki stopnji profesionalizacije dejavnosti. Razvoja si ni mogoče predstavljati brez nenehnega doseganja novih znanj in usposabljanja. Iz SWOT analize izhaja, da v sektorju akvakulture obstajajo potrebe po znanju na področju tehnologij in digitalizacijskih veščin, izboljšanju trženskega in upravljalškega znanja ter veščin in usposabljanja zaposlenih v sistemih prehrane o ravnanju z odpadki. Izvajali se bodo naslednji tipi aktivnosti: a) <u>Vzpostavitev platforme za prenos znanj</u>. V okviru tega tipa aktivnosti je cilj pripraviti zbir novosti na področju akvakulture (newsletter), tako v EU kot v Sloveniji, ter vzpostaviti sistem za prenos teh informacij od sektorja do upravljalcev in od upravljalcev do sektorja, prav tako pa za prenos med posamezniki v sektorju. Zaradi razpršenosti in slabše povezanosti subjektov akvakulture je treba krepiti zavedanje o tem, da je za razvoj akvakulture treba vlagati sredstva v znanje o različnih tehnologijah in vrstah, ki se drugod gojijo, novostih na področju akvakulture. V okviru platforme bo dana tudi možnost za naslavljanje specifičnih vprašanj akvakulture, kot so zaprti RAS sistemi, ekološka vzreja ipd. b) <u>Usposabljanje z mreženjem</u>. Ta tip aktivnosti bo pomembno prispeval k širjenju znanj in drugih informacij v samem sektorju. Najelo se bo zunanjega strokovnjaka, ki bo, po predhodni uskladitvi s sektorjem, le-temu ponudil program usposabljanj na področjih, ki bodo zaznana skladno s potrebami sektorja. Poudarek bo na inovativnih pristopih in novih tehnologijah v akvakulturi, spoznavanju praks v ekološki vzreji. Pri tem je treba še izpostaviti različne možnosti vstopa v različne sheme kakovosti z označevanjem proizvodov iz akvakulture z dodano vrednostjo, ki so sektorju že bile predstavljene v preteklem obdobju. Ta tip aktivnosti bo s pomočjo izmenjave znanja in dobrih praks med deležniki zagotovil boljše povezovanje sektorja in s tem povečal možnosti za vzpostavljane organizacije proizvajalcev, kar se bo podpiralo, če bo to v interesu sektorja. Omogočilo pa se bo tudi povezovanje izven sektorja tako z veterinarskimi, naravovarstvenimi in drugimi organizacijami. Spodbujanje digitalne zmogljivosti in spretnosti deležnikov je tudi eden od ciljev »Strategije EU od vil do vilic«, zato je treba z namenom spodbujanja digitalne zmogljivosti podjetij omogočiti digitalizacijski prehod s pomočjo izboljšanja digitalne pismenosti in krepitvijo digitalnih znanj in spretnosti deležnikov. c) <u>Študije in raziskave v akvakulturi</u>. V okviru te aktivnosti bomo za zagotovitev boljših podatkov in s tem izboljšanje upravljanja akvakulturne dejavnosti sofinancirali tudi študije in raziskave v akvakulturi, na primer vpliv akvakulturne dejavnosti na okolje (na kakovost voda). V okviru tega tipa aktivnosti si želimo pridobiti podatke o hranilnih vrednostih školjk, kar bi nam zelo pomagalo pri usmerjanju promocijskih aktivnosti na cilju 2.2. Ta raziskava je eeden od delovnih paketov projekta, ki je dobil značko Jadransko-Jonske makro regije, stebra Modra rast.. V okviru študij bomo tudi financirali študijo o izkoriščenosti kapacitet na trenutno določenih območjih marikulture in v okviru podeljenih vodnih dovoljenj. Omenjena študija oziroma zapolnjenost obstoječih območij je tudi eden od ukrepov za umeščanje novih območij marikulture na morju v Pomorskem prostorskem planu. Če bodo v vmesnem času sprejete ustrezne pravne podlage za umeščanje novih območij marikulture na morju, bomo v okviru te aktivnosti financirali tudi monitoring vpliva novih ribogojnic na okoljsko stanje morje, ki je ukrep, zapisan v Načrtu upravljanja z morskimi območji za obdobje 2022-2027.
	4. Inovacije v akvakulturi	Inovacije so temelj prihodnjega razvoja. Za ukrep inovacije v akvakulturi v programski perspektivi 2014-2020 je sicer bilo nekaj interesa in pobud, vendar se operacije na tem ukrepu niso izvajale, kar bi lahko pripisali pomankanju konkretnih idej, ki bi sledile osnovnim ciljem inovacij v akvakulturi, v začetku zelo slab odziv sektorja, nadalje za vlagatelja prenizka stopnja sofinanciranja, neupravičenost stroškov nakupa opreme, za nekatere operacije previsoka merila, pa tudi neustrezni kazalniki, katerih neizpolnjevanje bi vodilo v vračanje sredstev. Kljub temu smo na delavnicah za pripravo nove programske perspektive zaznali, da podjetja v akvakulturi prepoznajo potrebo po tem, da iščejo nove rešitve, metode in ideje. Pri pripravi aktivnosti bomo upoštevali dosedanje izkušnje in poskušali inovacije bolj približati vlagateljem. Same operacije se bodo izvajale v sodelovanju z raziskovalno institucijo, ali pa bo le ta morala potrditi rezultate inovacije. V okviru SWOT analize je bila v sektorju akvakulture prepoznana potreba po naslednjih tipih aktivnosti: a) <u>Inovacije za boljše izkoriščanje naravnih virov</u> - V okviru tega tipa aktivnosti bi izvajali na primer uvajanje zaprtih sistemov za vzrejo novih vrst rib, rakov in alg, v marikulturi z uvajanjem novih vrst mehkužcev in gojenjem alg, zmanjšanja negativnih vplivov na okolje. Realno v prihodnje pričakujemo, glede na vedno manjše možnosti naravnih virov za klasične oblike akvakulture, razvoj v zaprtih RAS sistemih, za katere obstajajo še precejšnje razvojne možnosti, tudi z rabo podtalne vode ter v marikulturi, kjer še vidimo možnost razvoja. Zato bomo dali prednost pri izbiri operacij predvsem inovacijam v sistemih z bolj učinkovitim izkoriščanjem vode (na primer uporaba nanomehurčkov, ozona, uporaba določenih kultur bakterij za izboljšanje biofiltra) povezanih z uvajanjem novih vrst, bolj primernih za take sisteme, vključno z algami, ter inovacijam v marikulturi, ki bodo usmerjene v učinkovitejšo izrabo razpoložljivega prostora in povečanja proizvodnje, tudi z uvajanjem večtrofične marikulture. b) <u>Inovacije za uvajanje novih vrst in tehnologij vzreje in postopkov v proizvodnji</u> - Tu bi izvajali predvsem inovacije, usmerjene k povečanju deleža domačih surovin pri izdelavi krme za ribe.

Specifični cilj	Aktivnost	Opis aktivnosti oz. ukrepa
		c) <u>Inovacije v iskanju novih poslovnih modelov in rešitev pri prodajnih težavah</u> - V okviru tega tipa aktivnosti bomo spodbujali predvsem inovacije kot odziv na potrebo po novih tržnih zahtevah. Spodbujali bodo inovacije v iskanju novih poslovnih modelov in rešitev pri prodajnih težavah.
2.2. Spodbujanje trženja, kakovosti ter dodane vrednosti ribiških in proizvodov iz akvakulture, pa tudi predelave teh proizvodov	5. Konkurenčna in okolju prijazna predelovalna industrija	Slovenska predelovalna podjetja so, razen enega do dveh velikih, večinoma srednje velika ali majhna. Čeprav je v veliki večini odvisna od surovine iz drugih držav EU oziroma uvoza iz tretjih držav, pa ima za nadaljnji razvoj dober potencial. V okviru SWOT analize se je pokazala potreba po vlaganju v konkurenčnost ribiško-predelovalnega sektorja. Predelovalna industrija potrebuje predvsem nove naložbe v povečanje in posodobitev proizvodnje v smislu novih tržno prepoznavnih proizvodov, boljše energetske učinkovitosti ter vključevanja v krožno gospodarstvo. Ob tem so bile izražene tudi potrebe po naložbah v digitalizacijo in robotizacijo. Uporaba obnovljivih virov energije ter energije iz lastne proizvodnje za zmanjševanje stroškov bo tako omogočena tudi predelovalni industriji, s čimer bomo tudi v tem sektorju upoštevali načela krožnega gospodarstva, ki so ključnega pomena za zeleni prehod 2050.
	6. Promocija rib, akvakulture, lokalnih sektorjev in proizvodov	V okviru te aktivnosti si želimo izvajati generično promocijo proizvodov iz ribištva in akvakulture, omogočiti promocijo sektorjev za njuno večjo prepoznavnost in informirati širšo javnost in potrošnike o pomenu ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture v prehrani, posebej lokalno vzrejenih, ekoloških, ter predstavitev sektorja, ki te proizvode lahko zagotavlja. Letna poraba rib na prebivalca je namreč 11 kg/leto, samooskrba z njimi pa dosega 8%, kar pomeni, da je RS krepko pod povprečjem v Evropski Uniji. Interes RS je, da se oba kazalnika povečujeta, kar lahko dosežemo z večjim ozaveščanjem potrošnikov, vzporedno z aktivnostmi, namenjenimi razvoju akvakulture in predelave. V okviru promocijskih aktivnosti bomo osveščali tudi o koristih ekološke vzreje in shemah kakovosti za proizvode iz akvakulture. Na področju akvakulture in predelave skupnih shem namreč še nimamo, ekološka vzreja pa obstaja le v manjšem obsegu. Promocijske aktivnosti bodo usmerjene tudi v prodajalce na veliko (ribarnice, restavracije) ter javne ustanove, npr. šole in vrtce. Del sredstev, namenjenih promocijskim aktivnostim, pa bo namenjen tudi promociji EU akvakulture skladno s Strateškimi smernicami za razvoj akvakulture.
	7. Inovacije v predelavi	Inovacije so temelj prihodnjega razvoja. V programski perspektivi 2014-2020 tega ukrepa v predelavi nismo izvajali. Ker so na delavnicah, ki smo jih organizirali za pripravo nove programske perspektive, podjetja v ribiško-predelovalni industriji izrazila potrebo po tem, da iščejo nove ideje in rešitve za nove proizvode in trženje le teh, smo ukrep inovacije v predelavi vključili tudi v OP ESPRA 2021-2027. V okviru SWOT analize je bila v sektorju predelave prepoznana potreba po naslednjih tipih aktivnosti: a) <u>Inovacije v iskanju rešitev pri prodajnih težavah in iskanju novih modelov upravljanja</u> - V okviru tega tipa aktivnosti bomo omogočili predvsem odziv na potrebo po novih tržnih zahtevah, iskanje novih tržnih modelov in poti, razvoja oz. uvajanja novih proizvodov (na primer širitev asortimenta rib in ribjih izdelkov in kombiniranje s prilogi iz drugih živil), dodajanja vrednosti proizvodom (na primer uvajanje pakiranih predpripravljenih proizvodov). Prav tako bomo v okviru tega tipa aktivnosti omogočili inovacije v informatizaciji delovnih procesov z vidika povezovanja strojne opreme v enovit informacijski sistem za boljše načrtovanje proizvodnje, delovnih operacij, izmen, zasedenosti naprav, ozkih grl, servisiranja, kala, odpadkov, porabljenih materialov ipd. b) <u>Inovacije v iskanju ekoloških rešitev</u> - V okviru tega tipa aktivnosti bomo omogočili inovacije za zmanjševanje zavržkov iz predelave (na primer z uporabo strojev za fiksiranje teže ter označevanje proizvodov z minimalnim kalom) in vključevanja v krožno gospodarstvo, razvoja embalaže (npr. za izboljšanje kakovosti proizvodov in udobja za potrošnike ali vpliva na okolje, podaljšanja roka uporabnosti, razvoja kartonske embalaže, zamenjava mono PP in PET s kartonasto embalažo, ki se jo da reciklirati). Pri pripravi vseh tipov bomo torej upoštevali določene izkušnje, ki smo jih dobili že pri izvajanju ukrepa inovacije v akvakulturi. Priložnost vidimo predvsem pri uvajanju novih proizvodov, pa tudi v večji izkoriščenosti zavržkov, potrebo pa predvsem pri nadomeščanju plastične embalaže z embalažo, prijazno okolju. Naš sektor predelave je sicer odvisen predvsem od tujih surovin, zato bomo dali prednost inovacijam, ki bodo povezane z domačimi surovinami oziroma iskale rešitve za težave na lokalni ravni. Rezultati inovacij bodo javno objavljeni in če bodo rezultati ugodni, pričakujemo, da bodo lahko rešitve uporabila tudi druga podjetja.

PREDNOSTNA NALOGA 3: Omogočanje rasti trajnostnega modrega gospodarstva ter spodbujanje razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih

Specifični cilj	Opis aktivnosti oz. ukrepa
3.1. Intervencije, ki prispevajo k razvoju ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih (Ukrepi CLLD)	MKGP, Sektor za ribištvo, bo pripravil javni poziv za izbor LASR in strategij lokalnega razvoja ter nacionalno uredbo za CLLD za ESPRA. Pogoje za določitev območij LASR, ustanovitev LASR in potrditev SLR pripravi MKGP. LASR in SLR bodo potrjene z odločbo, s katero se določi pravica do sredstev pripravljajo podpora, izvajanje SLR ter tekoče stroške, animacijo in spremljanje ter vrednotenje SLR. Metodologijo za pripravljajo podpora je MKGP že pripravil, uporabljeno bodo poenostavljeni stroški obračunavanja (pavšali). LASR izbira operacije na podlagi predhodno potrjene Strategije lokalnega razvoja ter javnih pozivov, ki jih pripravi LASR. Vse nadaljnje aktivnosti se izvajajo na posredniškem organu organa upravljanja (v nadaljevanju: PO OU), in sicer: potrjevanja predhodno izbranih operacij na lokalni ravni z odločbo, potrditev in izplačilo zahtevkov za tekoče stroške in animacijo in za izvajanje operacij. V okviru izvajanja posameznih aktivnosti na izbranem območju smo pripravili cilje, ki smo jih glede na potrebe iz SWOT analize ločili na obalno območje in celinska območja. Območje/površina posameznega LAS ne sme presegati 4.342 km². Pri določitvi te velikosti smo upoštevali površine vseh 12 statističnih regij v Republiki Sloveniji. Površina 4.342 km² predstavlja seštevek velikosti največje statistične regije, ki je Jugovzhoda regija (površina 2.675 km²) in povprečne velikost vseh 12 regij, ki je 1.689 km². Navedena površina predstavlja 21,5 % površine Slovenije. Površina Slovenije je 20.271 km², kar ob skupno načrtovanih 6 LAS, zasleduje tudi cilj teritorialne pokritosti celotne Slovenije ter specifični cilj ESPRA Omogočanje rasti trajnostnega gospodarstva ter spodbujanje razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih. Obrazložitev: S predlagano omejitvijo velikosti območja LAS se ohranja lokalnost, homogenost in funkcionalnost zaključenega območja. Na tak način oblikovana območja ribiških LAS lahko še vedno izpolnjujejo zahteve po skupnih značilnostih, skupno izraženimi potrebami, skupnih razvojnih potencialih in ciljih, ki jih območje želi doseči z izvajanjem ukrepa CLLD. Hkrati pa s tem omogočamo povezovanje tistih statističnih regij ali delov le teh, ki zasledujejo skupne interese na zadevnem območju. Z omejitvijo velikosti območja LAS tudi zagotavljamo, da se LAS oblikuje kot zaključena homogena geografska in socialna enota s skupnimi potrebami in zagotavljamo boljše delovanje na lokalnem nivoju in pri animaciji na terenu. Za obalno LAS (ribištvo in akvakultura) so bile izražene naslednje potrebe/cilji, v okviru katerih so predvidene naslednje aktivnosti: <u>Vključevanje sektorjev modrega gospodarstva v razvoj trajnostnega prehranskega sistema, trženja in dodajanja vrednosti proizvodom iz ribištva in akvakulture</u> - Informiranje prebivalstva območja o lokalni proizvodnji rib/ribjih izdelkov ter subjektov, njihova promocija, - Izboljšanje ozaveščenosti potrošnikov glede lokalne proizvodnje iz ribištva in akvakulture - Priprava skupne platforme za trženje proizvodov različnih proizvajalcev v okviru LAS, - Sodelovanje in iskanje novih tržnih poti, spodbujanje kratkih verig, - Ustvarjanje novih proizvodov iz ribištva/akvakulture, - Dodajanje vrednosti proizvodom iz ribištva in akvakulture, - Krepitev sposobnosti proizvajalcev za razvijanje visoko kakovostnih ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, - Promocija aktivnosti, ki so komplementarne ribištvu in akvakulturi, ter spodbujanje diverzifikacije predstavnikov sektorja ribištva in akvakulture, - Druge aktivnosti, ki spodbujajo razvoj trajnostnega prehranskega sistema <u>Prispevanje sektorjev ribištva in akvakulture k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter ohranjanje biotske raznovrstnosti s podporo krožnega gospodarstva ter čiste energije</u> - Krepitev sodelovanja med predstavniki sektorja ribištva in akvakulture ter predstavniki znanstveno-raziskovalne sfere in drugimi deležniki območja ter osveščanje prebivalstva o rezultatih sodelovanja, - Raziskave in študije vplivov sektorja na okolje/naravo, možnosti prilagajanja na okolje in podnebne spremembe, - Osveščanje prebivalstva o podnebnih spremembah, okolju prijaznih praksah, še zlasti v sektorju ribištva in akvakulture, - Izvajanje aktivnosti za izboljšanje biotske raznovrstnosti (npr. pobiranje morskih odpadkov in odpadlega ribolovnega orodja) - Podpora uporabi načel krožnega gospodarstva (npr. ponovna uporaba odpadlega materiala, tretiranje odpadkov), - Spodbujanje okolju prijaznih praks, manjšanja ogljičnega odtisa ter izpustov, - Spodbujanje aktivnosti varčevanja z energijo, uporabe obnovljivih virov energije <u>Krepitev vitalnosti skupnosti z večanjem družbene vključenosti, privabljanjem žensk in mladih ter ohranjanjem in ustvarjanjem novih delovnih mest na področju ribištva in akvakulture</u> - Krepitev medsektorskega povezovanja, - Krepitev vključevanja mladih in žensk,

Specifični cilj	Opis aktivnosti oz. ukrepa
	- o Krepitev možnosti zaposlovanja za lokalno prebivalstvo, - o Podpora obstoječim ali novih podjetjem, ki lahko ohranijo obstoječa in ustvarijo nova delovna mesta, - o Izboljšanje dostopa prebivalcem lokalnega območja do osnovnih storitev, - o Krepitev ozaveščenosti prebivalstva o poklicih v ribištvi in akvakulturi, znanju ter vrednosti ribištva in akvakulture za lokalno območje, - o Spodbujanje digitalizacije, inovativnih pristopov ter pilotnih projektov, - o Podpora usposabljanju predstavnikov sektorja ribištva in akvakulture za ohranjanje obstoječih delovnih mest in ustvarjanju novih delovnih mest. Za celinske LAS (sladkovodna akvakultura) so bile izražene naslednje potrebe/cilji, v okviru katerih so predvidene naslednje aktivnosti: 1. <u>Razvoj trajnostnega prehranskega sistema, trženja in dodajanja vrednosti proizvodom iz akvakulture</u> - o Informiranje prebivalstva območja o proizvajalcih v okviru območja LAS, promocija teh proizvajalcev in proizvodov, - o Večanje ozaveščenosti potrošnikov glede proizvodov iz akvakulture, ki prihajajo iz območja LAS in drugih območij - o Priprava skupne platforme za trženje proizvodov proizvajalcev v okviru LAS, - o Sodelovanje in iskanje novih tržnih poti, spodbujanje kratkih verig, - o Ustvarjanje novih proizvodov iz akvakulture, - o Dodajanje vrednosti proizvodom iz akvakulture, - o Krepitev sposobnosti proizvajalcev za razvijanje visoko kakovostnih proizvodov, - o Promocija aktivnosti, ki so komplementarne akvakulturi, ter spodbujanje diverzifikacije predstavnikov sektorja akvakulture, - o Druge aktivnosti, ki spodbujajo razvoj trajnostnega prehranskega sistema 2. <u>Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter ohranjanje biotske raznovrstnosti s podporo krožnega gospodarstva ter čiste energije</u> - o Krepitev sodelovanja med predstavniki sektorja akvakulture ter predstavniki znanstveno-raziskovalne sfere in drugimi deležniki območja ter osveščanje prebivalstva o rezultatih sodelovanja, - o Raziskave in študije vplivov sektorja na okolje/naravo, možnosti prilagajanja na okolje in podnebne spremembe, - o Informiranje prebivalstva o podnebnih spremembah, okolju prijaznih praksah, še zlasti v sektorju akvakulture, - o Izvajanje aktivnosti za izboljšanje biotske raznovrstnosti, - o Podpora uporabi načel krožnega gospodarstva (npr. ponovna uporaba odpadlega materiala, tretiranje odpadkov), - o Spodbujanje okolju prijaznih praks, manjšanja ogljičnega odtisa ter izpustov, - o Spodbujanje aktivnosti varčevanja z energijo, uporabe obnovljivih virov energije. 3. <u>Krepitev vitalnosti skupnosti z večanjem družbene vključenosti, privabljanjem žensk in mladih ter ohranjanjem in ustvarjanjem novih delovnih mest</u> - o Krepitev medsektorskega povezovanja, - o Krepitev vključevanja mladih in žensk, - o Krepitev možnosti zaposlovanja za lokalno prebivalstvo, - o Podpora obstoječim ali novih podjetjem, ki lahko ohranijo obstoječa in ustvarijo nova delovna mesta, - o Izboljšanje dostopa prebivalcem lokalnega območja do osnovnih storitev, - o Krepitev ozaveščenosti prebivalstva o poklicih v akvakulturi in predelavi, znanju ter vrednosti akvakulture za lokalno območje, - o Spodbujanje digitalizacije, inovativnih pristopov ter pilotnih projektov, - o Podpora usposabljanju predstavnikov sektorja akvakulture za ohranjanje obstoječih delovnih mest in ustvarjanju novih delovnih mest. 4. <u>Krepitev družbene sprejemljivosti akvakulture</u> - o Informiranje in ozaveščanje lokalnega prebivalstva o dobrobitih akvakulture in proizvodov, - o Informiranje in ozaveščanje o družbenih in kulturnih vidikih akvakulture

PREDNOSTNA NALOGA 4: Krepitev mednarodnega upravljanja oceanov ter omogočanje varnih, zaščitanih, čistih in trajnostno upravljanjanih morij in oceanov

Specifični cilj	Aktivnost	Opis aktivnosti oz. ukrepa
4.1. Intervencije, ki prispevajo h krepitvi mednarodnega upravljanja oceanov ter trajnostnega upravljanja morij in oceanov prek širjenja znanja o morju ter spodbujanja pomorskega nadzora in/ali sodelovanja obalnih straž	1. Ukrepanje za ohranjanje habitatnih tipov Natura 2000 ter za obnovo zaščitanih območij	V okviru te aktivnosti se bodo sofinancirali projekti terenskega kartiranja Natura 2000 habitatnih tipov, monitoringa morskih sesalcev, glavate karete, vranjeka in mehkužcev (prstaci, leščur) ter različni ukrepi za ohranjanje habitatnih tipov Natura 2000 ter za obnovo zaščitanih območij (označitev ZO, nadzor...). Aktivnost se navezuje na deskriptorje kakovosti biotske raznovrstnosti (D1) in neoporečnost morskega dna (D6) v okviru MSFD. Ta aktivnost na področju EU morij in oceanov naslavlja prioriteto varovanje naše biotske raznovrstnosti in ekosistemov v okviru Zelenega dogovora ter doseganju ciljev strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, saj s poznavanjem stanja vrst in habitatnih tipov Natura 2000 lahko zagotovimo izboljšano načrtovanje upravljaljskih aktivnosti in posledično izboljšano upravljanje ter k doseganju zavez Strategije EU za biotsko raznovrstnost do 2030 kot je Učinkovito upravljanje vseh zavarovanih območij, opredelitev jasnih ohranitvenih ciljev in ukrepov ter njihovo ustrezno spremljanje. Poleg pridobivanja podatkov se bo v okviru te aktivnosti zagotavljalo izvajanje ukrepov za varovanje obstoječih zavarovanih območij vključno z območji Natura 2000 s postavitvijo in vzdrževanjem fizičnih označitev morskih zavarovanih območij ter nadzorom, z namenom preprečevanja poškodb morskega dna in habitatov. Podatki, zbrani v okviru te aktivnosti, bodo javno dostopni skladno s standardi FAIR.
	2. Podpora pomorskemu prostorskemu načrtovanju v skladu z Direktivo 2014/89/EU	V okviru te aktivnosti bo zagotovljeno spremljanje izvajanja Pomorskega prostorskega plana (v nadaljevanju: PPP). PPP je pripravljen na podlagi Direktive 2014/89/EU. V okviru OP ESPRA 2021-2027 bomo na podlagi potreb iz SWOT analize sofinancirali pripravo metodologije za spremljanje izvajanja PPP, izdelavo ničelnega poročila o stanju prostorskega razvoja na morju. Skladno s 6. in 14. členom Direktive 2014/89/EU je namreč po sprejemu PPP Slovenije zagotoviti tudi redno spremljanje njegovega izvajanja, najmanj na 10 let pa še revizijo vsebine in načina njegovega izvajanja. Poleg tega bomo omogočili testiranje metodologije za spremljanje izvajanja PPPSlovenije. Kot del ukrepov ob pripravi PPP je bilo zapisano tudi raziskovanje in evidentiranje podvodne kulturne dediščine kot prvi korak na poti k vzpostavitvi celostnega upravljanja s podvodno kulturno dediščino v sklopu trajnostnega upravljanja z morskim okoljem. V okviru OP ESPRA 2021-2027 bomo zato omogočili projekte spremljanja podvodne kulturne dediščine, in sicer daljinsko dokumentiranje za identificiranje arheoloških ostalin v slovenskem morju ter šibko invazivne integrirane podvodne raziskave za vrednotenje arheoloških ostalin in spremljava stanja arheoloških najdišč v slovenskem morju. Podatki, zbrani v okviru te aktivnosti, bodo javno dostopni skladno s standardi FAIR.
	3. Izvajanje pomorskega nadzora	Pomorski nadzor na morju je ključnega pomena za zagotavljanje varnega prometa, preprečevanja nesreč in reševanja na morju. Ena od ključnih dejavnosti celostnega upravljanja morskega okolja je povezljivost sistemov za podporo izvajanju pomorskega nadzora (CISE), kar ustreza aktivnosti A.2.1 Akcijskega načrta za izvajanje EU pomorske varnostne strategije (EUMSS).. Uprava RS za pomorstvo kot nacionalni organ, ki opravlja funkcije obalne straže na nacionalni ravni in na ravni Unije ter po potrebi na mednarodni ravni, je v perspektivi 2014-2020 iz ESPR pomagala pri začetku z vzpostavitvijo CISE sistema za izmenjavo podatkov. Trenutni sistem CISE je v testni fazi. V okviru koordinacije služb na morju bo izdelan nabor informacij, ki se jih bo izmenjavalo v CISE Node, ki ga izdeluje in vzdržuje EMSA. Če se bo po določenem času ugotovilo, da slabo deluje in da so potrebne nadgradnje, se bo vlagalo tudi na tem področju. Za izvajanje učinkovitega pomorskega nadzora pa se je izrazila tudi potreba po organizaciji skupnega mednarodnega dogodka in nakupa opreme za izboljšanje pomorskega nadzora ter opreme za nadzor nad širjenjem onesnaženja na morju. V okviru OP ESPRA 2021-2027 predlagane aktivnosti bodo prispevale k dodatnemu izboljšanju in delovanju CISE z zagotavljanjem storitev varovanja in komunikacijskih storitev, ki temeljijo na najsodobnejši tehnologiji, vključno z infrastrukturo in senzorji, nameščenimi na kateri koli vrsti platforme. S povečanjem izmenjave informacij in sodelovanja na področju funkcij obalne straže pa se bomo lažje soočili z analizami operativnih izzivov in nastajajočimi tveganji na področju nadzora pomorstva. V okviru pomorskega nadzora bomo tako prispevali k njegovi večji učinkovitosti ter k aktivnosti A.1.7, A.2.9 ter B.2.7 Akcijskega načrta EUMSS v povezavi s ciljem medsektorskega pristopa in upravljanja s tveganji EUMSS.

Preglednica 1: Kazalniki učinka

Prednostna naloga	Posebni cilj ali področje podpore	Kazalnik	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)
1	1.1	Število operacij	število	3	21
	1.2	Število operacij	število	0	4
	1.3	Število operacij	število	5	30
	1.4	Število operacij	število	9	30
	1.5	Število operacij	število	2	12
2	2.1	Število operacij	število	8	54
	2.2	Število operacij	število	3	8
3	3.1	Število operacij	število	6	66
4	4.1	Število operacij	število	1	14

Preglednica 2: Kazalniki rezultata

Prednostna naloga	Posebni cilj ali področje podpore	Kazalnik	Merska enota	Izhodišče ali referenčna vrednost za 2020	Cilj (2029)
1	1.1	Ohranjena delovna mesta	Število oseb	0	12,9
		Osebe, ki imajo koristi od operacije	Število	0	60
	1.2	Poraba energije, ki vodi v zmanjšanje emisij CO ₂	Litri/h	0	44
	1.3	Osebe, ki imajo koristi od operacije	Število	0	15
	1.4	Učinkovitost sistema za "zbiranje, upravljanje in uporabo podatkov" zahtevane kakovosti	Število	0	visoka
		Sredstva nadzora, nameščena ali posodobljena	Število	0	5
		Aktivnosti za izboljšanje upravne zmogljivosti	Število	0	22
	1.5	Aktivnosti, ki prispevajo k dobremu okoljskemu stanju, vključno z obnovo narave, ohranjanjem, zaščito ekosistemov, biotsko raznovrstnostjo, zdravjem in dobrim počutjem rib (število aktivnosti)	Število	0	12
2	2.1	Ohranjena delovna mesta	EPDČ	0	20
		Poslovni subjekti, ki izboljšujejo učinkovitost virov v akvakulturi	Število	0	2
		Aktivnosti, ki prispevajo k dobremu stanju okolja, vključno z obnovo narave, ohranjanjem, zaščito ekosistemov, biotske	Število	0	3

		raznovernosti, zdravja in dobrega počutja rib			
		Osebe, ki imajo koristi od operacije	Število	0	100
		Omogočene inovacije	Število	0	3
	2.2	Nova proizvodna zmogljivosti	Tone/leto	0	400
		Poslovni subjekti, ki izboljšujejo učinkovitost virov v predelavi	Število	0	3
		Subjekti, ki imajo koristi od promocijskih in informacijskih dejavnosti (število subjektov)	Število	0	20
		Omogočene inovacije	Število	0	2
3	3.1	Osebe, ki imajo koristi od operacije	Število	0	600
4	4.1	Aktivnosti, ki prispevajo k dobremu stanju okolja, vključno z obnovo narave, ohranjanjem, zaščito ekosistemov, biotske raznovernosti, zdravja in dobrega počutja rib	Število	0	6
		Aktivnosti za izboljšanje upravne zmogljivosti	Število	0	7

2.5 FINANČNI OKVIR ZA IZVEDBO OP ESPRA 2021-2027 IN NSNA 2021-2030

Proračunska sredstva za izvedbo NSNA 2021-2030 zaenkrat niso predvidena, razen za sofinanciranje zavarovalnih premij, zaradi škod v akvakulturi. Ostali ukrepi bodo financirani v okviru Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo za obdobje 2021-2027 in so zajeti v spodaj predstavljenem finančnem okvirju OP ESPRA 2021-2027.

Preglednica 3: Finančni okvir programa ESPRA, ki vključuje tehnično pomoč v skladu s členom 30(4)

Prednostna naloga	Vrsta področja podpore ali posebni cilj	EU prispevek		Nacionalni javni	Skupaj	Stopnja so-financiranja
		EU prispevek brez pavšala TP	EU prispevek s pavšalom TP			
1	1.1	1.067.500,00	1.131.550,00	535.784,00	1.667.334,00	70:30
	1.2	52.500,00	55.650,00	26.350,00	82.000,00	70:30
	1.3	350.000,00	371.000,00	175.667,00	546.667,00	70:30
	1.4	3.089.800,00	3.275.188,00	1.550.786,00	4.825.974,00	70:30
	1.6	947.800,00	1.004.668,00	475.705,00	1.480.373,00	70:30
2	2.1	2.954.000,00	3.131.240,00	1.482.626,00	4.613.866,00	70:30
	2.2	4.241.434,00	4.495.919,00	2.128.795,00	6.624.714,00	70:30

Dodatek k okoljskemu poročilu za presojo sprejemljivosti vplivov izvedbe Nacionalnega strateškega načrta za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2030) ter Operativnega programa za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 na varovana območja narave

3	3.1	8.897.000,00	9.430.820,00	4.465.446,00	13.896.266,00	70:30
4	4.1	975.100,00	1.033.606,00	489.408,00	1.523.014,00	70:30
Tehnična pomoč	5.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0:0
SKUPAJ		22.575.134,00	23.929.641,00	11.330.567,00	35.260.208,00	/

2.6 VELIKOST IN DRUGE OSNOVNE PODATKE O VSEH NAČRTOVANIH POSEGOV V NARAVO

Preglednica 4: Uvrstitev posegov po Pravilniku o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov v naravo na varovana območja

Poseg v naravo	Neposredni vpliv	Opomba	Območje neposrednega vpliva (v m)	Daljinski vpliv	Območje daljinskega vpliva (v m)
Gradnja ribogojnice	Vodne ptice, črna štoklja, stoječe vode, tekoče vode, ribe in piškurji, raki, dvoživke, kačji pastirji, plazilci (sklednica), hrošč <i>Graphoderus bilineatus</i> , močvirski krešič, vidra	Za izvajanje dejavnosti je potrebna koncesija	0	0	Poseg se presoja na celotnem vodnem sistemu, katerega del je varovano območje
Ureditev marikulture	Vodne ptice, morski in obmorski habitatni tipi	0	10	0	0
Praznjenje in polnjenje stoječega vodnega telesa (ribogojnica, ribnik, bazeni itd.)	Vodne ptice, črna štoklja, stoječe vode, dvoživke, ribe in piškurji, raki, mehkužci, metulji, kačji pastirji, cvetnice in praprotnice, hrošč <i>Graphoderus bilineatus</i> , močvirski krešič, plazilci (sklednica)	0	0	0	0
Odvzem vode iz vodotokov in stoječih voda, vključno s povečanjem odvzema ter emisija v vode	Črna štoklja, vodne ptice, stoječe vode, tekoče vode, mokrotna travišča pod gozdno mejo, barja, obrečni in barjanski gozdovi, raki, ribe in piškurji, dvoživke, kačji pastirji, mehkužci, metulji, hrošč <i>Graphoderus bilineatus</i> , močvirski krešič, plazilci (sklednica), cvetnice in praprotnice, sesalci (bober in vidra)	0	10	Črna štoklja, vodne ptice, stoječe vode, tekoče vode, mokrotna travišča pod gozdno mejo, barja, obrečni in barjanski gozdovi, raki, ribe in piškurji, dvoživke, kačji pastirji, mehkužci, metulji, hrošč <i>Graphoderus bilineatus</i> , močvirski krešič, plazilci (sklednica), cvetnice in praprotnice, sesalci (bober in vidra)	Poseg se presoja na celotnem vodnem sistemu, katerega del je varovano območje
Izgradnja ali ureditev objektov za pristajanja ali za vstopno-izstopna mesta za plovila, za obratovanje čolnarne ali za delovanje naravnega kopališča v vodotokih, stoječih vodah ali morju	Vodne ptice, črna štoklja, morski in obmorski habitatni tipi, stoječe vode, tekoče vode, obrečni in barjanski gozdovi, mehkužci, ribe in piškurji, sesalci (bober in vidra), raki, dvoživke, plazilci (sklednica), cvetnice in praprotnice, kačji pastirji, metulji, močvirski krešič	0	10	Vodne ptice, črna štoklja, sesalci (bober in vidra)	50

2.7 PREDVIDENO OBDOBJE IZVAJANJA PLANA

Predvideno obdobje izvajanja NSNA je do leta 2030. OP ESPRA se bo predvidoma izvajal do leta 2027.

2.8 POTREBE PO NARAVNIH VIRIH

Izvajanje ukrepov OP ESPRA 2021–2027 in NSNA 2021–2030 bo predstavljalo nastanek naslednjih potreb po naravnih virih:

- potreba po mineralnih surovinah in ostalem gradbenem materialu bo nastala kot posledica izvedbe naložb v infrastrukturo za namen povečanja kakovosti, energetske učinkovitosti, izboljšanja delovnih pogojev in varstva okolja, ipd. ter izvedbe naložb v posodobitev objektov za predelavo oz. širitve njihovih kapacitet,
- potreba po vodah bo nastala kot posledica izvedbe naložb v potencialno izgradnjo novih objektov akvakulture,
- potreba po ribolovnih virih bo nastala kot posledica izvajanja ribiške dejavnosti na morju. Ob tem je predvideno, da bo glede na predvidene ukrepe in aktivnosti izvedba obeh dokumentov predvsem zmanjšala pritisk na ta naravni vir.

Obenem bo zaradi izvedbe ukrepov prišlo do uvajanja novih sistemov za zmanjšanje količine potrebne vode v akvakulturi, zaprtih sistemov z reciklažo vode in uvedbe sistemov za izboljšano čiščenje odpadnih voda, s čimer se bo zmanjšala potreba po naravnem viru oz. se bo omilil negativni vpliv nastanka odpadnih voda.

2.9 PREDVIDENE EMISIJE, ODPADKI IN ODPADNE VODE TER RAVNANJE Z NJIMI

Izvajanje ukrepov OP ESPRA 2021–2027 in NSNA 2021–2030 bo predstavljalo nastanek naslednjih vrst odpadkov:

- odpadki (gradbeni in tehnični odpadki, lahko tudi nevarni), ki bodo nastali kot posledica zamenjave opreme ali posodobitve plovil oz. naprav,
- odpadki (gradbeni in tehnični, lahko tudi nevarni), ki bodo nastali kot posledica izvedbe naložb v infrastrukturo za namen povečanja kakovosti, energetske učinkovitosti, izboljšanja delovnih pogojev in varstva okolja,
- odpadki (gradbeni in tehnični, lahko tudi nevarni), ki bodo nastali kot posledica izvedbe naložb v posodobitev objektov ali razširitev njihovih kapacitet,
- odpadki (blato), ki bodo nastali kot posledica izvedbe naložb v obnovo obstoječih ribnikov ali lagun akvakulture.

Obenem bo zaradi izvedbe ukrepov prišlo do izboljšanja sistema zbiranja odpadkov na morju in morskem dnu ter ustreznega ravnanja s tako zbranimi odpadki. Ukrepi prav tako spodbujajo naložbe v zmanjšanje vplivov predelave na okolje, kar pomeni izboljšano ravnanje z odpadki.

Izvajanje ukrepov OP ESPRA 2021–2027 in NSNA 2021–2030 bo predstavljalo nastanek naslednjih vrst odpadnih voda:

- odpadne vode, ki bo nastala kot posledica izvedbe naložb v potencialno izgradnjo novih objektov akvakulture.

Izvajanje ukrepov OP ESPRA 2021–2027 in NSNA 2021–2030 predvideva izvedbo naložb v infrastrukturo za namen povečanja kakovosti, energetske učinkovitosti, izboljšanja delovnih pogojev in varstva okolja, s čimer bo prišlo do zmanjšanja nastajanja odpadkov in odpadnih voda oz. izboljšanja ravnanja z njimi.

2.10 ODNOS DO DRUGIH PROGRAMOV IN NAČRTOV

Poglavje je deloma povzeto po dokumentu NSNA 2021–2030, ki pa se zaradi vsebinske povezanosti obeh dokumentov nanaša na oba dokumenta, ki sta predmet presoje.

2.10.1 MEDNARODNI PROGRAMSKI DOKUMENTI

OP ESPRA 2021–2027 in NSNA 2021–2030 bosta pomagal pri uresničevanju ciljev prehoda k Trajnostni Evropi do leta 2030, ki temelji na politiki trajnostnega prehoda, kot je prehod od linearnega na krožno gospodarstvo, trajnost od vil do vilic za zagotavljanje bolj uravnoteženega prehranskega sistema in zagotavljanje večje energetske učinkovitost glede rabe obnovljivih virov energije, mobilnosti in stavb. Veliko pozornosti je posvečene tudi horizontalnim dejavnikom. Med njimi so denimo izobraževanje, znanost, tehnologije, raziskave, inovacije in digitalizacija. V načrtovanje so tako vključeni cilji Strategije EU za biotsko raznovrstnost do 2030, Strategije EU »od vil do vilic« za pravičen zdrav in okolju prijazen prehranski sistem, spodbujanje energetske učinkovitosti stavb, mobilnosti in rabe energije. Hkrati se spodbuja zagotavljanje socialno pravičnega prehoda s krepitvijo družbene odgovornosti podjetij v okviru ustanavljanja družbeno in okoljsko odgovornih podjetij s ciljem zagotavljanja zelenih delovnih mest in ustreznih delovnih pogojev, trajnostnih dobičkov ter novih tržnih priložnosti.

OP ESPRA 2021–2027 in NSNA 2021–2030 bosta prav tako zasledovala cilje Skupne ribiške politike, in sicer okoljski, gospodarski, socialni in zaposlovalni, kar pomeni zagotavljanje kakovostne zaloge hrane, prehransko in nutricejsko varnost (most med povpraševanjem in ulovom), prispevanje h gospodarskemu in zaposlovalnemu razvoju v obalnih in celinskih območjih, ter trajnost z ohranjanjem okolja, zdravja in dobrobiti živali. Okoljska razsežnost se bo zasledovala s spodbujanjem razvoja trajnostne vzreje vodnih organizmov. Gospodarska in zaposlitvena razsežnost se bo zagotavljala z razvojem konkurenčnega sektorja tudi z digitalno preobrazbo ter ustvarjanjem in ohranjanjem delovnih mest. Socialna razsežnost se bo krepila z razvojem spretnosti rejcev tudi z digitalno pismenostjo diverzifikaciji dejavnosti.

Nadalje bo načrt zasledoval drugi cilj Kohezijske politike: bolj zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj. V okviru tega cilja se bo v skladu s priporočili Evropske komisije Republiki Sloveniji spodbujalo naslednje dejavnosti:

- 1) prehod na obnovljive vire energije za ogrevanje in hlajenje, zlasti z omogočanjem uvedbe tehnologij, ki uporabljajo energijo iz obnovljivih virov: vetrna, sončna in geotermalna;
- 2) biotsko raznovrstnost na zaščitene območjih (priprava načrtov upravljanja, projekti za obnovo ekosistemov, izboljšanje baze znanja);
- 3) spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo (razvoj alternative za surovine in spodbujanje uporabe recikliranih materialov kot sekundarnih surovin, povečanje učinkovite rabe virov in dodatno spodbudilo krožno gospodarstvo v malih in srednjih podjetjih, tudi z izmenjavo izkušenj in dobrih praks z drugimi državami članicami, podprli ukrepi/kampanje za ozaveščanje, trajnostne prakse potrošnje in trajnostno vedenje.

Navedene dejavnosti se bodo povezovale s petim ciljem Kohezijske politike, tj. Evropa, ki je bliže državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih pobud s spodbujanjem lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost na območjih akvakulture.

OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 izhajata tudi iz priporočil Svetovne zdravstvene organizacije (WHO), kakor tudi Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO), za večjo porabo rib kakor tudi iz strateške usmeritve RS za večjo prehransko samooskrbo potrošnikov s svežo, kvalitetno in zdravo hrano. Zaradi zmanjšanja gospodarskega ribolova, lahko večjo porabo rib iz samooskrbe, zagotovimo le s proizvodi iz akvakulture. Kako pomembna je čim večja samooskrba s hrano, se je pokazalo tudi ob izbruhu pandemije s corona virusom covid-19, ki bo v prihodnje gotovo imela vpliv tako na akvakulturo kot predelavo in trgovino.

Poleg navedenega lahko kot relevantne mednarodne dokumente smatramo še:

- Celostna pomorska politika (CPP) je okvir, ki lajša razvoj in usklajevanje raznolikih in včasih nasprotujočih si pomorskih dejavnosti, in sicer za kar najbolj trajnostno rabo oceanov in morij, da bi se omogočila rast pomorskih in obalnih regij na področjih: ladijskega prometa, morskih pristanišč, ladjedelništva, delovnih mest v pomorskem sektorju, okolja (zmanjševanje vpliva podnebnih sprememb v obalnih območjih in prilagajanje nanje ter zmanjševanje onesnaževanja in emisij toplogrednih plinov z ladij) in upravljanja ribištva. Prav tako želi izboljšati kakovost življenja v obalnih regijah s spodbujanjem obalnega in pomorskega turizma.
- *Direktiva 2014/89/EU o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje (Direktiva PPN)* je vzpostavila okvir za pomorsko prostorsko načrtovanje, ki je namenjeno spodbujanju trajnostne rasti pomorskih gospodarstev, trajnostnega razvoja morskih območij ter trajnostne rabe morskih virov, ki kot del celostne pomorske politike Evropske unije določa, da države članice vzpostavijo in izvajajo pomorsko prostorsko načrtovanje, da bi prispevale k trajnostnemu razvoju energetskega sektorja na morju, pomorskega prometa ter ribiškega sektorja in sektorja akvakulture ter k ohranjanju, varstvu in izboljševanju okolja, vključno z odpornostjo na učinke podnebnih sprememb. Države članice lahko poleg tega stremijo k drugim ciljem, kot je spodbujanje trajnostnega turizma in trajnostno pridobivanje surovin. Pri tem morajo upoštevati medsebojno vplivanje kopnega in morja ter okrepljeno čezmejno sodelovanje v skladu z ustreznimi določbami Konvencije Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu iz leta 1982 (UNCLOS).
- Konvencija o varstvu morskega okolja in obalnih območij Sredozemskega morja (Barcelonska konvencija) je bila sklenjena v imenu Evropske skupnosti s sklepoma Sveta 77/585/EGS in 1999/802/ES. Je regionalni pravni okvir za izvajanje pravnega reda EU v Sredozemlju na področju okolja in trajnostnega upravljanja obalnih in morskih virov. Skupaj s svojimi sedmimi protokoli predstavlja pravno in vsebinsko osnovo za delovanje Programa Združenih narodov za okolje/akcijskega načrta za Sredozemlje (UNEP-MAP). Glavna vsebinska področja, ki jih Barcelonska konvencija s protokoli naslavlja, so: preprečevanje onesnaževanja s kopnega, prostorsko upravljanje z obalo, pomorski promet, biološka raznovrstnost, trajnostni razvoj in ozaveščanje s pomočjo sodobnih informacijskih tehnologij. Pogodbenice so se zavezale k spodbujanju integriranega upravljanja obalnih območij, ob upoštevanju varstva območij, ki so ekološkega in krajinskega pomena, in racionalne rabe naravnih virov.
- Protokol o integriranem upravljanju obalnih območij Sredozemlja (Protokol ICZM) pogodbenicam v skladu s Konvencijo za varstvo morskega okolja in obalnega območja Sredozemlja in njenih protokolov nalaga ustanovitev skupnega okvirja za integrirano upravljanje sredozemskih obalnih območij in sprejem vseh potrebnih ukrepov za okrepitev regionalnega sodelovanja za ta namen. [Skladno s protokolom ICZM mora Slovenija vzpostaviti območje](#)

obalnega pasu kot posebnega upravljalvskega območja in vzpostaviti upravljalvsko strukturo za celovito upravljanje obalnega pasu (med različnimi administrativnimi ravni in med različnimi sektorji, med deležniki iz gospodarstva in civilne družbe).

- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/es z dne 23. oktobra 2000 o Določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (Vodna direktiva) naj bi bila podlaga za stalni dialog in razvoj strategij za nadaljnje povezovanje področij politike (energetika, promet, kmetijstvo, ribištvo, regionalna politika in turizem) z namenom varstva in trajnostnega upravljanja voda. Namen Direktive je določiti okvir za varstvo celinskih površinskih voda, somornic, obalnega morja in podzemne vode, ki preprečuje nadaljnje slabšanje stanja vodnih ekosistemov, vzpodbuja trajnostno rabo vode, je usmerjen k večjem varstvu in izboljšanju vodnega okolja, zagotavlja postopno zmanjšanje onesnaženosti podzemne vode ter prispeva k blažitvi učinkov poplav in suš.
- Resolucija o strategiji za Jadran opredeljuje pomen in cilje Strategije za Jadran, ki jo oblikujejo in uresničujejo vse države ekoregije. Strategija predstavlja nov, dejaven pristop za učinkovito upravljanje s skupnim priobalnim in obalnim ter morskim bogastvom, za kar je potrebna čim širša podpora vseh deležnikov in še zlasti najširše javnosti. Uveljavlja načela trajnostnega razvoja, zlasti s povezovanjem vsebin na področju rabe naravnih virov, prometa, ribištva in pridelave hrane, turizma, energetske varnosti in prostorskega načrtovanja.

OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 sledita zgoraj navedenim direktivam in strategijam, saj spodbujata izvajanje reformirane skupne ribiške politike in celostne pomorske politike ter podpirata razvoj ribiškega sektorja v Sloveniji v smeri konkurenčnega in trajnostnega razvoja. Z zasledovanjem prednostnih nalog spodbujata trajnostni razvoj ribištva in akvakulture ob upoštevanju nosilnih sposobnosti okolja, predvidevata zmanjšanje vplivov na okolje, aktivno spodbujata varstvo in ohranjanje biotske raznovrstnosti in ekosistemov, uvajata ukrepe za inovativno, konkurenčno in na znanju temelječe ribištvo in akvakulturo, povečujeta zaposlovanje in vse zainteresirane aktivno vključujeta v izvajanje ukrepov.

2.10.2 DRŽAVNI PROGRAMSKI DOKUMENTI

Iz OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 izhaja, da bo ključno vodilo pri razvoju sektorja tudi doseganje okoljskih ciljev Unije s čim manjšim okoljskim odtisom, ki ga določa tudi Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030, ki jo je sprejel Državni zbor RS. V tem okvirju bodo upoštevani tudi cilji Unije v zvezi z blažitvijo podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, katerim sledi Strateški okvir prilagajanja podnebnim spremembam, ki ga je sprejela Vlada RS leta 2016. Gre za zmanjšanje izpostavljenosti vplivom podnebnih sprememb, občutljivosti in ranljivosti Slovenije zanje ter povečanje odpornosti in prilagoditvene sposobnosti sektorja akvakultur. Pri tem se bo upoštevala tudi Nacionalna strategija za manj izgub in odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano, ki je sicer še v usklajevalni fazi priprave, v smislu krožnega gospodarstva s posebnim poudarkom na zmanjševanju izgub in količin odpadne hrane ter koristni in okolju prijazni izrabi odpadkov v akvakulturi.

Poleg navedenega lahko kot relevantne državne programske dokumente smatramo še:

- Strategija razvoja Slovenije 2030 predstavlja krovni razvojni okvir države. Njen osrednji cilj je zagotoviti kakovostno življenje za vse. Strateške usmeritve države za doseganje kakovostnega življenja so vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba, učenje za in skozi vse življenje, visoko produktivno gospodarstvo, ki ustvarja dodano vrednost za vse, ohranjeno zdravo naravno okolje in visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja.

- Strategija prostorskega razvoja Slovenije (SPRS) je trenutno v procesu prenove, zaenkrat še veljaven dokument je strategija, sprejeta leta 2004. Je temeljni strateški prostorski akt in celovit prostorski dokument, ki udejanja koncept vzdržnega prostorskega razvoja. Prostorska strategija, upoštevajoč raznolikost in pestrost slovenskega prostora ter izhajajoč iz njegovih primerjalnih prednosti, postavlja pogoje za skladen gospodarski, socialni in kulturni razvoj, pri čemer zagotavlja tak razvoj, ki bo omogočil tudi ohranitev okolja, narave in dediščine ter kvalitet bivanja. Strategija kot pomembne prvine slovenske krajine izpostavlja vodni in obvodni prostor ter morje. Slovensko morje ima poseben kulturni in simbolni pomen, zato se zagotavlja prostorski razvoj, s katerim se ohranjajo njegov kulturni in simbolni pomen ter biotska raznovrstnost. Na urbanizirana območja obale morja se spodbuja taka raba zemljišč, ki je neposredno vezana na izkoriščanje vode za prostočasne aktivnosti, ne omejuje prostega dostopa do vode ali prehodnosti ob obali. Na morju in v obalnem pasu SPRS omogoča razvoj tistih dejavnosti, ki ne zmanjšujejo kakovosti vode, povečujejo pa kakovost izrabe ter pri tem ne ovirajo javne dostopnosti morja in obale ter jih zaradi nujne prisotnosti morja ni mogoče izvajati nikjer drugje. V obalnem in priobalnem pasu se ne izvaja posegov, ki bi zoževali poglede na morje ter ogrožali ohranjanje narave in kulturne dediščine. Obalne črte se ne krajša, lahko pa se jo podaljša, v skladu s prostorskimi možnostmi in omejitvami. Pomorski prostorski plan Slovenije (PPPS) je krovni strateški (prostorsko razvojni dokument), ki podaja prostorske razvojne usmeritve za dejavnosti in rabe v slovenskem morju in priobalnem območju, kot ga določa Protokol o celovitem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju. PPPS je akcijski program za izvajanje Strategije prostorskega razvoja Slovenije na morju. Povzema oziroma upošteva državne programe, načrte in strategije ter usmeritve za območje morja in obalnega pasu na kopnem, ki jih te podajajo. Prek tega se zagotavlja uskladitev dejavnosti in rab na morju, kar je primaren namen PPPS. V Pomorskem prostorskem planu so usklajene rabe za vsebinska področja: energija, promet, ribištvo in marikultura, področje varstva okolja, kulturne dediščine, turizma, pridobivanja surovin ter urbanega razvoja. Opredeljena je prostorska in časovna porazdelitev obstoječih in prihodnjih dejavnosti in rab.
- Načrt upravljanja z morskim okoljem 2017-2021 (NUMO) je pripravljen, se izvaja in posodablja na območju morskih voda, ki so pod suverenostjo in pristojnostjo Republike Slovenije. Načrt ne obravnava posameznih lokacij in ne določa namenske rabe prostora. Namen programa ukrepov je doseči oziroma ohraniti dobro stanje morskih voda. Pripravljen je tako, da se navezuje na 11 deskriptorjev, ki določajo dobro stanje okolja, kar je v skladu s priporočili EU Komisije. Deskriptorji so: biotska raznovrstnost (D1), tujerodne vrste (D2), ribji stalež (komercialne vrste rib in lupinarjev) (D3), elementi morskih prehranjevalnih spleto (D4), eutrofikacija (D5), neoporečnost morskega dna (D6), hidrografski pogoji (D7), onesnaženje okolja (D8), onesnaževala v ribah in drugi morski hrani (D9), podvodni hrup (D10) in morski odpadki (D11). Načrt upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016-2021 in Načrt upravljanja voda na vodnem območju Donave za obdobje 2016-2021 (NUV II) opredeljujeta cilje v okviru področij varstva voda, urejanja voda, rabe voda in upravljanja vodnih in priobalnih zemljišč v lasti države. Cilji, ki jih opredeljuje NUV II so med drugim: doseganje dobrega kemijskega in ekološkega stanja vodnih teles površinskih voda in preprečitev poslabšanja stanja vodnih teles, zagotavljanje varstva pred škodljivim delovanjem voda, izogibanje novim tveganjem pred poplavami, zmanjševanje poplavne ogroženosti in ohranjanje oziroma vzpostavitev naravnega ravnovesnega stanja.
- Strateški načrt skupne kmetijske politike za naslednje programsko obdobje predstavlja ključni strateški dokument za uveljavitev Skupne kmetijske politike 2023-2027 v Sloveniji. V času priprave tega dokumenta je bil še v izdelavi, vendar bo temeljil na naslednjih treh splošnih ciljih:

- o spodbujanje prehranske varnosti;
- o krepitev skrbi za okolje in podnebnih ukrepov;
- o krepitev podeželskih območij.

In naslednjih in devetih specifičnih ciljih:

- o podpora za vzdržne dohodke in odpornost kmetij po vsem ozemlju EU za večjo prehransko varnost;
- o krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji;
- o izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi;
- o prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji;
- o spodbujanje trajnostnega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak;
- o prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti;
- o privabljanje mladih kmetov in spodbujanje razvoja podjetij na podeželskih območjih;
- o spodbujanje zaposlovanja, rasti, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželskih območjih, vključno z biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom;
- o izboljšanje odziva kmetijstva EU na potrebe družbe po hrani in zdravju, vključno z zdravo hrano, ter dobrobiti živali.

Splošni cilji so podkrepljeni s horizontalnim ciljem in razširjanjem znanja, dodaten poudarek je na inovacijah in digitalizaciji v kmetijstvu in na podeželskih območjih.

- Nacionalni program varstva okolja do 2030 (NPVO) , katerega del je tudi Nacionalni program varstva narave (ReNPVO) določa cilje in ukrepe za doseganje ohranjene visoke stopnje biotske raznovrstnosti in ohranjene naravne vrednote, ob doseganju posebnih ciljev glede na biotsko raznovrstnost, naravne vrednote, zavarovana območja, nadzor in drugo. NPVO predvideva, da je za izboljšanje stanja morskega okolja: treba izboljšati medsektorsko sodelovanje za trajnostno upravljanje morskega okolja; preprečevati poškodbe morskega dna in s tem bentoških morskih habitatov zaradi sidranja ob morskem ribolovu, rekreativnem ribolovu in pomorskem prometu ter rekreacijski plovbi; preprečevati pojav eutrofikacije in stopnje onesnaževal v morskem okolju, ki so lahko posledica neustrezne dejavnosti iz marikulture, pomorskega prometa in rekreacijske plovbe; preprečevati neustrezne širitve urbanih središč na Obali in širitve kmetijskih površin v zaledju; zmanjšati vnos odpadkov v morsko okolje, ki so posledica dejavnosti v pomorskem prometu, morskem ribolovu in marikulturi, v turizmu na Obali in poselitve; zmanjšati ravni podvodnega hrupa, ki so posledica dejavnosti v pristaniščih, marinah in pomorskem prometu, rekreacijske plovbe ter gradbenih posegov v obalnih vodah. Z regionalnim in podregionalnim sodelovanjem je treba omejiti pojavnosti invazivnih tujerodnih vrst v regiji Sredozemsko morje in podregiji Jadransko morje, ki so posledica pomorskega prometa (vnos balastnih voda, »slepi potniki«), marikulture in nenamernih vnosov; preprečiti pojav eutrofikacije in prisotnost onesnaževal v morskem okolju, ki so lahko posledica čezmejnih dejavnosti marikulture, pomorskega prometa in rekreacijske plovbe; preprečiti neustrezne širitve urbanih središč na obali in širitve kmetijskih površin v zaledju zaradi vnosov hranilnih snovi in onesnaževal z izlivom rek Soče in Pada; zmanjšati vnos odpadkov v morsko okolje, ki so posledica čezmejnih dejavnosti v pomorskem prometu, morskem ribolovu in marikulturi, turizmu na obali in poselitvi ter njihovega vnosa v morsko okolje iz rek Pad, Adiža, Livenza in Soča; izboljšati stanje komercialno pomembnih vrst rib in drugih organizmov v regiji Sredozemsko morje in podregiji Jadransko morje. Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015 – 2020 določa podrobne varstvene cilje, ki se nanašajo na kvalifikacijske vrste in habitatne tipe, zastopane znotraj posameznih območij Nature 2000. Izhajajo iz varstvenih ciljev, določenih z Uredbo o posebnih

varstvenih območjih (območjih Nature 2000), in varstvenih ciljev za ohranjanje habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju. Program nadalje določa varstvene ukrepe oziroma usmeritve za doseganje varstvenih ciljev, in sicer za vsako območje Nature 2000 posebej, pri čemer je nabor ukrepov določen glede na značaj območja Natura 2000.

- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN) je strateški dokument, ki mora za obdobje do leta 2030 (s pogledom do leta 2040) določiti cilje, politike in ukrepe za pet razsežnosti energetske unije: razogljičenje, energetska učinkovitost, energetska varnost, notranji trg energije ter raziskave, inovacije in konkurenčnost. Strateški okvir prilagajanja podnebnim spremembam ima splošni cilj zmanjšanja izpostavljenosti vplivom podnebnih sprememb, občutljivosti in ranljivosti Slovenije zanje ter povečevanje odpornosti in prilagoditvene sposobnosti družbe. Namen strateškega okvirja je krepitev zmogljivosti za prilagajanje podnebnim spremembam, obvladovanje tveganj in izkoriščanje priložnosti, ki jih prinašajo podnebne spremembe.
- Izhodišče Strategije kulturne dediščine za obdobje 2018–2026 je načelo celostnega ohranjanja dediščine kot temelja nacionalne identitete, kulturne raznolikosti Slovenije, ki se prepleta z izjemno krajinsko in biotsko raznovrstnostjo, privlačnosti naše države za življenje naših državljanov, izobraževanje, razvoj, umetniško ustvarjanje, turizem in druge gospodarske dejavnosti. Splošni cilji Strategije so s pomočjo dediščine prispevati h kakovosti življenja in k bolj povezani družbi, pospešiti trajnostni razvoj Slovenije in izboljšati odnos družbe do naše dediščine.

OP ESPRA 2021–2027 in NSNA 2021–2030 sledita zgoraj navedenim relevantnim državnim programskim dokumentom, tokom vrednotenja prepoznane nedoslednosti ali neskladnosti pa se odpravljajo z omilitvenimi ukrepi, ki jih podaja predmetno okoljsko poročilo.

3 PODATKI O VAROVANEM OBMOČJU

3.1 VARSTVENI CILJI VAROVANEGA OBMOČJA IN DEJAVNIKI, KI PRISPEVAJO K OHRANITVENI VREDNOSTI OBMOČJA

3.1.1 SPLOŠNI CILJI VARSTVA NARAVE, VAROVANIH OBMOČIJ IN OBMOČIJ S POSEBNIM VARSTVENIM STATUSOM

Preglednica 5: Splošni cilji varstva narave povzeti po mednarodnih in nacionalnih programih in strategijah

Strategija/Program	Cilji
Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (ReNPVO20-30) (Uradni list RS, št. 31/20), katere del je tudi Nacionalni program varstva narave	Varovanje, ohranjanje in izboljševanje naravnega kapitala: Biotska raznovrstnost in naravne vrednote – Nacionalni program varstva narave: • ohranjanje ugodnega stanja domorodnih prosto živečih vrst, • ohranjanje ugodnega stanja obsega in kakovosti habitatnih tipov, zlasti tistih na ekološko pomembnih območjih in območjih Natura 2000 (podrobni cilji in ukrepi so opredeljeni v PUN), • preprečevanje vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst oz. obvladovanje njihovega vnosa in širjenja, • prepoznanje, ovrednotenje in ohranjanje krajinske pestrosti in krajinskih značilnosti, pomembnih za ohranjanje biotske raznovrstnosti, • spremljanje stanja v obsegu, ki omogoča ugotavljanje stanja ohranjenosti vseh evropsko pomembnih vrst ter vrst in habitatnih tipov, ključnih kot kazalci stanja, ter stanja naravnih vrednot, • spremljanje in izboljšanje ravnanj z živalmi prostoživečih vrst, odvzetih iz narave za zadrževanje v ujetništvu, gojitve, prikazovanja javnosti, trgovine ali druge namene, • pravična in poštena delitev koristi od uporabe genskih virov ter njihove poznejše rabe in trženja, • kartiranost in ovrednotenost ekosistemskih storitev ter njihova vrednost upoštevana pri pripravi in sprejemu razvojnih, prostorskih in drugih strateških ali operativnih dokumentov, • vzpostavljenost in vzdrževanost ključne zelene infrastrukture, • povečanje znanja o biotski raznovrstnosti in njenem pomenu na vseh ravneh družbe; Cilji povezani z naravnimi vrednotami: • dolgoročna ohranitev naravnih vrednot tako, da se njihove vrednostne lastnosti čim manj spreminjajo, • raba naravnih vrednot, ki prednostno pred drugimi oblikami splošne ali posebne rabe omogoča vsakomur spoznavanje in doživljanje naravnih vrednot v njihovih naravnih značilnostih in danostih, • urejena in nadzorovana splošna posebna raba naravnih vrednot brez negativnih vplivov na vrednostne lastnosti naravnih vrednot, • izpopolnjeni podatki o naravnih vrednotah in njihovem stanju, med drugimi tudi o vrednostnih lastnostih po posameznih zvrsteh, • redno spremljanje stanja naravnih vrednot; Cilji povezani z zavarovanimi območji: • učinkovito upravljanje že vzpostavljenih zavarovanih območij,

Strategija/Program	Cilji
	• ustanovitev novih širših zavarovanih območij in ožjih zavarovanih območij, prednostno na naravovarstveno najbolj občutljivih površinah.
Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji (MOP, 2002)	Ohranjanje biotske raznovrstnosti: • ohranjanje ekosistemov skozi ohranjanje ugodnega stanja habitatnih tipov, • ohranjanje tradicionalne ekstenzivne rabe prostora, ki ohranja visoko biotsko raznovrstnost, krajinsko pestrost in kulturno identiteto krajine, • ohranitev ugodnega stanja vseh domorodnih živalskih in rastlinskih vrst (in njihovih habitatov) ter genomov (in genov), s posebnim poudarkom na kvalifikacijskih vrstah, • preprečitev drobljenja populacij in povezovanje nekoč povezanih populacij za ohranjanje pretoka genov, • trajnostna raba sestavin biotske raznovrstnosti.
Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04, 33/07 – ZPNačrt in 61/17 – ZUreP-2)	Ohranjanje narave: • spodbujanje ohranjanja biotske raznovrstnosti, naravnih vrednot in naravnih procesov kot bistvenih sestavin kakovostnega naravnega okolja, • zagotavljanje ustrezne vključitve biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot v gospodarjenje z naravnimi viri in prostorom, • vzpostavitev omrežja posebnih varstvenih območij in zavarovanih območij.
Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (Council of the EU, 2020)	• izboljšanjem in širitvijo omrežja zavarovanih območij, • pripravo ambicioznega načrta EU za obnovo narave, • trendi in stanje ohranjanja vseh zavarovanih habitatov in vrst do leta 2030 ne poslabšajo.

3.1.2 CILJI VARSTVA OBMOČIJ NATURA 2000

NSNA 2021–2030 in OP ESPRA 2021–2027 obravnavata celotno ozemlje Republike Slovenije, zato so cilji povzeti po Zakonu o ohranjanju narave (Ur. l. RS, št. 96/04 – UPB, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg in 31/18)(v nadaljevanju ZON) in Uredbi o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18) (v nadaljevanju Uredba o posebnih varstvenih območjih (območja Natura 2000)).

Cilj Direktive o habitatih je prispevati k zagotavljanju biotske raznovrstnosti z ohranjanjem naravnih habitatov in prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst na evropskem ozemlju držav članic. Ukrepi, sprejeti na podlagi te direktive, so namenjeni vzdrževanju ali obnovitvi ugodnega stanja ohranjenosti naravnih habitatov in prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst v interesu Skupnosti.

Cilj Direktive o pticah (Direktiva 2009/147/ES) (v nadaljevanju Direktiva o pticah) je ohranjanje vseh prostoživečih ptic v EU z določitvijo pravil za njihovo zaščito, upravljanje in nadzor. Zajema ptice, njihova jajca, gnezda in habitate. V skladu z direktivo o pticah je potrebno sprejeti ukrepe za ohranitev, vzdrževanje ali ponovno vzpostavitev zadostne raznovrstnosti in površine habitatov* za vse vrste ptic.

V skladu s prvim odstavkom šestega člena Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18) se na osnovi ekoloških potreb posameznih vrst in habitatnih tipov, zaradi katerih je Natura območje opredeljeno, določijo varstveni cilji na Natura območjih z namenom ohranjanja, vzdrževati ali izboljšati obstoječe lastnosti nežive in žive narave, ki prispevajo k ugodnemu stanju rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov. Če je na Natura območju več habitatov vrst ali habitatnih tipov, zaradi katerih je Natura območje opredeljeno, se upoštevajo med seboj usklajeni varstveni cilji.

Varstveni cilji območij Natura 2000 in dejavniki, ki prispevajo k ohranitveni vrednosti območja, so opredeljeni v Programu upravljanja območij Natura 2000 (v nadaljevanju: PUN) za obdobje 2015 do 2020. PUN v prilogi 6.1 določa varstvene cilje, ki se praviloma nanašajo na vsako vrsto oz. habitatni tip na vsakem območju Natura 2000, izhajajo pa iz varstvenih ciljev v skladu z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). Opredeljene cilje je treba upoštevati pri presojah planov in posameznih posegov. Glede na stanje v naravi podrobnejši varstveni cilji določajo ali je treba zatečeno stanje ohranjanja, obnoviti ali izboljšati, vse zato, da bi vrste oz. habitatni tipi ostali ali se povrnili v ugodno stanje ohranjenosti.

Varstveni cilji zavarovanih območij so v skladu z ZON določeni v aktu o zavarovanju, s katerim se je ustanovilo posamezno zavarovano območje oz. varstveni cilji so opredeljeni v načrtu upravljanja posameznega zavarovanega območja, če je načrt predpisan.

Varovana območja	Varstveni cilji
Natura 2000 območja <i>Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Ur. l. RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18)</i>	Ohranitev ali doseganje ugodnega stanja rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov, za katere je določeno območje Natura.
	Ohranjanje celovitosti območij Natura v smislu ohranjanja njihovih ekoloških struktur, funkcij in varstvenega potenciala.
	Ohranjanje povezanosti območij Natura.
Zavarovana območja <i>Zakon o ohranjanju narave (Ur. l. RS, št. 96/04 – UPB, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg in 31/18)</i>	Ohranjanje zavarovanih območij in upoštevanje predpisanih varstvenih režimov.

3.2 PRIKAZ VARSTVENIH, VAROVANIH, ZAVAROVANIH, DEGRADIRANIH IN DRUGIH OBMOČIJ

3.2.1 VAROVANA OBMOČJA

Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10 in 3/11) med varovana območja uvršča zavarovana območja,

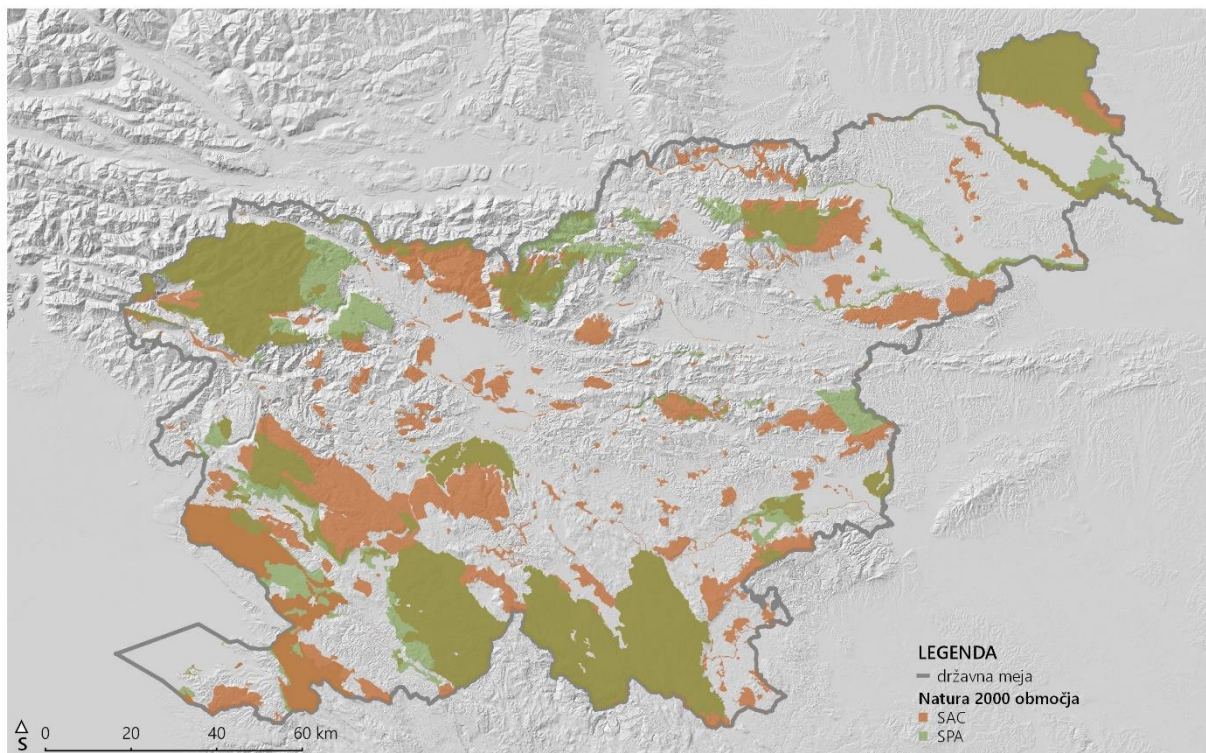
posebna območja varstva (POV), posebna ohranitvena območja (POO) oz. potencialna posebna ohranitvena območja (pPOO).

3.2.2 ZAVAROVANA OBMOČJA IN OBMOČJA PREDLAGANA ZA ZAVAROVANJE

53. člen ZON deli zavarovana območja na ožja in širša zavarovana območja. Ožja zavarovana območja so: naravni spomenik, strogi naravni rezervat in naravni rezervat. Širša zavarovana območja pa so: narodni, regijski in krajinski park. Ustanovitelj zavarovanih območij je lahko Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: vlada) ali pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti skupaj ali skupaj vlada in pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti. ZON predvideva tudi, da se zavarovana območja, ki jih ustanovi država, in zavarovana območja, ki jih ustanovi lokalna skupnost, lahko prekrivajo.

3.2.3 V SLOVENIJI SO TRENUTNO ZAVAROVANI 1 NARODNI PARK, 3 REGIJSKI PARKI, 46 KRAJINSKIH PARKOV, 1 STROGI NARAVNI REZERVAT, 56 NARAVNIH REZERVATOV IN 1.161 NARAVNIH SPOMENIKOV. ZAVAROVANIH JE 270.184 HA, KAR JE 13,33 % POVRŠINE SLOVENIJE (VIR ARSO, STANJE JUNIJ 2021). ZAVAROVANA OBMOČJA IN OBMOČJA PREDLAGANA ZA ZAVAROVANJE SO KOT KARTOGRAFSKA PRILOGA PRIKAZANA V PRILOGI_2 OKOLJSKEGA POROČILA, KARTOGRAFSKI PRIKAZI OBMOČJA NATURA 2000

V skladu z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) je na ozemlju Slovenije določenih 355 območij Natura 2000. Od tega jih je 324 določenih na podlagi Direktive o habitatih in 31 na podlagi Direktive o pticah (slika 3). Skupna površina v območjih Nature 2000 je 7.681 km², od tega 7.675,5 km² na kopnem in 5,5 km² na morju (ZRSVN, 2018). To predstavlja 37,46 % površine Slovenije. Prihaja do prekrivanja območij, saj je več kot polovica površin, predlaganih na podlagi Direktive o habitatih, znotraj predlaganih posebnih varstvenih območij po Direktivi o pticah. Območja Natura 2000 so kot kartografska priloga prikazana v Prilogi_2 okoljskega poročila, Kartografski prikazi.

Viri: kartografska podlaga: DMV 12.5, GURS I državna meja, GURS I Natura 2000, ARSO (2022)

Slika 2: Prikaz območij Natura 2000

3.2.4 DRUGA OBMOČJA S POSEBNIM VARSTVENIM REŽIMOM

3.2.4.1. NARAVNE VREDNOTE

Naravna vrednota je poleg redkega, dragocenega ali znamenitega naravnega pojava tudi drug vredni pojav, sestavina oz. del žive ali nežive narave, naravno območje ali del naravnega območja, ekosistem, krajina ali oblikovana narava. Naravne vrednote so zlasti geološki pojavi, minerali in fosili ter njihova nahajališča, površinski in podzemski kraški pojavi, podzemске jame, soteske in tesni ter drugi geomorfološki pojavi, ledeniki in oblike ledeniškega delovanja, izviri, slapovi, brzice, jezera, barja, potoki in reke z obrežji, morska obala, rastlinske in živalske vrste, njihovi izjemni osebki ter njihovi življenjski prostori, ekosistemi, krajina in oblikovana narava (4. člen ZON).

Naravne vrednote so lahko državnega (NVDP) ali lokalnega pomena (NVLP). Zvrsti naravnih vrednot se določajo na podlagi naravnih vrednot, pri čemer se upoštevajo zlasti značilnosti naravnih pojavov in naravnih oblik. Zvrsti naravnih vrednot so: geomorf – geomorfološka površinska naravna vrednota, geomorfp – geomorfološka podzemeljska naravna vrednota, geol – geološka naravna vrednota, hidr – hidrološka naravna vrednota, bot – botanična naravna vrednota, zool – zoološka naravna vrednota, ekos – ekosistemska naravna vrednota, drev – drevesna naravna vrednota, onv – oblikovana naravna vrednota.

Na ozemlju Slovenije ima status naravnih vrednot 17.432 delov narave, od tega, 12.148 podzemnih jam (vir ARSO WFS) Naravne vrednote in območja pričakovanih naravnih vrednot so v kartografski obliki predstavljene v Prilogi_2 okoljskega poročila, Kartografski prikazi.

3.2.4.2. EKOLOŠKO POMEMBNA OBMOČJA

Ekološko pomembno območje je območje habitatnega tipa, dela habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti (32. člen ZON-UPB2).

Uredba o ekološko pomembnih območjih (Ur. l. RS, št. 48/04, 33/13, 99/13 in 47/18) določa ekološko pomembna območja v Sloveniji in varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja habitatnih tipov ter prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst in njihovih habitatov na teh območjih.

Ekološko pomembna območja glede na 32. člen ZON so:

- Območja habitatnih tipov, ki so biotsko izjemno raznovrstni ali dobro ohranjeni, kjer so habitatni ogroženih ali endemičnih rastlinskih ali živalskih vrst in habitatni vrst, ki so mednarodno pomembne po merilih ratificiranih mednarodnih pogodb, ali ki drugače prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti.
- Območja habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispevajo k ohranjanju naravnega ravnovesja s tem, da so glede na druga ekološko pomembna območja uravnoteženo biogeografsko razporejena in sestavljajo ekološko omrežje.
- Habitatni mednarodno varovanih vrst.
- Selitvene poti živali.
- Območja, ki bistveno prispevajo h genski povezanosti populacij rastlinskih ali živalskih vrst.

V Sloveniji imamo trenutno 305 ekološko pomembnih območij, katerih skupna površina znaša 1.355.292 ha, kar predstavlja 66 % ozemlja Slovenije. Ob tem je za EPO razglašeni tudi 32 jam (ARSO, 2021). EPO so v kartografski obliki predstavljene v Prilogi_2 okoljskega poročila, Kartografski prikazi

3.2.4.3. VAROVALNI GOZDOVI IN GOZDNI REZERVATI

Območja varovalnih gozdov in gozdnih rezervatov opredeljuje Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13 in 39/15). Predstavljajo gozdove, ki varujejo zemljišča usadov, izpiranja in krušenja, gozdovi na strmih obronkih ali bregovih voda, gozdovi, ki so izpostavljeni močnemu vetru, gozdovi, ki v hudourniških območjih zadržujejo prenatrsko odtekanje vode in zato varujejo zemljišča pred erozijo in plazovi, gozdni pasovi, ki varujejo gozdove in zemljišča pred vetrom, vodo, zameti in plazovi, gozdovi v kmetijski in primestni krajini z izjemno poudarjeno funkcijo ohranjanja biotske raznovrstnosti ter gozdovi na zgornji meji gozdne vegetacije. Gozdni rezervati so gozdovi s posebnim namenom z izjemno poudarjeno raziskovalno funkcijo. To so gozdovi, ki so zaradi svoje razvojne faze in dosedanjega razvoja izjemno pomembni za raziskovanje, proučevanje in spremljanje naravnega razvoja gozdov, biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot ter kulturne dediščine.

V Sloveniji je trenutno 1681 varovalnih gozdov s skupno površino 98.762 ha in 170 gozdnih rezervatov s skupno površino 9.508 ha. Varovalni gozdovi so v kartografski obliki predstavljene v Prilogi_2 okoljskega poročila, Kartografski prikazi.

3.2.4.4. KULTURNA DEDIŠČINA

Varovanje kulturne dediščine ureja Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg). V Sloveniji je v letu 2021 registriranih 30.538 enot kulturne dediščine (vključno s priporočilno dediščino). Prostorsko večja območja varovanja prepoznanih kvalitete predstavljajo 217 enot kulturne krajine, 22 enot zgodovinske krajine in 1.154 enot naselbinske dediščine. Kulturna dediščina je v kartografski obliki predstavljena v Prilogi_2 okoljskega poročila, Kartografski prikazi.

3.2.4.5. OBMOČJA POVRŠINSKIH IN PODZEMNIH VODA S POSEBNIMI VARSTVENIMI REŽIMI

Vodovarstvena območja, območja razredov poplavne nevarnosti in opozorilne karte poplav, erozijska območja, plazljiva območja, plazovita območja, kopalne vode in njihova vplivna območja, referenčni odseki in občutljiva območja so v kartografski obliki predstavljeni v Prilogi_2 okoljskega poročila, Kartografski prikazi.

3.3 POVZETEK VELJAVNIH PRAVNIH REŽIMOV NA VAROVANIH OBMOČJIH ALI NJIHOVIH DELIH

Natura 2000

Varstvene usmeritve za območja Natura izhajajo iz Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). Uredba določa, da se na Natura območjih posegi in dejavnosti načrtujejo tako, da se v čim večji možni meri:

- ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst;
- ohranja ustrezne lastnosti abiotskih in biotskih sestavin habitatnih tipov, njihove specifične strukture ter naravne procese ali ustrezno rabo;
- ohranja ali izboljšuje kakovost habitatov rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih delov habitatov, ki so bistveni za najpomembnejše življenjske faze kot so zlasti mesta za razmnoževanje, skupinsko prenočevanje, prezimovanje, selitev in prehranjevanje živali;
- ohranja povezanost habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst in omogoča ponovno povezanost, če je le-ta prekinjena.

Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

Čas izvajanja posegov, opravljanja dejavnosti ter drugih ravnanj se kar najbolj prilagodi življenjskim ciklom živali in rastlin tako, da se:

- živalim prilagodi tako, da poseganje oziroma opravljanje dejavnosti ne, ali v čim manjši možni meri, sovpada z obdobji, ko potrebujejo mir oziroma se ne morejo umakniti, zlasti v času razmnoževalnih aktivnosti, vzrejanja mladičev, razvoja negibljivih ali slabo gibljivih razvojnih oblik ter prezimovanja,
- rastlinam prilagodi tako, da se omogoči semenjene, naravno zasajevanje ali druge oblike razmnoževanja.

Na območja Natura se ne vnaša živali in rastlin tujerodnih vrst ter gensko spremenjenih organizmov.

Pri izvajanju posegov in dejavnosti na potencialnih območjih Natura, ki so načrtovani v skladu z usmeritvami iz prejšnjega odstavka, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

Zavarovana območja

Varstvene usmeritve za zavarovana območja izhajajo iz Zakona o ohranjanju narave. Ta določa, da se posegi in dejavnosti na zavarovanem območju morajo izvajati v skladu s predpisanimi pravili ravnanja iz akta o zavarovanju, s katerim se ustanovi zavarovano območje.

Zavarovana območja in vplivna območja so sestavni del prostorskih državnih planov in prostorskih planov lokalnih skupnosti.

Naravni spomenik

Na zavarovanem območju je prepovedano izvajati posege v naravo na način, ki lahko poslabša stanje, spremeni, poškoduje ali uniči naravno vrednoto, in spreminjati razmere ali stanje tako, da se spremeni, poškoduje ali uniči naravna vrednota ali pa zmanjša njen estetski pomen.

Z aktom o zavarovanju se na zavarovanem območju lahko prepove ali omeji:

- plovba in sidranje;
- lov in ribolov ter nabiranje rastlin ali živali;

Strogi naravni rezervat

Na zavarovanem območju je prepovedano izvajati posege ali opravljati dejavnosti, ki ogrožajo ohranitev zavarovanega območja, namerno uničevati rastline in živali ter zadrževanje oseb, razen oseb, ki izvajajo nadzor.

Ne glede na prepoved iz prejšnjega odstavka lahko ministrstvo izjemoma dovoli zadrževanje na zavarovanem območju zaradi izvajanja znanstveno-raziskovalnega in učno-vzgojnega dela.

Naravni rezervat

Na zavarovanem območju je prepovedano opravljati dejavnosti s sredstvi in na način, ki bi lahko povzročil bistvene spremembe biotske raznovrstnosti, strukture in funkcije ekosistemov, in opravljati dejavnosti v času, ko je lahko ogrožen obstoj rastlin ali živali.

Z aktom o zavarovanju se na zavarovanem območju lahko prepove ali omeji:

- plovba in sidranje;

- lov in ribolov ter nabiranje rastlin ali živali;

Širša zavarovana območja

Z aktom o zavarovanju širšega zavarovanega območja se na zavarovanem območju glede na vrsto širšega zavarovanega območja lahko prepove, omeji ali drugače uredi:

- ribolov in izvajanje ribogojnih ukrepov;

Narodni park

Narodni park, namen zavarovanja, razvojne usmeritve, varstvena območja, varstveni režimi, upravljavec in drugo se določijo z zakonom.

Regijski park

Regijski park podrobnejša pravila ravnanja na območju parka se določijo z aktom o zavarovanju.

Krajinski park

Krajinski park podrobnejša pravila ravnanja na območju parka se določijo z aktom o zavarovanju.

Krajinski park Debeli rtič

Odlok o Krajinskem parku Debeli Rtič. Uradni list RS, št. 48/18 Povzemamo samo tiste dele odloka, ki so povezani z dejavnostjo marikulture in gospodarskega ribolova.

Občinski svet Občine Ankaran je na 24. redni seji, 13. 3. 2018 sprejel sklep o Odloku o Krajinskem parku Debeli Rtič z namenom trajnega varstva slovenske obale, njene krajinske pestrosti ter biotske raznovrstnosti in ohranitve naravnih vrednot slovenskega dela Tržaškega zaliva na polotoku Debeli rtič in pripadajočem morju med zalivom Sv. Jerneja in zalivom Valdoltra. samo tiste, ki so povezani z dejavnostjo marikulture in gospodarskega ribolova):

Varstveni cilji v Krajinskem parku so:

- ohranitev naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti na kopnem in obalnem delu polotoka, ki so pogojeni s flišno kamninsko podlago, naravno ohranjenostjo obale ter dolgoletnim prepletom delovanja človeka in narave;
- varstvo pestrosti in značilnosti krajine, pomembne za ohranjanje biotske raznovrstnosti, vključno s sestoji slanuš, metličja in ločja ter sestoji avtohtonega puhastega hrasta;
- ohranitev naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti v morju, za katerega je značilna velika pestrost habitatnih tipov odprtega morja ter habitatnih tipov muljevitega in trdnega morskega dna, kot so podvodni travniki, algalne združbe, peščena obrežja, stalno prekrita s tanko plastjo morske vode in podvodni grebeni in habitatov redkih in ogroženih ter mednarodno varovanih morskih rastlinskih in živalskih vrst, kot so vranjek, konjska spužva, kamena korala, morski datelj in datljevka, leščur in morski konjiček.

Krajinski park (KP) je razdeljen na tri varstvena območja: prvo, drugo in tretje varstveno območje (6. člen Odloka). Varstveni režimi in pravila ravnanja so navedena v nadaljevanju.

Splošni varstveni režim (člen 11.):

V Krajinskem parku se posegi, dejavnosti in ravnanja lahko izvajajo v obsegu, času in na način, ki je v skladu z varstvenimi cilji tega Krajinskega parka. Varstveni režim po tem členu velja za vsa tri varstvena območja Krajinskega parka.

V Krajinskem parku ni dovoljeno:

- Izvajanje negospodarskega ribolova, razen ribolova z obale.
- Vnašanje tujerodnih oziroma invazivnih vrst rastlin in živali.
- Sidranje v 200 m obalnem pasu.

Z načrtom upravljanja se lahko opredelijo posebna območja in pogoji za izvajanja dejavnosti kot so:

- sonaravno kmetovanje.
- prenočevanje, šotorjenje, taborjenje, bivanje v počitniških prikolicah in avtodomih.
- pikniki, kurjenje in uporaba odprtega ognja.

Varstveni režim na drugem varstvenem območju (člen 12.):

V drugem varstvenem območju poleg splošnih prepovedi ni dovoljeno:

- Sidranje.
- Izvajanje gradbenih posegov v morje in na kopnem.
- Izvajanje negospodarskega ribolova.
- Izvajanje gospodarskega ribolova z uporabo stoječih mrež v obalnem pasu do globine pet metrov, razen v obdobju med začetkom oktobra in koncem novembra.
- Uničevanje, nabiranje ali odvzemanje iz narave prostoživečih vrst rastlin in živali, razen za gospodarski ribolov.
- Z načrtom upravljanja se za drugo varstveno območje, lahko določi pogoje in omejitve izvajanja gospodarskega ribolova, na način, da se določi nova območja prepovedi ali obdobja, ko izvajanje ni dopustno oziroma se predpiše ribolovna orodja in tehnike ribolova, vključno z nabiranjem morskih organizmov.

Varstveni režim na prvem varstvenem območju (člen 13.):

V prvem varstvenem območju poleg splošnih prepovedi in prepovedi iz drugega varstvenega območja ni dovoljeno:

- Pluti s plovili na motorni pogon.
- Izvajanje gospodarskega ribolova, vključno z nabiranjem morskih organizmov na območju podvodnega grebena, v 50 – 100 metrov širokem pasu od skrajnega dela rta v smeri proti svetilniku.

Z načrtom upravljanja se za prvo varstveno območje določi pogoje in omejitve izvajanja gospodarskega ribolova na način, da se lahko določi nova območja prepovedi ali obdobja, ko ribolov ni dopusten oziroma se predpiše ribolovna orodja in tehnike ribolova, vključno z nabiranjem morskih organizmov.

3.4 PODATKI O PRIDOBITVI NARAVOVARSTVENIH SMERNIC OZ. STROKOVNIH PODLAG

3.4.1 NARAVOVARSTVENE SMERNICE

Za OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 naravovarstvene smernice niso bile pridobljene. ZRSVN je bil aktivno vključen v fazo vsebinjenja, v kateri je tekom t.i. »odprtega vsebinjenja« na spletni delavnici organizirani preko spletne platforme Microsoft Teams dne 04. 03. 2021 lahko podal svoje usmeritve. Pisno so bile usmeritve podane v Mnenju o izhodiščih priprave okoljskega poročila v postopku celovite presoje vplivov na okolje št. 3563-0008/2021.

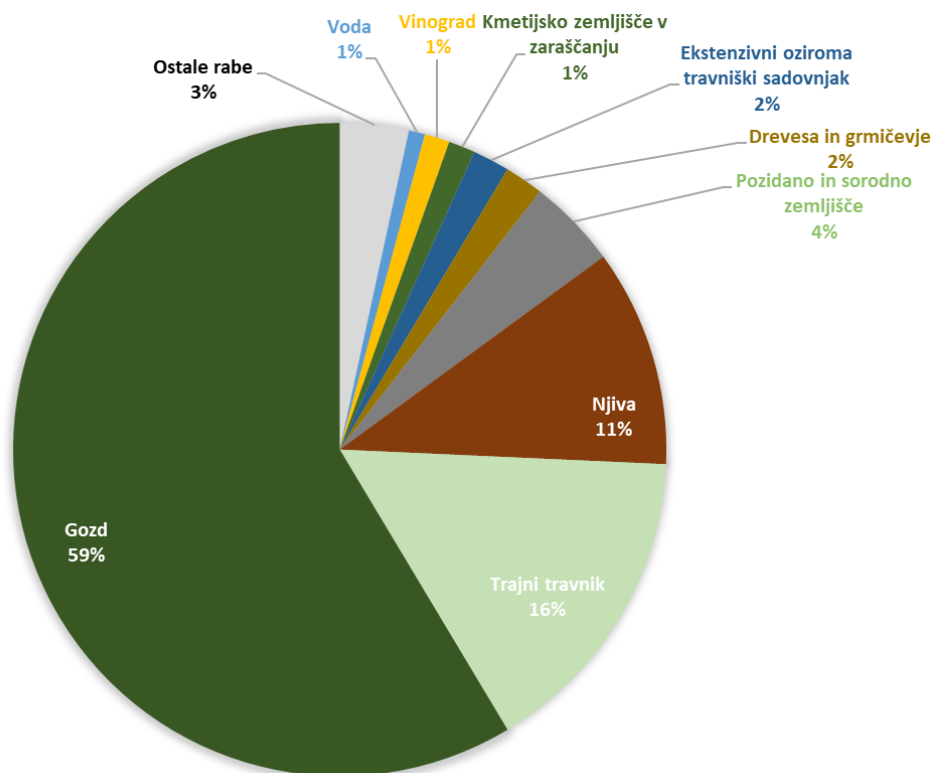
Vse podane usmeritve so bile upoštevane v kasnejših fazah priprave predmetnega Dodatka.

3.5 PRIKAZ OBMOČIJ DEJANSKE RABE PROSTORA

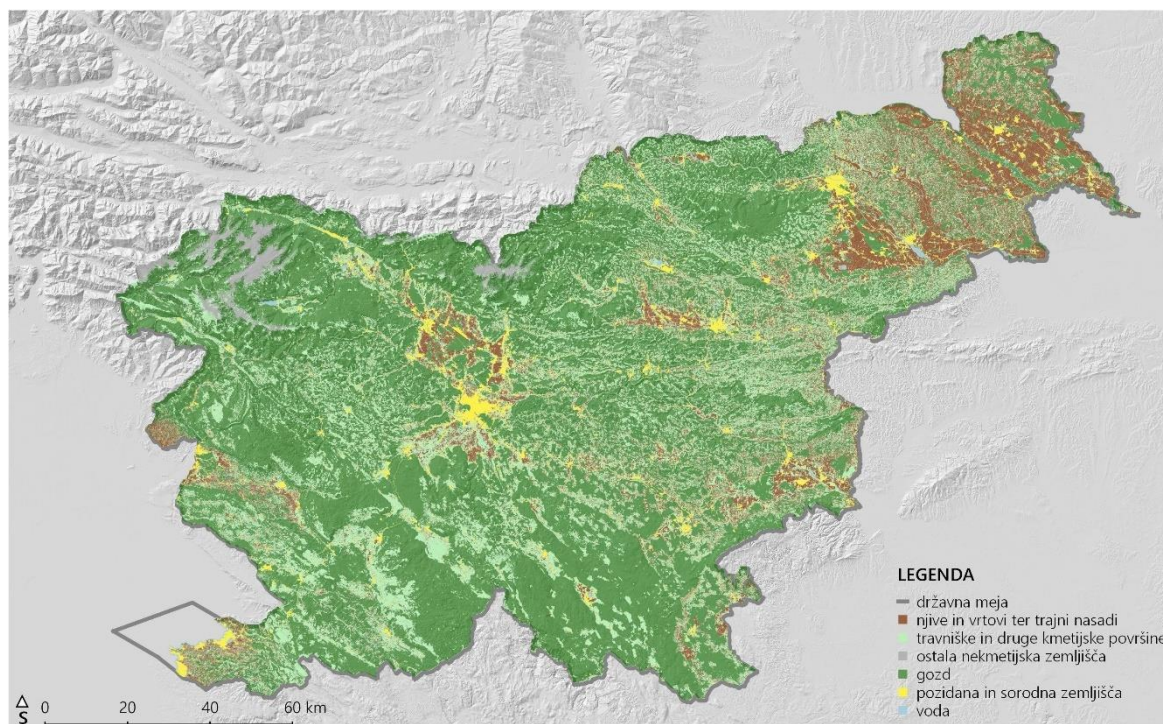
Preglednica 6: Prikaz dejanske rabe tal na območju načrta /vir: MKGP/

Naziv rabe	ID rabe	Delež (%)
Njiva	1100	10,76
Hmeljišče	1160	0,11
Trajne rastline na njivskih površinah	1180	0,02
Rastlinjak	1190	0,01
Vinograd	1211	1,24
Matičnjak	1212	0,00
Intenzivni sadovnjak	1221	0,29
Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	1222	1,82
Oljčnik	1230	0,15
Ostali trajni nasadi	1240	0,03
Trajni travnik	1300	15,69
Barjanski travnik	1321	0,19
Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	1410	1,32
Plantaža gozdnega drevja	1420	0,02
Drevesa in grmičevje	1500	1,92
Neobdelano kmetijsko zemljišče	1600	0,74
Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	1800	0,39
Gozd	2000	58,56
Pozidano in sorodno zemljišče	3000	4,44
Barje	4100	0,00
Trstičje	4210	0,00
Ostalo zamočvirjeno zemljišče	4220	0,06
Suho, odprto zemljišče s posebnim rastlinskim pokrovom	5000	0,80

Odprto zemljišče brez ali z nepomembnim rastlinskim pokrovom	6000	0,59
Voda	7000	0,82

Slika 3: Pregled najbolj zastopanih rab prostora v Sloveniji

Viri: kartografska podlaga: DMV 12.5, GURS I državna meja, GURS I dejanska raba tal, MKGP

Slika 4: Kartografski prikaz dejanske rabe tal.

3.6 PODATKI O VRSTAH IN HABITATNIH TIPIH ZA KATERE JE NATURA OBMOČJE DOLOČENO

Predmet pričujočega dodatka je presoja načrta na strateški ravni v skladu z varstvenimi cilji, opredeljenimi v poglavju 3.1 in ne presoja vplivov na posamezne kvalifikacijske vrste ali HT. Natančne lokacije posegov v operativnem programu niso poznane, zato sezname in podatki o kvalifikacijskih vrstah in habitatnih tipih niso relevantni. Kvalifikacijske vrste in habitatne tipe za posamezno območje Natura 2000 določa Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). Podatki o vsakem posameznem območju Natura 2000 so zbrani v standardnem obrazcu za območje Natura 2000 in so dostopni v Naravovarstvenem atlasu (vir: <http://www.naravovarstveni-atlas.si>).

Podatki so razvrščeni v naslednjih poglavjih:

- poglavji 1 in 2; splošni podatki o območju (ime, koda, geografski položaj, velikost ...),
- poglavje 3; podatki o ekološkem stanju vrst in HT na območju (HT: stopnja reprezentativnosti, delež površine HT, stopnja ohranjenosti strukture, skupna ocena vrste: podatki o velikosti populacije, stopnja ohranjenosti življenjskega prostora, stopnja izolacije populacije, skupna ocena),
- poglavje 4; opis območja (glavne značilnosti, kot npr., habitatni in njihov delež na območju, pomen območja, ranljivost, lastništvo ...),
- sledijo še štiri poglavja (varstveni status, povezava s CORINE biotopi, dejavnosti na in v bližini območja ter njihov vpliv nanj ...), ki pa za območja Natura 2000 v Sloveniji še ne vsebujejo podatkov.

Glede na Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) je v Sloveniji zavarovanih 114 vrst (Direktiva o habitatih), 60 habitatnih tipov (Direktiva o habitatih) in 122 vrst ptic (Direktiva o pticah).

3.7 NAČRTI ZA UPRAVLJANJE OBMOČJA IN USMERITVE, KI IZHAJAJO IZ NJIH

Za območja Natura 2000 je v veljavi PUN 2020, ki med drugim določa:

- podrobne varstvene cilje in ukrepe za njihovo zagotavljanje na območjih Natura 2000 (priloga 6.1 PUN 2020 »Cilji in ukrepi«),
- seznam načrtov rabe naravnih dobrin – planov, ki so lahko neposredno potrebni za varstvo območij Natura (gozdnogospodarski načrti, načrti lovišč in lovsko upravljavski načrti, načrti ribiških okolišev),
- raziskovalne aktivnosti na področju bazičnih aplikativnih znanosti, ki so nujno potrebne za izboljšanje poznavanja ekologije rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov,
- monitoring kazalcev stanja vrst in habitatnih tipov.

Načrt upravljanja zavarovanega območja kot programski akt, s katerim se določijo razvojne usmeritve, način izvajanja varstva, rabe in upravljanja zavarovanega območja ter podrobnejše usmeritve za varstvo naravnih vrednot na zavarovanem območju ob upoštevanju potreb razvoja lokalnega prebivalstva je definiran v 60. členu ZON. Na podlagi akta o zavarovanju sprejme načrt upravljanja

zavarovanega območja organ, ki je sprejel akt o zavarovanju. Če je to država, ga sprejme vlada z uredbo. Za čas do sprejetja prvega upravljaljskega načrta lahko ustanovitelj določi začasne upravljaljske smernice.

3.8 OPIS IZHODIŠČNEGA STANJA

Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja med varovana območja uvršča zavarovana območja, posebna varstvena območja in potencialna posebna ohranitvenega območja.

Slovenija je v skladu z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) določila 355 območij Natura 2000. Od tega jih je 324 določenih na podlagi Direktive o habitatih in 31 na podlagi Direktive o pticah. Skupna površina v območjih Nature 2000 je 7.681 km², kar predstavlja 37,46 % površine Slovenije. Od tega 7.675,5 km² površin območij Natura 2000 na kopnem in 5,5 km² na morju (ZRSVN, 2018).

Običajno prihaja do prekrivanja območij, saj je več kot polovica površin, predlaganih na podlagi Direktive o habitatih, znotraj predlaganih posebnih varstvenih območij po Direktivi o pticah. Gozdovi pokrivajo približno 71 % površine območij Nature 2000, nad gozdno mejo je 5 %, kmetijskih zemljišč in zemljišč v zaraščanju je 23 %.

V zavarovanih območjih je 29 % površine Natura 2000.

Stanje ohranjenosti vrst in habitatnih tipov

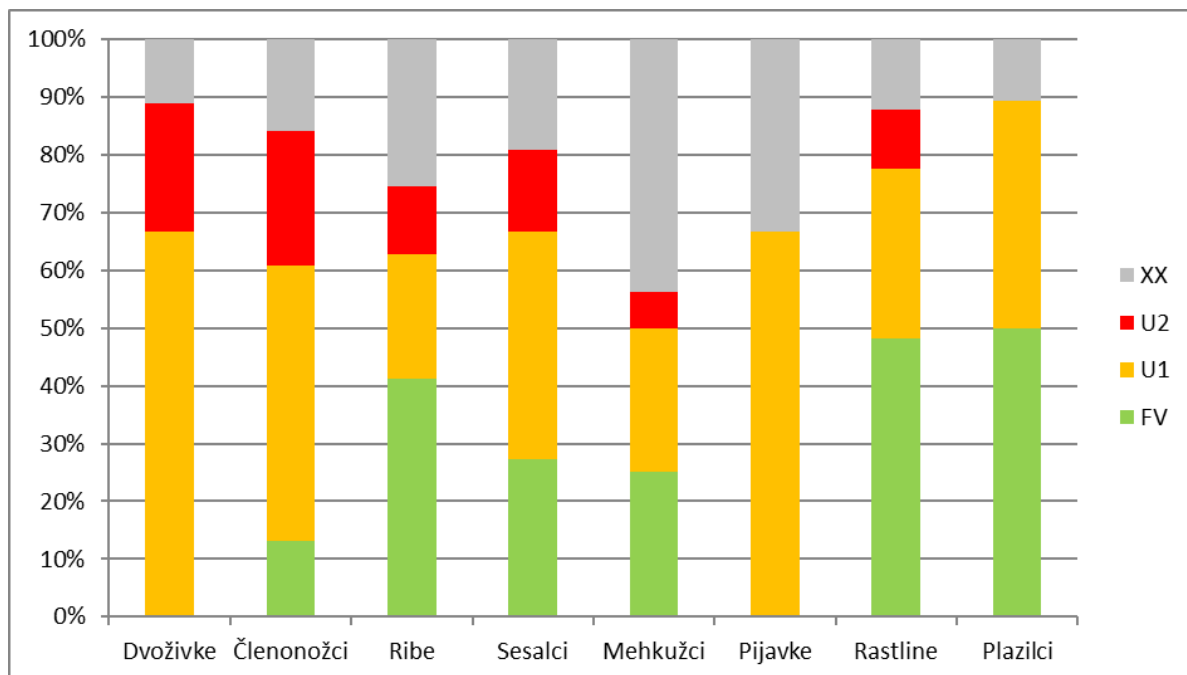
V poročilu po 17. členu Direktive o habitatih (ZRSVN, 2019a) je bilo ugotovljeno sledeče končno stanje kvalifikacijskih vrst iz priloge II Direktive o habitatih:

- 30 % vseh vrst je v ugodnem stanju ohranjenosti,
- 38 % vseh vrst je v neugodnem, nezadostnem, stanju ohranjenosti,
- 14 % vseh vrst je v neugodnem, slabem, stanju ohranjenosti,
- pri 18 % vseh vrst stanja ni bilo mogoče oceniti.

Ugotovljeni so bili tudi kratkoročni trendi ocen stanja ohranjenosti vrst. Ti so:

- v 3 % naraščajoč,
- v 25 % stabilen,
- v 24 % padajoč,
- in v 48 % neznan.

Stanje ohranjenosti kvalifikacijskih vrst po deblih je podano v sliki spodaj.

Slika 5: Stanje ohranjenosti kvalifikacijskih vrst, razvrščenih po deblih v letu 2019

Legenda: FV – ugodno stanje, U1 – neugodno stanje, U2 – slabo stanje, XX – stanja ni mogoče določiti

Vir: Zbirno poročilo po Direktivi o habitatih, ZRSVN, 2019

V poročilu po 17. členu Direktive o habitatih (ZRSVN, 2019a) je 41% vrst rib je v dobrem stanju ohranjenosti, 21,6% v neugodnem, 11,8% v slabem stanju ohranjenosti, pri preostanku stanja ni bilo mogoče ugotoviti. Ocene stanja ohranjenosti ribjih vrst so podane v preglednici 4.

Preglednica 7: Stanje ohranjenosti taksonov rib /vir: ZRSVN, 2019a/

Slovensko ime vrste	latnisko ime vrste	Biogeografska regija	končna ocena stanja 2019	končna ocena stanja 2019 - kratkoročni trend
Laški potočni piškur	<i>Lethenteron zanandreaei</i>	CON	XX	
sulec	<i>Hucho hucho</i>	ALP	U1	Unk
		CON	U2	D
Soška posrtv	<i>Salmo marmoratus</i>	ALP	U1	D
lipan	<i>Thymallus thymallus</i>	ALP	U1	D
		CON	U1	D
Primorska belica	<i>Alburnus albidus</i>	CON	FV	S
bolen	<i>Aspius aspius</i>	CON	XX	
mazenica	<i>Rutilus rubilio</i>	CON	FV	S
grba	<i>Barbus plebejus</i>	CON	FV	S

		ALP	U1	D
činklja	<i>Misgurnus fossilis</i>	ALP	XX	
		CON	XX	
	<i>Aphanius fasciatus</i>	CON	FV	S
smrkež	<i>Gymnocephalus schraetzer</i>	CON	XX	
čep	<i>Zingel zingel</i>	CON	U2	D
upiravec	<i>Zingel streber</i>	ALP	XX	
		CON	U2	D
velika senčica	<i>Umbra krameri</i>	CON	U2	D
Potočni piškur	<i>Eudontomyzon vladkovi</i>	ALP	XX	
		CON	XX	
	<i>Pelecus cultratus</i>	CON	XX	
velika nežica	<i>Cobitis elongata</i>	ALP	FV	S
		CON	FV	S
grbasti okun	<i>Gymnocephalus baloni</i>	CON	XX	
navadna mrena	<i>Barbus barbus</i>	ALP	FV	S
		CON	FV	S
zlata nežica	<i>Sabanejewia balcanica</i>	ALP	U1	Unk
	<i>Sabanejewia balcanica</i>	CON	FV	S
pohra	<i>Barbus meridionalis</i>	ALP	FV	S
		CON	FV	S
	<i>Alburnus sarmaticus</i>	CON	XX	
Primorska nežica	<i>Cobitis bilineata</i>	CON	FV	S
	<i>Romanogobio vladkovi</i>	CON	FV	S
pezdir	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	ALP	XX	
		CON	FV	S
platnica	<i>Rutilus virgo</i>	ALP	U1	Unk
		CON	U1	D
Primorska podust	<i>Chondrostoma genei</i>	CON	U2	D
Keslerjev golobček	<i>Romanogobio kesslerii</i>	ALP	FV	S
		CON	U1	D
zvezdogled	<i>Gobio uranoscopus</i>	ALP	XX	
		CON	U2	D
blistavec	<i>Leuciscus souffia</i>	ALP	FV	S
		CON	FV	S
nežica	<i>Cobitis taenia</i>	ALP	FV	S
		CON	FV	S
kapelj	<i>Cottus gobio</i>	ALP	FV	S
		CON	FV	S
navadni koščak	<i>Austropotamobius torrentium</i>	ALP	U1	Unk
		CON	U1	Unk

primorski koščak	<i>Austropotamobius pallipes</i>	ALP	U1	Unk
		CON	U1	Unk
navadni škržek	<i>Unio crassus</i>	ALP	U1	D
		CON	U1	D

Razlaga ocen stanja

FV	ugodno stanje
U1	neugodno - nezadostno stanje
U2	neugodno - slabo stanje
XX	stanja ni bilo mogoče oceniti

Razlaga ocen trendov

I	naraščajoč trend
S	stabilen trend
D	padajoč trend
U	negotov trend
Unk	neznan trend

V Zbirnem poročilu po 12. členu Direktive o pticah morajo države članice EU poročati o izvajanju nacionalnih predpisov, ki so bili sprejeti na podlagi direktive. Frekvenca poročanja znaša 6 let. Glavni poudarek poročila je na stanju in trendih populacij ptic iz direktive tako na območjih Natura 2000 kot na območju cele države.

V Sloveniji je za poročanje odgovorno Ministrstvo za okolje in prostor, koordinator poročanja je Zavod RS za varstvo narave, strokovni del poročila so v večjem delu pripravili v Društvu za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije (DOPPS).

Poročilo iz leta 2018 (ZRSVN, 2019b) navaja kratkoročne trende velikosti populacij za 271 vrst ptic. Trend je:

- naraščajoč pri 17 % populacij ptic,
- stabilen pri 17 % populacij ptic,
- padajoč pri 21 % populacij ptic,
- nihajoč pri 1 % populacij ptic,
- negotov pri 13 % populacij ptic,
- neznan pri 31 % populacij ptic.

Poročilo iz leta 2018 kratkoročne trende velikosti populacij za 210 vrst gnezdk. Trend je:

- naraščajoč pri 16 % populacij ptic,
- stabilen pri 19 % populacij ptic,
- padajoč pri 19 % populacij ptic,
- nihajoč pri 2 % populacij ptic,
- negotov pri 12 % populacij ptic,
- neznan pri 32 % populacij ptic.

V poročilu po 12. členu Direktive o habitatih (ZRSVN, 2019b) je podano izhodiščno stanje ohranjenosti kvalifikacijskih vrst ptic, ki se pojavljajo ob vodnih telesih (Preglednica 8).

Preglednica 8: Številčnost in populacijski trendi nekaterih kvalifikacijskih vrst ptic v obdobju 2013–2018 (ZRSVN, 2019b).

Vrsta	Populacijska enota	Minimalna velikost populacije	Maksimalna velikost populacije	Velikost populacije v POV	Kratkoročno populacijsko gibanje leta 2019	Dolgoročno populacijsko gibanje leta 2019
	p	60	120	/	I	I

rumenonogi galeb (<i>Larus cachinnans</i> (<i>Larus michahellis</i>))	i	15000	30000	15000 - 30000	D	I
rečni galeb (<i>Larus ridibundus</i> (<i>Chroicocephalus ridibundus</i>))	p	550	1020	/	I	I
mlakarica (<i>Anas platyrhynchos</i>)	p	1500	3500		Unk	Unk
	i	19000	30000	9500 - 13000	D	D
zvonec (<i>Bucephala clangula</i>)	i	520	1200	450 - 1150	S	D
žličarica (<i>Anas clypeata</i>)	p	0	10	/	unk	unk
	i	53	211	/	i	i
veliki žagar (<i>Mergus merganser</i>)	p	85	110	/	i	i
	i	450	1000	110 - 320	i	i
velika bela čaplja (<i>Egretta alba</i> (<i>Casmerodius albus</i>))	i	420	900	250 - 550	i	i
sivka (<i>Aythya ferina</i>)	p	60	150	/	i	i
	i	400	1600	/	s	d
sivi galeb (<i>Larus canus</i>)	i	120	1400	/	D	S
rjavovrati ponirek (<i>Podiceps grisegena</i>)	p	5	10	/	S	I
rumenonogi galeb (<i>Larus michahellis</i>)	p	60	120	/	I	I
	i	15000	30000	15000 - 30000	D	I
reglja (<i>Spatula querquedula</i>)	p	10	25	/	U	Unk
pritlikavi kormoran (<i>Microcarbo pygmeus</i>)	i	300	1300	300 - 1300	I	I
rdečegrli slapnik (<i>Gavia stellata</i>)	i	o	15	0-10	U	D
mokož (<i>Rallus aquaticus</i>)	p	200	300	/	Unk	Unk
liska (<i>Fulica atra</i>)	p	300	500	/	D	S
	i	2600	9000	/	Unk	Unk
mala tukalica (<i>Porzana parva</i>)	cmales	20	40	20 - 38	U	UNK
mali žagar (<i>Mergellus albellus</i>)	i	37	70	35 - 65	S	S
čopasta črnica (<i>Aythya fuligula</i>)	p	70	110	/	I	Unk
	i	800	3000	500 - 2500	I	D
grahasta tukalica (<i>Porzana porzana</i>)	cmales	20	60	20 - 55	U	Unk
konopnica (<i>Anas strepera</i> (Mareca <i>strepera</i>))	p	7	15	/	U	I
	i	40	180	/	S	I

kostanjevka (<i>Aythya nyroca</i>)	p	25	40	20 - 35	I	I
	i	1	12	0 - 6	U	I
belorepec (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	p	8	11	6 - 9	I	I
ribji orel (<i>Pandion haliaetus</i>)	I*	50	130	50-130	Unk	Unk

Razlaga ocen trendov

I	naraščajoč trend
S	stabilen trend
D	padajoč trend
U	negotov trend
Unk	neznan trend

Populacijska enota

p	parov v času gnezdenja
cmales	pojoči samci
i	osebkov na prezimovanju
I*	osebkov na selitvi
/	vrednost ni poznana

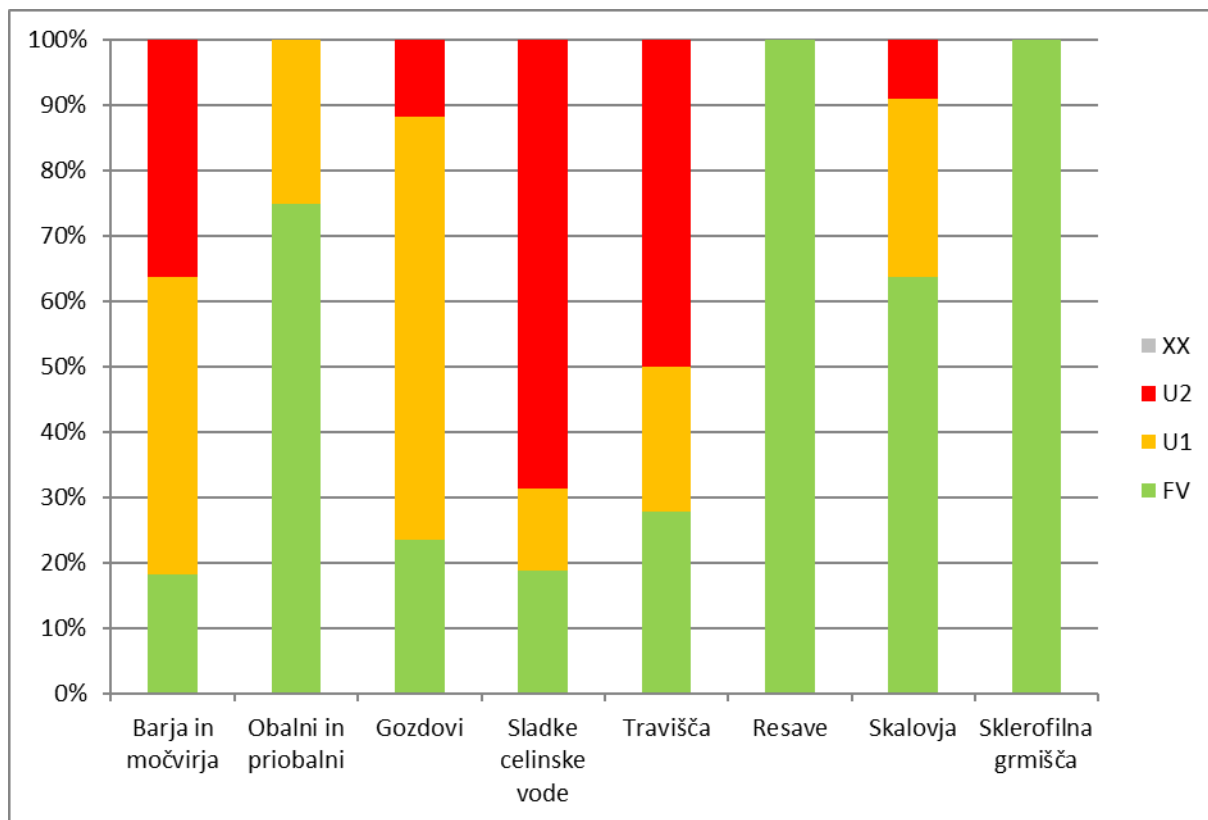
V Zbirnem poročilu po 17. členu Direktive o habitatih (ZRSVN, 2019a) je bilo ugotovljeno sledeče končno stanje kvalifikacijskih habitatnih tipov:

- 38 % vseh kvalifikacijskih HT ima ugodno stanje ohranjenosti,
- 32 % vseh kvalifikacijskih HT je v neugodnem, nezadostnem, stanju ohranjenosti,
- 30 % vseh kvalifikacijskih HT je v neugodnem, slabem, stanju ohranjenosti.

Ugotovljeni so bili tudi kratkoročni trendi ocen stanja ohranjenosti kvalifikacijskih HT. Ti so:

- v 1 % naraščajoč,
- v 61 % stabilen,
- v 35 % padajoč,
- in v 3 % neznan.

Najugodnejša stanja ohranjenosti so ugotovljena pri resavah in sklerofilnih grmiščih ter obalnih in priobalnih HT ter skalovjih. Najslabše je stanje habitatnih tipov sladkih celinskih voda (slika 15).

Slika 6: Stanje ohranjenosti kvalifikacijskih HT razvrščenih po skupinah v letu 2019

V Zbirnem poročilu po 17. členu Direktive o habitatih (ZRSVN, 2019a) e v kontinentalni biogeografski regiji z oceno ohranitvenega stanja ugodno ocenjen samo HT kraška presihajoča jezera in polja. Neugodno ohranitveno stanje je ugotovljeno pionirskih združbah prodišč gorskih rek in potokov ter pri alpskih rekah, lesnati vegetaciji s sivo vrbo (*Salix eleagnos*) vzdolž njihovih bregov ter srednjeevropska črna jelševja in jesenovja ob tekočih vodah.

Zavarovana območja

V Sloveniji ni vzpostavljen sistem sistematičnega zbiranja podatkov o stanju zavarovanih območji.

3.9 KJUČNE ZNAČILNOSTI HABITATOV ALI VRST NA VAROVANEM OBMOČJU

Predmet pričujočega dodatka je presoja OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na strateški ravni v skladu z opredeljenimi cilji v poglavju 3.1 in ne presoja vplivov na posamezne kvalifikacijske vrste ali HT. Lokacije posegov v OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 niso poznane, zato podatki o ključnih značilnostih habitatov ali vrst na območju niso relevantni.

Preglednica 9: Značilnosti nekaterih ključnih vrst in habitatnih tipov (vir: Naravovarstveni atlas, 2022).

Vrsta /HT	Značilnosti
Laški potočni piškur (<i>Lethenteron zanandreai</i>)	Je sladkovodna vrsta jadranskega porečja, zadržuje se ob bregovih. Odrasli niso zajedavci in po drstitvi poginejo. V času drstitve, spomladi se selijo v zgornje dele potokov, kjer se zbirajo v skupine. Samice odlagajo jajca na prodnato dno, ličinke, ki se razvijejo iz njih, pa se zarijejo v muljasto dno in tam ostanejo 4-5 let. Ličinke se hranijo z organskim drobirjem, odrasle živali v času preobrazbe,

Vrsta /HT	Značilnosti
	ki traja 1-2 meseca pa tako z algami kot organskim drobirjem, ki ga precejajo iz mulja. Ogrožen je zaradi prekinitve drstnih poti z regulacijami vodotokov ter zaradi uničevanja življenjskega prostora z melioracijami in onesnaževanjem.
sulec (<i>Hucho hucho</i>)	Mladi sulci se hranijo s talnimi nevretenčarji in ribjim zarodom, odrasli pa lovijo večje ribe. V Sloveniji naseljuje Savo od sotočja Save Dolinke in Bohinjke dolvodno, porečje Ljubljani, Savinje, Krke, Kolpe, Sore, Mirne, redkejši je v Dravi in Muri. Je endemit donavskega porečja. Ogrožajo ga gradnje jezov in akumulacijskih jezer ter krivolov s podvodno puško.
Soška posrtv (<i>Salmo marmoratus</i>)	Naseljuje vodotoke s poletno temperaturo do 15oC in zimsko med 2o do 3oC. Pogosta v zgornjem toku porečij kjer predstavlja več kot 70% postrvje populacije, medtem ko je v spodnjem toku redkejša. Večje ribe se zadržujejo v globljih predelih in tolmunih, manjše pa v plitvejših neporazčenih delih s prodnatim dnom. Mladice se hranijo z vodnimi nevretenčarji, odrasli osebki pa plenijo ribe. Ogrožajo jo križanje (gensko onesnaženje) s potočno postrvjo, tekmovanje in krivolov, regulacije vodotokov, črpanje gramoza ter gradnje jezov in akumulacij.
Primorska belica (<i>Alburnus albidus</i>)	Hrani se z vodnimi nevretenčarji, ki jih pobira z vodne gladine. V Sloveniji jo najdemo v porečju Soče, Vipave in Rižane ter v Vanganskem jezeru. V Sloveniji zaenkrat še ni ogrožena, občutljiva pa je na hidroregulacije, zaradi katerih izginjajo z rastlinjem porasli drstni prostori, in onesnaževanje voda.
bolen (<i>Aspius aspius</i>)	Živi v srednjem toku in rečnih rokavih večjih rek, zadržuje se v globlji vodi in počasnem do zmernem toku. Zahaja tudi v akumulacije in večja jezera. Drsti se aprila do junija v hitro tekočih vodah s prodnatim ali peščenim dnom. Manjši osebki se hranijo z rastlinjem in manjšimi vodnimi živalmi, odrasli lovijo ribe. V Sloveniji ga najdemo v porečju Drave, Mure, Save, Kolpe in spodnjem toku Krke. Ogrožajo ga gradnje jezov, akumulacijskih jezer in hidroregulacije, zaradi česar se spremenijo pretočni režimi rek.
mazenica (<i>Rutilus rubilio</i>)	Živi v stoječih in počasi tekočih vodah, v predelih z zmernim tokom. Drsti se aprila do maja, ikre odlaga na vodne rastline. Hrani se z algami, vodnimi rastlinami in nevretenčarji. V Sloveniji naseljuje samo Nadižo in Vipavo s pritoki. Ogrožajo jo regulacije, melioracije in osuševanje mokrišč.
grba (<i>Barbus plebejus</i>)	Hrani se s talnimi nevretenčarji (rakci, ličinke žuželk, maloščetinci) in vodnim rastlinjem. V Sloveniji jo najdemo v porečju Soče, Dragonje, Rižane, Reke in Klivnika. Ogrožajo jo črpanje gramoza in hidroregulacije, zaradi česar izginjajo prodnate plitvine, kjer se hrani in odlaga ikre.
činklja (<i>Misgurnus fossilis</i>)	Naseljuje stoječe in počasi tekoče vode z mehkim peščenim ali muljastim dnom, zarasle z vodnim rastlinjem (mrtvice, ribniki, občasno poplavljeni močvirni predeli in rečni rokavi). Prenese ekstremne pogoje okolja, kot so temperatura vode do 28o C, občasne izsušitve (zarije se v blato) in nizka vsebnost kisika v vodi. Hrani se z mehkužci, maloščetinci in drugimi vodnimi nevretenčarji, ki jih išče ponoči. V Sloveniji jo najdemo v porečjih Drave, Mure, Save, Kolpe in Krke. Ogrožajo jo izsuševanje močvirij, regulacije rek in kemično onesnaženje.
solinarka (<i>Aphanius fasciatus</i>)	Živi v sladki, slani in brakični vodi obalnih lagun, manjših kanalov in solinskih bazenov. Drsti se aprila do avgusta na muljastem dnu ali podvodnem rastlinju. Hrani se z drobnimi talnimi nevretenčarji (pomemben plenilec ličink, bub in odraslih komarjev) in planktonom. V Sloveniji jo najdemo v Škocjanskem zatoku, Sečoveljskih in Strunjanskih solinah. Ogrožajo jo naselitev tujerodne gambuzije (kompeticija), melioracije in osuševanje mokrišč.
smrkež (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>)	Živi v globljih predelih rek s prodnatim ali peščenim dnom in močnim tokom. Hrani se z vodnimi nevretenčarji, ki jih lovi ponoči. V Sloveniji živi le v porečju

Vrsta /HT	Značilnosti
	Drave in Mure ter v spodnjem toku Save. Ogrožajo ga drobljenje življenjskega prostora in hidroregulacije.
Čep (<i>Zingel zingel</i>)	Podnevi se zadržuje v srednje globokih vodotokih s peščenim ali prodnatim dnom, ponoči pa se približa brežinam in an plitvinah pobira hrano. Živi v tekočih, s kisikom bogatih vodah. Ogrožajo ga predvsem regulacije vodotokov.
upiravec (<i>Zingel streber</i>)	Je nočna, samotarska riba, hrani se pretežno s talnimi nevretenčarji. V Sloveniji jo najdemo v Krki, spodnjem toku Save in Kolpi. Ogrožajo jo regulacije in organsko onesnaženje.
velika senčica (<i>Umbra krameri</i>)	Živi v mrtvicah in zelo zaraščenih melioracijskih kanalih z mehkim peščenim ali muljastim dnom. Hrani se z živalskim planktonom in talnimi nevretenčarji. V Sloveniji naseljuje mrtvice na levem bregu Mure od Ljutomera dolvodno. Ogrožajo jo porušena naravna rečna dinamika, zaradi katere izginjajo mrtvice in je preprečeno poplavljanje rek, regulacije in melioracije jarkov in mrtvic, vnos tujerodnih vrst, onesnaževanja voda in odlaganje odpadkov v mrtvicah.
Potočni piškur (<i>Eudontomyzon vladykovi</i>)	Živi v vedno tekočih vodah z naravnimi brežinami. Zadržuje se ob dnu, zarit v mulju. Ogrožen je zaradi regulacij in melioracij vodotokov ter zaradi onesnaževanja vodotokov in morja.
sablarka (<i>Pelecus cultratus</i>)	Živi v izlivnih delih rek ali tekočih celinskih vodah. Mlade ribe se hranijo s planktonom, odrasle hrano pobirajo z vodne gladine, lovijo pa tudi mladice drugih rib in manjše vrste rib. V Sloveniji je redka, doslej znana le iz reke Mure, ki predstavlja zahodno mejo njene razširjenosti. Ogroža jo organsko onesnaževanje.
velika nežica (<i>Cobitis elongata</i>)	Naseljuje tekoče vode, zadržuje se ob bregu. Dan preživi zarita v peščeno, muljasto ali mivkasto dno, ponoči pa aktivno išče hrano. Drsti se aprila do junija na peščenem dnu v plitvih in čistih tekočih vodah. Hrani se z drobnimi vodnimi nevretenčarji in rastlinskimi ostanki. V Sloveniji jo najdemo v Krki, Radulji, spodnjem toku Save, Gračnici, spodnjem toku Savinje in Kolpi, kjer so populacije največje. Ogrožajo jo uničevanje brežin in idroregulacije, zaradi katerih se peščeni in muljasti habitati spreminjajo v kamnite.
grbasti okun (<i>Gymnocephalus baloni</i>)	Živi v jatah pri dnu velikih rek, kjer je hiter tok. Drsti se aprila in maja na peščenih in prodnatih plitvinah. Hrani se s talnimi nevretenčarji. V Sloveniji je zaenkrat znan le z nekaj lokacij na Dravi. Ogrožajo ga hidroregulacije in jezovi.
pezdirk (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)	ci trupa je kovinsko modra proga. Živi v obrežnem pasu stoječih in počasi tekočih voda (mrtvice, rečni rokavi, jezera) z mehkim peščenim ali muljastim dnom. Drsti se v stoječih ali počasi tekočih vodah.. Pezdirk se hrani s planktonom, maloščetinci in ostanki rastlin. V Sloveniji ga najdemo v porečjih Drave, Mure, Save in Kolpe. Ogrožajo ga izginjanje školjk zaradi regulacij in onesnaženja rek ter izsuševanje mrtvic in ribnikov.
platnica (<i>Rutilus virgo</i>)	Živi v glavnih tokovih srednje velikih rek, zadržuje se v močnem toku pod jezovi in pragovi. Platnica se hrani večinoma z vodnim rastlinjem, le izjemoma z vodnimi nevretenčarji. V Sloveniji jo najdemo v vseh vodotokih donavskega povodja, največje populacije pa so v porečju Ljubljane, spodnjem toku Save, Mirni, Krki in Kolpi. Je donavski endemit. Ogrožajo jo črpanje gramoza, zajezitve in premajhna lovna mera (30 cm), pri kateri ribe še niso spolno zrele.
Primorska podust (<i>Chondrostoma genei</i>)	Hrani se z vodnimi nevretenčarji, manj z vodnim rastlinjem. V Sloveniji je nekaj časa veljala za izumrlo. Ponovno je bila najdena leta 2003 in trenutni podatki kažejo, da živi le v reki Vipavi in nekaterih manjših potokih v Vipavski dolini. Ogroža jo naselitev podusti iz donavskega povodja (kompeticija).
Keslerjev golobček (<i>Romanogobio kesslerii</i>)	Živi v manjših jatah v srednjih do nižinskih rečnih tokovih s prodnatim ali peščenim dnom. Drsti se maja do junija, ikre odlaga na prodnata tla. Hrani se s

Vrsta /HT	Značilnosti
	talnimi nevretenčarji. V Sloveniji ima manjše ločene populacije v Savi, Kolpi in Lahinji. Ogrožen je zaradi omejene in razdrobljene razširjenosti ter hidroregulacij.
zvezdogled <i>uranoscopus</i> (<i>Gobio</i>)	Živi samotarsko v čistih, tekočih vodah z močnim pretokom. Drsti se maja in junija v izlivih potokov, samica odlaga ikre na prodnato ali peščeno dno, včasih tudi na vodno rastlinje. Hrani se z nevretenčarji. V Sloveniji ga najdemo v spodnjem toku Savinje, Sori in pritokih, Kolpi in Krki. Ogrožajo ga hidroregulacije in onesnaženje vode, na katero je najbolj občutljiv med vsemi globočki.
blistavec (<i>Leuciscus souffia</i>)	Hrani se z nevretenčarji, ki jih pobira na tleh in z vodne gladine, občasno tudi z drobnimi algami. V Sloveniji živi v porečju Drave z Mislinjo, Mure s Ščavnico, Save, Savinje, Kolpe, Krke in Soče z Vipavo. Ogrožajo ga hidroregulacije, črpanje gramoza in onesnaževanje voda.
nežica (<i>Cobitis taenia</i>)	Naseljuje počasi tekoče in stoječe vode (manjši potoki s peščenim dnom, mrtvice in rečni rokavi), kjer je čez dan zarita v peščeno, mivkasto ali muljasto dno. Drsti se aprila do junija na peščenem dnu, ikre odlaga na potopljene rastline in korenine dreves. Hrani se z drobnimi vodnimi nevretenčarji in rastlinskimi ostanki, ki jih ponoči pobira po dnu vodotokov. V Sloveniji naseljuje porečja Save, Mure, Drave, Kolpe, Krke in Vipave. Ogrožajo jo melioracije, osuševanja mokrišč in hidroregulacije, ki spremenijo strukturo dna in brežin.
kapelj (<i>Cottus gobio</i>)	Živi v čistih, hitro tekočih vodah in v hladnih jezerih s kamnitim dnom. Drsti se februarja do maja, samica prilepi ikre na kamen, samec pa jih čuva do izvalitve. Hrani se z ličinkami žuželk, polži, rakci in drugimi talnimi živalmi. V Sloveniji ga najdemo v manjših, hitro tekočih in čistih potokih in rekah obeh porečij. Ogrožajo ga hidroregulacije, organsko onesnaženje voda in načrtno iztrebljanje v t.i. postrvjih gojitvenih potokih.
pohra <i>meridionalis</i> (<i>Barbus</i>)	Živi v jatah v srednjegorskih, redkeje nižinskih potokih. Drsti se maja do junija na prodnatem dnu. Hrani se z ličinkami vodnih žuželk, rakci in maloščetinci. V Sloveniji jo najdemo v osrednjem in JV delu, redkejša je v SV delu države. Ogrožata jo onesnaževanje voda in hidroregulacije.
beloplavuti <i>globoček</i> (<i>Gobio albipinnatus</i>)	Živi v manjših jatah srednje hitro in počasi tekočih nižinskih rek, najraje na peščenem dnu. Hrani se na peščenih plitvinah z ličinkami vodnih žuželk, maloščetinci, rakci in drobnim rastlinskim materialom. Zlasti mladostni osebki so pogosti v rečnih rokavih. V Sloveniji naseljuje porečje Save v srednjem in spodnjem toku ter nekatere pritoke, porečji Mure in Drave. Ogrožajo ga predvsem regulacije zaradi povečanja pretoka, uničevanja peščenih plitvin in stranskih rokavov, odvzem naplavin in onesnaženje.
zlata nežica (<i>Sabanejewia aurata</i>)	Hrani se s planktonom, algami in drobnimi nevretenčarji, ki jih pobira na tleh. V Sloveniji naseljuje vodotoke donavskega povodja okoli Ljubljane, Pesnico, potoke okoli Celja, spodnji tok Save, Krko in Kolpo. Ogrožajo jo regulacije rek, saj s tem izginejo peščene plitvine, na katerih se hrani in razmnožuje.
Glavata kareta (<i>Caretta caretta</i>)	Glavata kareta se pojavlja v vseh morskih vodah v pristojnosti Republike Slovenije. Njena gostota je bila v severnem Jadranu (0,405 želve/km ²) enkrat večja od jadranskega povprečja (0,203 želve/km ²). Po podatkih raziskave Fortuna s sod. (2018) (v MOP, 2019) v severnem Jadranu pa približno 18.200 osebkov (med 17.770 in 20.000), vendar je velika verjetnost, da so rezultati podcenjeni. Ogrožajo jo izguba plaž za razmnoževanje, morski promet in prilov (MOP, 2019).
velika pliskavka (<i>Tursiops truncatus</i>)	Populacija velikih pliskavk v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, tvori lokalno subpopulacijo in razmeroma ločeno enoto v okviru večje severno-

Vrsta /HT	Značilnosti
	jadranske populacije. Velike pliskavke se sicer gibljejo po celotnem območju morskih voda, v pristojnosti R Slovenije, ki je v celoti razglašeno za območje pomembno za morske sesalce (IMMA). Največja gostota opažanj velikih pliskavk v obdobju od 2003 do 2011 je bila v okolici Pirana in Piranskega zaliva, pri čemer se gostota opažanj ne razlikuje bistveno glede na spol (Bohorč, 2017 v MOP, 2019). V morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, je bilo zabeleženih nekaj posamičnih informacij o pojavu smrtnosti velikih pliskavk zaradi zapletanja v ribiške mreže. V morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, sta bila od leta 2002 opažena dva primera prilova velike pliskavke (<i>Tursiops truncatus</i>), pri oceni velikosti populacije 74 osebkov, CI = 57–90 (Jepson s.sod., 2016 - vir neobjavljenih podatkov T. Genov v MOP, 2019). Doslej je bil zabeležen en potencialni primer poškodbe velike pliskavke (<i>Tursiops truncatus</i>) zaradi naleta plovila (Genov s.sod., 2015a v MOP 2019).
navadni koščak (<i>Austropotamobius torrentium</i>)	Prebiva v mrzlih, hitro tekočih, tudi gorskih potokih donavskega porečja in se navadno skriva pod kamenjem. Izogiba se močno prodonosnim in hudourniškim potokom ter stoječim vodam. Je vsejeda žival (alge, vodne rastline in talni nevretenčarji, redkeje z ribe, v času levitve je pogost tudi kanibalizem). V Sloveniji je bil nekoč ogrožen zaradi bolezni račje kuge, danes zaradi onesnaženja (predvsem komunalnega), mehanskih posegov v vodotoke (regulacije, zadrževalniki), rabe vode za različne namene (za pitno vodo, male hidro centrale, rejo rib).
primorski koščak (<i>Austropotamobius pallipes</i>)	Zadržuje se na dnu. Živi v nezamuljenih prodnatih predelih čistih in hitrotekočih potokov in manjših rek jadranskega povodja. Ponekod se pojavlja tudi v čistih jezerih v predelih s peščenim dnom ali najpogosteje na laporni podlagi. Geološka podlaga je izrednega pomena za njegovo preživetje. V potokih, ki poleti popolnoma usahnejo, preživi sušno obdobje v luknjah, kjer se zadrži dovolj vlage. Je vsejeda žival (alge, vodne rastline in talni nevretenčarji, redkeje z ribe, v času levitve je pogost tudi kanibalizem). V Sloveniji je bil nekoč ogrožen zaradi bolezni račje kuge, danes zaradi onesnaženja (predvsem komunalnega), mehanskih posegov v vodotoke in rabe vode za različne namene (za pitno vodo, male hidro centrale, rejo rib).
navadni škržek (<i>Unio crassus</i>)	Živi na peščenem in gramoznem dnu v čistih vodah obogatenih s kisikom. Pojavlja se v potokih, rekah in obrežjih jezer. Samica izloči veliko jajčec, ki se nekaj časa zadržijo v medškržnem prostoru. Iz oplojenih jajčec se nato razvijejo ličinke, ki imajo posebne naprave za pritrjevanje na kožo ali škrge rib, in nekaj časa žive zajedavsko. Ko zapustijo gostitelja se preobrazijo v mlade školjke. Občutljiv je na onesnaževanje, zaradi katerega so najbolj prizadete populacije v majhnih potokih.
zvonec (<i>Bucephala clangula</i>)	V Sloveniji gnezdí na kopnem v gosti obvodni vegetaciji (trstičje, ločje), je redek gnezdilec. Gnezdo zgradi iz odmrlega listja in razpoložljivih rastlin, praviloma ima dve legli letno. Hrani se med gostim obrežnim rastlinjem, v plitvi vodi in na blatnih poljih, koder ima stalna lovna mesta, povezana z uhojenimi potmi. Je vsejed, vendar v prehrani prevladujejo živali (žuželke, pajki, mehkužci, ribe, celo ptice in mali sesalci). Je stalnica, ki se pozimi premakne na nezamrznjene vode (kanali, potoki, močvirja, jezera, reke) in tam brani prehranjevalne teritorije (Naravovarstveni atlas, 2022).
žličarica (<i>Anas clypeata</i>) (<i>Spatula clypeata</i>)	V Sloveniji žličarica za gnezdišča izbira plitva stoječa vodna telesa z evtrofnim značajem. Prehranjuje se s pobiranjem semen in rastlinskih delov s površja voda ter filtriranjem planktonskih rakcev, žužek in mejnih mehkužcev tik pod površjem (Naravovarstveni atlas, 2022).

Vrsta /HT	Značilnosti
veliki žagar (<i>Mergus merganser</i>)	Veliki žagar naseljuje jezera in počasi tekoče reke ter z ribami bogate reke gozdnatih območij (Basle, 2019). V Sloveniji je veliki žagar redka gnezdilka na Savi in Dravinji, pogostejši pa je na velikih rekah v času prezimovanja (Naravovarstveni atlas, 2022). V zimskem času na vrsto negativno vplivajo motnje zaradi lova in plašenja vodnih ptic (Basle, 2019).
velika bela čaplja (<i>Casmerodius albus</i>)	V Sloveniji le prezimuje (Naravovarstveni atlas, 2022).
sivka (<i>Aythya ferina</i>)	Sivka je gnezdilka plitvih, evtrofnih mokrišč, bogato poraslih z vodnim rastlinjem, v katerih se prepletajo odprte vodne površine in obsežni sestoji obrežnega rastlinja. V Sloveniji so njena gnezdišča predvsem manjša vodna telesa z veliko odprtih vodnih površin (Bordjan, 2019).
rjavovrati ponirek (<i>Podiceps grisegena</i>)	Gnezdi na manjših vodah, zaraščenih z vodnim rastlinjem, pogosto v bližini gozda. Tako je tudi na našem edinem gnezdišču na Cerkniškem jezeru. Gnezdo je zgrajeno iz vodnega rastlinja in zasidrano. Prehranjuje se z vodnimi nevretenčarji in njihovimi ličinkami, ki jih lovi med potapljanjem ali pa jih pobere s površine ode in vodnih rastlin. Prezimuje večinoma na morskih obalah po Evropi ter po večjih jezerih. V Sloveniji je redek prezimovalec (Naravovarstveni atlas, 2022). Vrsta je občutljiva na vznemirjanje v času gnezditvene sezone (Blažič, 2019).
rumenonogi galeb (<i>Larus michahellis</i>)	Gnezdi kolonijsko na tleh. Pri hrani je zelo oportunističen, je plenilec, mrhovinar, krade plen drugim vrstam (kleptoparazit), pogosto se prehranjuje na smetiščih. Je delna selivka in klatež (Naravovarstveni atlas, 2022).
rečni galeb (<i>Chroicocephalus ridibundus</i>)	Gnezdi v bližini mirnih, plitvih voda (ribniki, lagune, jezera, počasi tekoče reke, gramoznice). V Sloveniji je kolonijaska gnezdilka SV dela države, kjer gnezdi izključno na antropogenih gnezdiščih. Gnezdo je bodisi na golih tleh bodisi zgrajeno iz vodnih rastlin. Hrani se pretežno z žuželkami in deževniki, pa tudi z rastlinami, kuhinjskimi odpadki in mrhovino. Pogosto se prehranjuje na preoranih poljih, vlažnih travnikih, smetiščih in v parkih. Je selivka ali delna selivka, ki med drugim prezimuje v Evropi, Sredozemlju (Naravovarstveni atlas, 2022).
reglja (<i>Spatula querquedula</i>)	Reglja je gnezdilka majhnih, plitkih vodnih teles z obilico plavajočih in ukoreninjenih vodnih rastlin. To izrazito selitveno vrsto ogrožajo tudi dejavniki zunaj gnezdišč kot je lov (Bordjan, 2019b).
pritlikavi kormoran (<i>Microcarbo pygmeus</i>)	Gnezdi v kolonijah ob poraslih bregovih jezer in rek. V Sloveniji se pojavlja le pozimi, večinoma ob Dravi (Naravovarstveni atlas, 2022).
rdečegrli slapnik (<i>Gavia stellata</i>)	V Sloveniji ne gnezdi, pogosto pa je prisoten zlasti pozimi (Naravovarstveni atlas, 2022).
mlakarica (<i>Anas platyrhynchos</i>)	Mlakarica gnezdi ob vodnih telesih, ki pa ne biti hitro tekoče vode in globlji predeli jezer. Večje gostote dosega na vodnih telesih z več zalivi in kjer je voda globoka od 1 m (Bordjan, 2019c)
mokož (<i>Rallus aquaticus</i>)	V Sloveniji gnezdi na kopnem v gosti obvodni vegetaciji (trstičje, ločje), je redek gnezdilec. Gnezdo zgradi iz odmrlega listja in razpoložljivih rastlin, praviloma ima dve legli letno. Hrani se med gostim obrežnim rastlinjem, v plitvi vodi in na blatnih poljih, koder ima stalna lovna mesta, povezana z uhojenimi potmi. Je vsejed, vendar v prehrani prevladujejo živali (žuželke, pajki, mehkužci, ribe, celo ptice in mali sesalci). Je stalnica, ki se pozimi premakne na ne zamrznjene vode (kanali, potoki, močvirja, jezera, reke) in tam brani prehranjevalne teritorije (Naravovarstveni atlas, 2022).
liska (<i>Fulica atra</i>)	V Sloveniji je dokaj pogosta gnezdilka bogato obraščenih ribnikov, jezer in drugih voda. Gnezdo zgradijo v plitvi vodi med rastlinjem. So vsejede, vendar

Vrsta /HT	Značilnosti
	prevladuje rastlinska hrana, lahko pa tudi kradejo hrano drugim pticam. So stalnice, selijo se le vzhodne in severne populacije. Pri nas prezimujejo v velikih jatah tako na rekah kot na morju (Naravovarstveni atlas, 2022).
mala tukalica (<i>Porzana parva</i>)	V Sloveniji je izjemno redka gnezdilka. Prebiva v trstičjih, sestojih rogoza, bička in šašev. Gnezdo je skrito v gosti vegetaciji blizu vode ali nad njo, v slednjem primeru pogosto na kopuči šaša. Hrani se z majhnimi nevretenčarji in semeni vodnih rastlin, ki jih nabira med plavanjem, potapljanjem ali pa jih pobira s plavajoče vegetacije (Naravovarstveni atlas, 2022).
mali žagar (<i>Mergellus albellus</i>)	Mali žagarji pri nas ne gnezdiijo, temveč le prezimujejo (zlasti pogosti so na reki Dravi) (Naravovarstveni atlas, 2022).
čopasta črnica (<i>Aythya fuligula</i>)	Čopasta črnica se najpogosteje izbira vodna telesa z evtrofnim značajem, globoka 3-5 m. Pojavlja se tudi tam, kjer plavajočih rastlin ni. Tako se pojavlja na Ptujskem jezeru. Na manjše populacije lahko vpliva povečan obseg rekreativne rabe vodnih teles (Bordjan, 2019d).
grahasta tukalica (<i>Porzana porzana</i>)	V Sloveniji je izjemno redka gnezdilka. Naseljuje plitve vode z bogato vodno vegetacijo (trstičje, visoko šašje) in je zelo občutljiva na spremembe nivoja vode. Gnezdo je skrito v gosti vegetaciji blizu vode ali nad njo, v slednjem primeru pogosto na kopuči šaša. Je vsejed, hrani se z vodnimi nevretenčarji in vodnimi rastlinami (Naravovarstveni atlas, 2022).
konopnica (<i>Mareca strepera</i>)	Konopnica gnezdi na produktivnih, evtrofnih mokriščih iv odprti krajini. Naša gnezdišča so bogato obrasla z obrežnim vodnim rastlinjem, ki ji daje kritje.
kostanjevka (<i>Aythya nyroca</i>)	Kostanjevka je gnezdilka plitvih vodnih teles z obsežnimi sestoji potopljenih in plavajočih vodnih rastlin. Eden od pritiskov na vrsto je vnašanje nemira v njeno življenjsko okolje zaradi lova (Bordjan, 2019e).
beločela gos (<i>Anser albifrons</i>)	v Sloveniji redno prezimuje. Hrani se na travnikih in njivah, prenočuje pa na odprtih vodnih površinah (Naravovarstveni atlas, 2022).
belorepec (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	Svoja ogromna gnezda naredi na velikih drevesih (bukve, hrasti), redkeje na skalnih policah. Gnezdo lahko uporablja več let zaporedoma. Par si je zvest celo življenje, z dvorjenjem pa prične že decembra. Njegova prehranjevališča so lahko do 10 km oddaljena od gnezda, ki je praviloma blizu gozdnega roba. Prehranjuje se z ribami, ki jih bodisi aktivno lovi bodisi pobira nasedle in umirajoče, z vodnimi pticami, sesalci, mrhovino ali pa s plenim, ki ga ukrade drugim ujedam (kleptoparazit). Je stalnica, mladiči si po osamosvojitvi poiščejo svoj teritorij. Ogrožajo ga motnje v času gnezdenja (Naravovarstveni atlas, 2022).
ribji orel (<i>Pandion haliaetus</i>)	V Sloveniji je pogosto opažen med selitvijo v solinah, ob rekah, ribnikih in jezerih (naravovarstveni atlas, 2022).
HT 3150 - Naravna evtrofna jezera z vodno vegetacijo zvez <i>Magnopotamion</i> ali <i>Hydrocharition</i>	Gre za prostoplavajoče združbe, ki pokrivajo plitve stoječe vode, bogate s hranili. Kjer ni strnjenega pokrova plavajočih rastlin, uspevajo zakoreninjene podvodne vrste. Voda lahko pogosto usahne in takrat se pojavijo kopenske oblike vodnih rastlin. Habitatni tip se pojavlja predvsem v mrtvih rokavih nižinskih rek, ribnikih in gramoznicah. V Sloveniji je pogostejši v V delu države. Ogrožajo ga spreminjanje vodnega režima (upadanje nivoja vode) na velikih rekah zaradi gradnje hidroelektrarn, onesnaževanje z gnojili in pesticidi ter intenzivni ribolov in ribogojstvo (odstranjevanje vodnega rastlinja, vnos tujerodnih rastlinojedih vrst rib).

Vrsta /HT	Značilnosti
HT – 3260 Vodotoki v nižinskem in montanskem pasu z vodno vegetacijo zvez <i>Ranunculon fluitantis</i> in <i>Callitricho-Batrachion</i>	Ta habitatni tip se razvije v vodi s počasnim do srednje hitrim tokom, zmerno bogati s hranili, na drobnozrnatem dnu. Večina rastlin je zakoreninjenih. Razvijejo lahko več metrov dolge poganjke, ki v ugodnih pogojih tvorijo gosto plast od dna do vodne gladine. Zaradi prosojne (čiste) vode in majhne globine je običajno presvetljenost zadostna vse do dna. Ob nizkem vodostaju so deli rastlin na površini vode ali nad njo. Habitatni tip je v Sloveniji splošno razširjen predvsem v spodnjem toku razmeroma naravnih vodotokov. V številnih rekah in potokih manjka ali je nepopolno razvit zaradi neprimernih abiotičnih dejavnikov (hitrost toka, zgradba sedimenta in struge, zasenčenost struge, onesnaženje). Ogrožajo ga onesnaževanje vode, gradnja hidroenergetskih objektov, košnja ali obdelovanje do roba struge, krčenje obrežne in vodne vegetacije (npr. zaradi ribolova) in poraslost s tujerodnimi vrstami.
HT – 1120 Podmorski travniki s pozejdonovko (<i>Posidonium oceanicae</i>)	Podmorski travniki s pozejdonovko rastejo na sedimentni podlagi v različnih globinah (praviloma med 10 in 20 m, lahko tudi do 40 m), praviloma v infralitoral, odvisno od prosojnosti vode in strukture tal. Pozejdonovka je izrednega pomena kot bivališče, prehranjevališče in skrivališče za morske organizme, tako sesilne, kot tudi tiste, ki se gibljejo. Proizvaja kisik, zmanjšuje erozijo in upočasni turbulenco vode pri valovanju. Zaradi dodatnega usedanja organskega materiala so podmorski travniki razmeroma bogati s hranili. V Sloveniji se ta habitatni tip pojavlja le na eni lokaciji pri Žusterni, ki je hkrati tudi edina v Tržaškem zalivu in zahodni Istri. Zaenkrat je habitatni tip stabilen, vendar zaradi svoje omejene razširjenosti občutljiv na potapljanje, ribarjenje, kočarjenje, spremembe substrata ali kemijskofizikalnih lastnosti vode in kakršnekoli širitve bližnje ceste.
HT – 3240 Alpske reke in lesna vegetacija s sivo vrbo (<i>Salix eleagnos</i>) vzdolž njihovih bregov	Lesnata vegetacija s sivo vrbo uspeva na prodnati podlagi. Na strmih ali visokih bregovih se pojavlja neposredno ob vodi, na bolj položnih pa vmesni pas pogosto zasedajo združbe zelnatih rastlin. Kljub bližini vode je za habitatni tip značilna pogosta suša. Z vodo je zalit le ob zelo visokih vodah, ki prinesejo vanj droben pesek in mulj, ta pa se odlaga v manjših kotanjah med vegetacijo. Zaradi večinoma hladnega toka zraka vzdolž rek so vrbišča hladnejša od okolice. Pri nas se pojavljajo ob rekah in potokih, ki izvirajo v Julijskih Alpah, Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah. Ogrožajo jih izkoriščanje proda, izgradnja hidroelektrarn oziroma zajezev za druge namene.
HT 91F0 - Obrečni hrastovo-jesenovo-brestovi gozdovi (<i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> in <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> ali <i>Fraxinus angustifolia</i>), vzdolž velikih rek (<i>Ulmion minoris</i>)	To so tipični nižinski obrečni gozdovi, ki sledijo združbi bele vrbe, vendar rastejo na tleh, kjer je nivo podtalnice nižji. Pojavljajo se ob večjih rekah. Tla so nerazvita (rečni nanosi) in poplavljen le ob visokih vodah. Drevesne vrste zastopajo zlasti dob, dolgopecljati in poljski brest, veliki in ostroplodni javor. Zaradi raznovrstnih vplivov se je pri nas ohranilo le malo sestojev trdolesne loke (ob Muri in Dravi). Ogrožajo jih hidroregulacije, urbanizacija, izsekovanje, na bolj sušnih predelih rastišča pa tudi širjenje robinije (Naravovarstveni atlas, 2022).

3.10 PODATKI O SEZONSKIH VPLIVIH IN VPLIVIH NARAVNIH MOTENJ NA KJUČNE HABITATE ALI VRSTE NA OBMOČJU

Poplave

Na vseh petih porečjih v Sloveniji se manjše poplave dogajajo vsako leto. Za Slovenijo so značilni štiri tipi poplav: nižinske in hudourniške poplave, poplave na kraških poljih in poplave morja. Poplavno ogroženih je prek 300.000 ha površin, največ je ozkih dolinskih tal vzdolž hudourniških grap. Večje in obsežnejše poplave lahko pričakujemo na 94.000 ha površin. Najobsežnejša poplavna območja so v nižinsko-ravninskih predelih severovzhodne in subpanonske Slovenije ter v predalpskih dolinah in kotlinah, ki odmakajo šavrinsko gričevje in hribovje. Najnižje obrečne ravnice ob Ledavi, Muri in Ščavnici prekrivajo obsežna poplavna območja. Prav tako je Drava pod Mariborom obdana s prostranim poplavnim svetom, na široko poplavlja kmetijsko zemljo tudi vsi njeni pritoki, še zlasti Pesnica, Polskava in Dravinja. Vzhodna in osrednja Dolenjska z Belo krajino imata več manjših poplavnih območij ob Kolpi, Krki, Temenici, Mirni in ob njihovih pritokih. Ljubljansko barje, ki je na meji med alpskim in dinarskim gorskim sistemom, je najobsežnejše poplavno območje. Katastrofalne poplave ogrožajo južni del Ljubljane ter del Celja, Laškega, Krškega, Slovenj Gradca, Murske Sobote, Železnikov, Škofje Loke, Litije, Grosuplja, Kočevja in mnoga druga naselja. Analize statističnih podatkov kažejo trend povečevanja pretokov voda na slovenskih rekah, zato mnogi dosedanja ukrepi za zaščito pred visokimi vodami ne ustrezajo več, zaradi česar se povečuje poplavna ogroženost.

Zemeljski plazovi, usadi, podori

V Sloveniji je plazenje tal zelo pogosto, dogaja se na približno eni tretjini njenega ozemlja. Razlikuje se glede na hitrost in globino. Plazovite površine sestavljajo labilna in pogojno stabilna zemljišča, ki običajno plazijo ob veliki namočenosti tal ali zaradi neustreznih posegov v prostor, ki porušijo obstoječe ravnovesje zemljin. V Sloveniji najdemo zemeljske plazove skoraj povsod, razen na območju primorskega in dolenjskega krasa. Ne pojavljajo se v pretežnem območju karbonatnih alpsko-dinarskih grebenov in na planotah. Prav tako tudi ne v debelozrnatih prodnatih in morenskih nanosih v dolinah Soče, Save, Savinje, Drave in Mure. Najbolj pogosti so zemeljski plazovi v permokarbonskih, glinastih in grafitoidnih skrilavcih v osrednjih Karavankah od Rateč do Jezerskega, v Posavskem hribovju od Kresnic do Sevnice, med Kočevjem in Brodom na Kolpi in tudi v škofjeloškem hribovju do Idrije. Tudi v paleozojskih glinastografitnih in sljudastokloridnih skrilavcih Jezerskega in okoli Črne na Koroškem so pogosti nevarni plazovi. Prav tako so lahko veliki in nevarni plazovi na staroterciarnem flišu na območju od Solkana do Razdrtega in od Črnega Kala do Rakitovca v Istri. Zelo nevarni so tudi plazovi v oligocenski sivici na Gorenjskem, v Posavskem hribovju, v Celjski kotlini in okrog Ormoža ter plazovi v miocenskih in panonskih glinah, ki so v okolici Kamnika, na severnem vznožju Gorjancev, okoli Krškega, Podčetrtna, Tuhinjske doline ter Goriškega, Haloz, Dravinjskih in Slovenskih goric. V Sloveniji so pogosti tudi kamniti plazovi, med katerimi so najnevarnejši skalni podori. Usadov je največ v vzhodni in severovzhodni Sloveniji. Za subpanonske usade je značilno, da so preperelinski in trgajo predvsem preperelino, včasih le pedološko odejo ali celo samo travno rušo. Usadi se najraje trgajo na travnikih in sadovnjakih, med katerimi so njive in vinogradi, od koder se

steka več padavinske vode, kar travna pobočja dodatno obteži. Gospodarjenje oziroma izraba zemljiških površin na ogroženih območjih je seveda možna, vendar le pod določenimi pogoji.

Erozija

Dosedanje raziskave so pokazale, da se erozijski procesi v Sloveniji odvijajo na skoraj 9.000 km² ali na 44 % njene površine. Nad 4.000 km² teh površin je na hudourniških območjih, ki jih brazda nad 10.000 hudourniških strug. Na teh površinah je spiranje in odplavljanje erozijskega materiala ter zasipavanje rodovitnih zemljišč z jalovimi naplavinami večje, od obnove rodovitnih tal. Zaradi erozije je močno prizadetih okoli 30.000 ha površin, od tega odpade tretjina vseh površin na odprta žarišča globinske ali bočne erozije ter na območja udorov in usadov.

Suša

Suša je v širšem pomenu besede dalj časa trajajoče pomanjkanje vode, do katerega pride iz različnih vzrokov. Na podlagi analiz podatkov za obdobje od 1961. do 1999. leta, je mogoče z zanesljivostjo trditi, da so v pretežnem delu Slovenije padavine v vegetacijskem obdobju dobro razporejene. Pomanjkanje dežja za kmetijske rastline v vegetacijskem obdobju je prisotno le v Primorju in Prekmurju. Pojavljajo se poznopoletne relativne suše in poznozimske oziroma zgodnjepomladanske suše. V naravnem okolju v Sloveniji so suše izjemno redke, drugače pa je pri kulturnih rastlinah, še posebno tam, kjer je izbor kulture neustrezen glede na kamninsko osnovo, vrsto in debelino prsti ter splošne padavinske razmere. Vse suše so povezane z razširitvijo subtropskih anticiklonov nad Sredozemljem in južno Evropo, pomanjkanje padavin pa še stopnjujejo severni fenski vetrovi, ko na severni strani Alp dežuje ali sneži, na južni strani pa pihajo suhi in topli vetrovi.

Pozeba

Pojem pozeba označuje poškodbe na rastlinah, ki jih povzročijo nizke temperature zraka. Nizke temperature zraka ne poškodujejo vseh rastlin in rastlinskih organov enako, saj so poškodbe odvisne od odpornosti posamezne rastline, ki je genetska, deloma pa pridobljena z utrjevanjem. Za Slovenijo so značilne spomladanske ohladitve, ki jih navadno povzroči vdor hladnega zraka s severa ali vzhoda. Ohladitve advekcijsko-radiacijskega značaja so najbolj nevarne, saj ob vdoru hladnega zraka ponoči, ko se nebo zjasni, sledi še močno radiacijsko ohlajanje. Take vrste ohladitve so za odpirajoče brste sadnega drevja po navadi najbolj usodne, saj temperatura v prizemnih plasteh ozračja še lahko pade več stopinj pod ničlo. Ohladitve je možno pričakovati ves mesec april. Nizke temperature zraka v tem času lahko poškodujejo ali celo popolnoma uničijo pridelek.

Žled

Žled nastane kot ledena obloga na predmetih ob primrzovanju podhlajenih vodnih kapljic, ko je temperatura vode nižja od ledišča, ali ob primrzovanju nepodhlajenih vodnih kapljic na zelo hladnih predmetih. Pojavlja se pozimi, predvsem ob odjugah pri prehodu toplih front. Žled povzroča največjo škodo na drevju ter na električnih in telefonskih napeljavah. V Sloveniji nastaja žled ob srečanju

hladnih severozahodnih zračnih gmot, ki se gibljejo pri tleh, ter toplejših vlažnih zračnih gmot, ki v višinah dotekajo z jugozahoda, zato je značilen predvsem za jugozahodno Slovenijo. Najbolj je razširjen na visokem krasu in njegovem obrobju, bodisi na celinski ali primorski strani. Žled se pojavlja tudi v kotlinah, kjer se zadržuje hladni zrak. V Sloveniji najpogosteje prizadene Brkine, Senožeško hribovje z Vremščico, Zgornjo Pivko, vznožja in pobočja visokega krasa, Snežnik, Javornik, Hrušico, Nanos, Trnovski gozd in Čičarijo.

4 PODATKI O UGOTOVLJENIH VPLIVIH IN NJIHOVI PRESOJI

4.1 OPREDELITEV UGOTOVLJENIH ŠKODLJIVIH VPLIVOV NAČRTA NA VARSTVENE CILJE POSAMEZNIH VAROVANIH OBMOČIJ IN NJIHOVO CELOVITOST TER POVEZANOST, VKLJUČNO S KUMULATIVNIMI VPLIVI

Ugotovljeni škodljivi vplivi strategije in programa so bili opredeljeni na podlagi Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur. l. RS, št. 130/04, 53/06, 38/10 in 3/11). Presoja je bila izvedena le za ukrepe, za katere je bil v okviru scopinga v okoljskem poročilu, katerega priloga je pričujoči dodatek, prepoznan večji vpliv.

Pri pripravi tega dodatka je bil upoštevan tudi 25. a člen citiranega pravilnika, ki pravi, da za operativne programe in druge plane ali njihove dele, ki niso plani s področja prostorskega načrtovanja in se iz njihovega opisa tudi s sklepanjem ne da ugotoviti vseh načrtovanih posegov, ker v opisih ni konkretnih lokacij posegov oziroma iz njih ni razvidna dovolj podrobna vrsta posegov, se pri presoji sprejemljivosti matrika iz priloge 6 tega pravilnika ne izpolni. V tem primeru se za posamezne vsebine iz tega pravilnika podajo strokovne ocene za ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov v skladu z določbo prejšnjega člena. Matrika iz priloge 6 tega pravilnika se mora v takih primerih izpolniti pri presoji sprejemljivosti na ravni podrobnejšega plana ali posega. Presoja vplivov in ocene so tako podane na podlagi strokovne ocene in brez matrik.

Vrednotenje vplivov izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

Podrobnejši opis OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ter njunih aktivnosti oz. ukrepov je podan v poglavju »2.4 načrtovani ukrepi NSNA 2021-2030 in OP ESPRA 2021-2027«, zato jih na tem mestu samo povzemamo.

NATURA 2000

UKREPI OBRAVNAVANI V OKVIRU NSNA 2021-2030, KI NISO BILI PRENESENI V OP ESPRA 2021-2027

Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Upravni postopki« predvidevajo da se v primeru rabe vode za gojenje vodnih organizmov bo nujno prilagoditi pogoje glede na posamezno lokacijo/ribogojnico oziroma določiti izjeme pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka, in po potrebi spremeniti Uredbo o kriterijih za določitev ter načinu spremljanja in poročanja ekološko sprejemljivega pretoka (Uradni list RS, št. 97/2009).

Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15 in 65/20) v 71. členu ekološko sprejemljivi pretok definira kot tisto količino vode, ki ob dovoljeni rabi ne poslabšuje stanja vode oziroma ne preprečuje njenega izboljšanja ter ohranja zgradbo in

delovanje vodnega in obvodnega ekosistema. Pri posebni rabi površinskih voda, zaradi katere bi se lahko zmanjšal njen pretok ali znižala gladina ali poslabšalo stanje voda, mora biti v vseh letnih obdobjih zagotovljen ekološko sprejemljivi pretok ali gladina površinske vode. V 5. členu Uredbe o kriterijih za določitev ter načinu spremljanja in poročanja ekološko sprejemljivega pretoka (Ur. l. RS, št. 97/09) je predpisano, da se Qes določi na podlagi hidroloških izhodišč za določitev ekološko sprejemljivega pretoka, značilnosti odvzema vode, hidroloških, hidromorfoloških in bioloških značilnosti vodotoka ter podatkov o varstvenih režimih, na katere lahko vpliva nameravana posebna raba površinske vode. Rezultati študije »Možnosti za povečanje potencialna lokacij za akvakulturo na celinskih površinskih vodah Republike Slovenije« (Aquarius, 2020) kažejo, da je ob upoštevanju vseh zgoraj navedenih kriterijev in meril razmeroma malo odsekov vodotokov primernih za nove umestitve akvakulturnih obratov. 3% primernih vodotokov za hladnovodno in 3,7 % za toplovodno akvakulturo. Ob upoštevanju navedenih omejitev je nadaljnji razvoj sektorja torej omejen. To lahko vodi v večje število določenih izjem ekološko sprejemljivega pretoka in posledično v poslabšanje stanja posameznih kvalifikacijskih vrst vodnih organizmov (Predvsem rib in bentoških nevretenčarjev. Mogoči so tudi posredni vplivi na njihove plenilce iz skupine ptic in sesalcev npr. vidra) zaradi izgube njihovega habitata in zmanjšanja njihovih populacij ter povečanja fragmentiranosti njihovih populacij kot rezultata zmanjšane prehodnosti vodotokov. Mogoča so poslabšanja stanja kvalifikacijskih vodnih in obvodnih habitatnih tipov celinskih voda.

V okviru strateške presoje vpliva na okolje je bilo podano priporočilo, da Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano da pobudo Ministrstvu za okolje in prostor za vzpostavitev interdisciplinarne in medsektorske delovne skupine, ki bi pripomogla k iskanju rešitev v okviru nacionalne zakonodaje za poenostavitev postopkov za pridobivanje dovoljenj v akvakulturi. Priporočilo je vključeno v posodobljeno besedilo NSNA 2021 – 2030.

Ker strategija predvideva zgolj pobudo za pričetek iskanja rešitev strokovnega problema določevanja ekološko sprejemljivega pretoka in ne določa načina njegove določitve vpliv izvedbe strategije na kvalifikacijske vrste vodnih ptic, črno štokljo, tekoče vode, ribe in piškurji, rake, dvoživke, kačje pastirje, plazilce (sklednico), vrsto močvirski krešič in vidro, na kvalifikacijske vodne in obvodne habitatne tipe ocenjujemo kot nebitven (ocena B).

*Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Javno zdravje, zdravje in dobrobit živali, okoljska učinkovitost« predvidevajo na področju zdravja rib prehod na vaccine zaradi česar se bo zmanjšala poraba antibiotikov, kar bo vodilo v izboljšanje stanja vodnih okolij in v zmanjšanje koncentracij samih učinkovin ter snovi, ki nastanejo kot rezultat presnove antibiotikov in ki lahko na vodne organizme delujejo toksično ali kot hormonski motilci. Vpliv izvedbe, predvsem na kvalifikacijske vrste rib in piškurjev, rake, dvoživke, kačje pastirje in vrsto hrošča *Graphoderus bilineatus*, plazilce (sklednico) ocenjujemo kot pozitiven (ocena A).*

Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Podnebne spremembe« Prilagajanje sektorja podnebnim spremembam ter prehod v nizkoogljično in krožno gospodarstvo z boljšim upravljanjem zavržkov in odpadkov, ki jih je mogoče ponovno uporabiti in reciklirati zmanjšuje vpliv sektorja akvakulture na doseganje okoljskega cilja »Ohranjena narava«. Prihaja namreč do zmanjšanja procesov vnosa hranil in s tem povezane eutrofikacije na vplivnih območjih posameznega obrata akvakulture. Z prav tako predvidenim prehodom v ekološko rejo se zmanjšuje potreba po antibiotikih. Na podlagi zapisanega vpliv izvedbe ukrepov, predvsem na kvalifikacijske vrste vodnih ptic, črno štokljo, stoječe vode, tekoče vode, ribe in piškurji, rake, dvoživke, kačje pastirje, plazilce (sklednica), vrsto hrošča *Graphoderus bilineatus*, vrsto močvirski krešič, vidro ocenjujemo kot pozitiven (ocena A).

Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Inovacije« predvidevajo prehod v več trofične sisteme v marikulturi in inovacije za izboljšanje izkoristkov vode v akvakulturi. Oboje rezultira v zmanjšanem obsegu območja na katerem prihaja do vpliva zaradi povečanih koncentracij hranil v vodnem okolju. Vpliv izvedbe ukrepov, kvalifikacijske vrste vodnih ptic, črno štokljo, stoječe vode, tekoče vode, ribe in piškurji, rake, dvoživke, kačje pastirje, plazilce (sklednica), vrsto hrošča *Graphoderus bilineatus*, vrsto močvirski krešič, vidro ocenjujemo kot pozitiven (ocena A).

Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Informacije potrošniku ter organiziranost sektorja«, »Vključevanje akvakulture v lokalno gospodarstvo«, »Zbiranje in spremljanje podatkov« predvidevajo ukrepe, ekonomske in tehnične narave brez vplivov na ohranjanje narave, zato njihov vpliv ocenjujemo z oceno brez vpliva (ocena A).

Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Prostorsko načrtovanje in dostopanje do voda« se nanašajo na pripravo PPP. Aktivnost je bila že izvedena (ocena A).

AKTIVNOSTI OBRAVNAVANE V OKVIRU OP ESPRA 2021-2027

PREDNOSTNA NALOGA 1: Spodbujanje trajnostnega ribištva in ohranjanje vodnih bioloških virov

Specifični cilj 1.1 Krepitev ekonomsko, socialno in okoljsko trajnostnih ribolovnih dejavnosti

Z aktivnostjo »1. Konkurenčna in energetsko bolj učinkovita flota« bo omogočena posodobitev plovil malega priobalnega ribolova. Med drugim se bo podprlo zamenjavo ribolovnih orodij z orodji, ki so bolj selektivna s čimer se bo zmanjšalo količino prilova. Prelov in prilova (bycatch) sta npr. povzročila, da so v zahodnem Sredozemskem morju populacije mnogih vrst hrustančnic zelo zdesetkane, nekatere se celo soočajo z možnostjo izumrtja. Razpoložljivi podatki iz ribiškega prilova, ki kažejo da so morske vode, v pristojnosti R Slovenije, in širši severni Jadran pomembno razmnoževalno okolje za hrustančnice (MOP, 2019). Z izvedbo ukrepa bo prišlo do zmanjšanja prilova, kar bo pozitivno

vplivalo na stanje vrst morskih rib in s tem posredno na kvalifikacijske vrste, ki se z njimi hranijo vodne ptice, sesalci (velika pliskavka) (ocena A).

Predvidena je tudi uporaba ribolovnih orodij iz Polyamida 6. Le tega je mogoče reciklirati, s čimer se bo zmanjšala količina odpadkov v morju ki lahko vstopijo v prehranske verige ali služijo kot substrat za pritrnitev tujerodnih vrst. Zmanjšal se bo tudi vpliv plastike na morske bentoške združbe

Aktivnost predvideva tudi uporabo bolj ekoloških premazov za plovila. Izkušnje kažejo, da se kljub prepovedi uporabe tributilkositrovih spojin (TBT) leta 2008 v premazih za plovila v okolju nahajajo znatne količine TBT. Po prepovedi se je pričel razvoj novih premazov z vse manjšimi vplvi na okolje (Dafforn in sod. 2011), kar vodi v zmanjšanje koncentracij polutantov v morju in s tem v izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti. Ocenjujemo, da se bo z izvedbo OP ESPRA 2021-2027 trend manjšanja vpliva nadaljeval.

Na podlagi zapsanega ocenjujemo vpliv izvedbe aktivnosti na kvalifikacijske vrste vodnih ptic, plazilce (kareta) in sesalce (velika pliskavka) ter kvalifikacijske morske in obmorske habitatne tipe , kot pozitiven (ocena A).

V okviru aktivnosti Specifičnega cilja 1.1 so predvidene tudi aktivnosti »2. Svetovanje podjetjem v gospodarskem ribolovu«, »3.Pristanišča, ki zagotavljajo ustrezne delovne in trajnostne pogoje za ribiče« in »4. Spodbujanje ohranjanja kakovosti proizvodov znotraj kratkih verig za ribiške proizvode« ki predvidevajo ukrepe, ekonomske, postopkovne in tehnične narave, brez vplivov na kvalifikacijske vrste in HT, zato njihov vpliv ocenjujemo z oceno brez vpliva (ocena A).

Specifični cilj 1.2. Povečanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje emisij CO₂ z zamenjavo ali posodobitvijo motorjev ribiških plovil

Z aktivnostjo »5. Zamenjava ali posodobitev glavnega ali pomožnega motorja« je predvidena zamenjava ali posodobitev glavnega ali pomožnega motorja plovil v okviru katere bo mogoče zamenjati tudi zunajkrmne motorje s čimer se bo zmanjšala poraba goriva in tudi količina goriva, ki ga ti motorji izpuščajo v morje. Dvotaktni motorji, ki jih uporabljajo številna plovila za prosti čas, so eden glavnih virov onesnaževanja zraka in vode na obalnih območjih. Ocenjuje se, da 20–30 odstotkov goriva in dodanega olja, ki ga ti motorji uporabljajo, neizrabljenega izteče neposredno v vodo. Pri majhnih hitrostih je lahko tega neizrabljenega goriva celo do 40 odstotkov, medtem ko se pri najučinkovitejšem delovnem območju motorja 8 odstotkov goriva izloči v obliki izpušnih plinov (Pharos, 2019). Ocenjujemo, da se bo zaradi izvedbe zmanjšala obremenitev morja z ogljikovodiki ki izvirajo iz goriv, s čemer se bo zmanjšal tudi vpliv gospodarskega ribolova na kvalifikacijske vrste vodnih ptic, plazilce (kareta) in sesalce (velika pliskavka) ter kvalifikacijske morske in obmorske habitatne tipe (ocena A).

Specifični cilj 1.3 Spodbujanje prilagajanja ribolovnih zmogljivosti ribolovnim možnostim v primerih trajnega prenehanja ribolovne dejavnosti in prispevanje k primernemu življenjskemu standardu v primerih začasnega prenehanja ribolovnih dejavnosti

Z aktivnostjo »4. Začasno prenehanje ribolovnih dejavnosti« je predvideno začasno zmanjšanje ribolovnega napora v času nižjih staležev lovnih vrst, kar bo prispevalo k omiljenju pritiskov ribištva na biotsko raznovrstnost v morskem okolju. Izvedba prednostne naloge vodi v povečanje populacij lovnih vrst in vrst, ki predstavljajo prilov kar bo pozitivno vplivalo na stanje vrst morskih rib in s tem posredno na kvalifikacijske vrste, ki se z njimi hranijo: na kvalifikacijske vrste vodnih ptic, plazilce in sesalce (velika pliskavka) (ocena A).

Specifični cilj 1.4 Spodbujanje učinkovitega nadzora in izvrševanja ribištva, vključno z bojem proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, ter pridobivanja zanesljivih podatkov za odločanje, temelječe na znanju

V okviru aktivnosti Specifičnega cilja 1.4 so predvidene tudi aktivnosti »5. Zbiranje podatkov«, in »6. Nadzor in izvrševanje« ki predvidevajo ukrepe, ekonomske, postopkovne in tehnične narave brez vplivov na brez vplivov na kvalifikacijske vrste in HT, zato njihov vpliv ocenjujemo z oceno brez vpliva (ocena A).

Specifični cilj 1.6 »Prispevanje k varstvu in obnavljanju vodne biotske raznovrstnosti in ekosistemov«
Z aktivnostjo »7. Varovanje in obnavljanje vodne in morske biotske raznovrstnosti« je predvideno aktivnost za zmanjšanje obremenitve morskega okolja z odpadki. V tem okviru se bo spodbujalo pasivno pobiranje odpadkov in preprečevalo njihov nastanka, kar bo zmanjšalo količino odpadkov v morju ki lahko vstopijo v prehranske verige ali služijo kot substrat za pritrditev tujerodnih vrst.

Podprte bodo aktivnosti za zmanjšanje pritiska na biotsko raznovrstnost in stanje bentoških habitatnih tipov zaradi morskega ribištva. Izvedel se bo namreč pilotni projekt, ki bo prispeval k varstvu biotske raznovrstnosti. V okviru projekta se bo testiralo novo ribolovno orodje, kar lahko vodi v zmanjšanje stopnje netarčnega ribolova s čimer se bo zmanjšal vpliv gospodarskega ribolova na posamezne vrste rib. Prav tako se bo testiralo ribolovna orodje, ki zmanjša poškodbe habitatata bentoških morskih organizmov oziroma bentoških habitatnih tipov.

V okviru aktivnosti se bo izvajalo redno spremljanje stanja tujerodnih vrst na območjih, kjer je njihova naselitev najverjetnejša, to je na območjih pristanišč, na izlivnih območjih in na območjih marikultur. Ob morebitnih vzpostavitvah novih populacij tujerodnih vrst bo omogočeno pravočasno ukrepanje s čimer se bo upravljal s pritiskom tujerodnih vrst na morske vrste, habitatne tipe in lastnosti območij z naravovarstvenim statusom v morju.

V okviru aktivnosti se bo pridobilo natančnejše podatke o stanju bentoških habitatov na odseku morja med Izolo in Koprom. S čimer bo mogoče ustrezno načrtovati posege na tem odseku obale in urbanizacijo usmerjati na način, ki z upoštevanjem morskih kvalifikacijskih habitatnih tipov ne vpliva njihovo stanje.

Izvedla se bo aktivnost za ublažitev slabšanja biotske raznovrstnosti zaradi nezadostne povezanosti morskih ekosistemov in prekomerne rabe morskega okolja. Namen aktivnosti je pripraviti predlog

vzpostavitve povezanih območij, pomembnih za ohranjanje narave, ki bo poleg prostorske umestitve vseboval tudi predloge upravljanja in dovoljenih rab in dejavnosti na morju.

Izvedla se bo aktivnost za varstvo morskih sesalcev v okviru katere se bo pripravil Akcijski načrt za varstvo morskih sesalcev s čimer se bo prispevalo k ohranjanju velike pliskavke raznovrstnosti, tudi na ravni makroregije in regije. V obdobju 2013-2016 je bilo v Tržaškem zalivu opaženih od 40 do 100 osebkov velike pliskavke (*Tursiops truncatus*). V letu 2017 pa je bilo identificiranih 127 osebkov (Morigenos, 2019). Prilov ogroža veliko pliskavko (Brownell in sod. 2019).

Izvedlo se bo aktivnosti za izboljšanje stanja površinskih voda: za izboljšanje prehodnosti za vodne v okviru katerih bodo določeni kriteriji za prioriteto obravnavo prečnih objektov. Na podlagi pregleda bo na izbranem prioriteten prečnem objektu Jadranskega vodnega območja pripravljena projektna dokumentacije za izvedbo prehoda za ribje organizme. Tako se bo vzpostavila podlaga za zagotavljanje vzdolžne prehodnosti vodotoka. Sicer pozitiven vpliv izvedbe aktivnosti je posreden.

Z aktivnostjo »8. Upravljanje z območji NATURA 2000 in zavarovanimi območji ter izvajanje prednostnega okvira ukrepanja« se bo prispevalo k izvajanju Programa upravljanja območij Natura 2000 (PUN) v morskem okolju. Pridobile se bodo informacije glede potreb in možnosti za izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov na obstoječih območjih Natura 2000 na podlagi katerih se bo izvedlo aktivnosti za ohranitev ali izboljšanje stanja morskih vrst in habitatnih tipov Natura 2000. Ocenjujemo, da se bo z izvedbo programa ohranilo ali izboljšalo stanje morskih kvalifikacijskih vrst in HT (ocena A).

Predvidene so tudi aktivnosti za razširitev in razglasitev novih zavarovanih območij na morju. Izvedle se bodo študije in postopki za širjenje morskih zavarovanih območij v skladu s predvidenimi ukrepi opredeljenimi v Pomorskem prostorskem planu. Ocenjujemo, da aktivnosti vodijo v povečanje števila in površin zavarovanih območij.

Na podlagi zapsanega ocenjujemo da bo imela izvedba zgoraj navedenih aktivnosti na kvalifikacijske vrste vodnih ptic, plazilce (kareta) in sesalce (velika pliskavka) ter kvalifikacijske morske in obmorske habitatne tipe pozitiven vpliv (ocena A).

Aktivnosti obravnavane v okviru OP ESPRA 2021-2027 – PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture

Specifični cilj 2.1. Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture

V okviru aktivnosti »1. Konkurenčna in trajnostna akvakultura« so predvidene posodobitve obstoječih in vzpostavitev novih obratov akvakulture tako v morju kot v celinskih vodah.

Vpliv marikulture na stanje morja je odvisen od vrste gojenih organizmov. Marikultura vpliva na morskega okolje z organskimi snovmi in hranili iz iztrebkov gojenih vrst ali nepojedene hrane, kot tudi odmrli deli organizmov, školjčnimi lupinami idr. Vplivi marikulture na okolje so lahko vidni tako v vodnem stolpcu (planktonski in nektonski organizmi, suspendirani delci, hranilne snovi itd.), kot tudi na morskem dnu in sicer v pridnenih habitatih in v pridnenih združbah (zlasti na makro- in

meiobentoških organizmih) ter v sedimentu (obremenitve sedimenta z organskim ogljikom) (povzeto po Flander in sod., 2020; Kovač s sod., 2001; Grego s sod., 2009; Forte, 2016). Ribogojstvo ima lahko precejšnje vplive na habitat morskih organizmov zaradi:

- uporabe barv proti obraščanju ribjih kletk, ki jih pri nas zaenkrat ne uporabljajo,
- vnosa farmacevtskih sredstev
- vnosa organskih snovi in hranil iz nepojedene hrane ter iztrebkov gojenih vrst, pa tudi odmrlih delov organizmov,
- s tem povečane številčnosti prostoživečih organizmov (predvsem rib) v okolici obratov,
- vzpostavitve struktur, ki privabljajo oz. omogočajo zadrževanje rib v njihovi bližini,
- proizvodnje velikih količin detrita v ribogojnicah, ki lahko lokalno vplivajo na sestavo sedimenta (Flander in sod. 2020).
- vnosa farmacevtskih sredstev

Vpliv ribogojnic na okolje je močan, vendar je bil vsaj na primeru piranskih ribogojnic ugotovljen trend upadanja vpliva le-teh z oddaljenostjo od gojitvenih kletk (povzeto po Flander in sod., 2020; Forte s sod., 2010; Flander-Putrlle, 2011; Forte, 2016). V Slovenskem morju je vpliv ribogojnic mogoče zaznati do 200 m od obrata.

Vpliv školjčičšč je zaznati pred vsem pod njimi, kjer se na dnu sčasoma nakopičijo lupine školjk, ki jih školjkarji pri pobiranju ali čiščenju zavržejo ali se odluščijo od matične gruče. Te lupine pod gojiščem ustvarjajo sekundarno trdno dno (povzeto po Flander in sod., 2020; Lipej s sod., 2016), ki se postopno zaraste s filtratorskimi organizmi. V morje se vnašajo tudi različni plastični delci. V morskem okolju sekundarna mikroplastika nastaja med drugim tudi pri uporabi in razpadu plastičnih izdelkov, ki se uporabljajo v marikulturi, kot so mreže, plovki, vrvi in embalaža za shranjevanje (MOP, 2019). V letih 2014 do 2017 so koščki mrežic predstavljali 2,9 % vseh odpadkov na slovenski obali, med plavajočimi odpadki v letu 2015 pa kar 3,7 % (MOP, 2019). Del morskih odpadkov je posledica čezmejnih obremenitev (Flander in sod., 2020).

Umestitev novih obratov marikulture je bila presojana v okviru CPVO za PPP. PPP je bil sprejet z Uredbo o Pomorskem prostorskem planu Slovenije (Uradni list RS, št. 116/21). V PPP so določena okoljsko sprejemljiva območja za umestitev novih obratov marikulture. V skladu s PPP velja, da je pred začetkom obratovanja novih gojišč marikulture treba izvesti pregled ničnega stanja in izdelati načrt spremljanja (monitoring) sprememb glede na Okvirno direktivo o morski strategiji (Sklep 2017/8487EU). Monitoring vključuje kakovost morske vode, druge biološke parametre in spremembe na morskem dnu, izvajati se mora vsaj prvih pet let. Če v petih letih ni mogoče zaznati bistvene spremembe v okolju, se monitoring lahko ukine. Če pride do izrazitih negativnih sprememb v okolju, je treba v naslednjih petih letih določiti biološki maksimum proizvodnje in proizvodnjo ustrezno prilagoditi. V skladu s PPP je potrebno morsko dno pod gojišči morskih organizmov je treba redno pregledovati in zagotavljati čiščenje morebitnih odpadkov z morskega dna. Ob tem je v PPP določeno tudi, da je ob načrtovanju posegov za vzpostavitev infrastrukture, potrebne za intenziviranje dejavnosti marikulture v morskem okolju, treba preučiti vplive teh posegov in dejavnosti na vnos in širjenje tujerodnih vrst ter ob vzpostavitvi infrastrukture, potrebne za intenziviranje dejavnosti spremljati pojavljanje tujerodnih morskih organizmov na površinah, ki bi jih lahko uporabili kot

substrat. V skladu s PPP se novi obrati marikulture umeščajo zunaj območij z naravovarstvenim statusom. Glede na marikulturne tehnologije in tehnike predvidene v ukrepih in prednostnih nalogah NSNA 2021–2030 in OP ESPRA 2021–2027 ter glede na že izvedeno presojo prostorske umestitve novih obratov akvakulture na morju, ki ni ugotovila bistvenih vplivov na okoljski cilj »Ohranjena narava« ocenjujemo, da zaradi izvedbe strategije in programa ne bo prišlo do bistvenega negativnega vpliva na kvalifikacijske vrste vodnih ptic, kvalifikacijske morske in obmorske habitatne tipe in naravovarstveno pomembnih območij v morju, vključno z območji z naravovarstvenim statusom (ocena B).

Vplivi akvakulture na ekosisteme celinskih, površinskih, voda so raznoliki in odvisni od vrste gojenih organizmov (Pillay, 2008). Pri tem ločimo vplive hladnovodne in toplovodne akvakulture. Pri prvi hladnovodni se vzrejajo vrste, ki za obstoj potrebujejo višjo vsebnost kisika, ki ga praviloma zagotavlja vodni tok. Prihaja do

- odvzema vode, kar zmanjšuje pretok vode med mestom odvzema in mestom izpusta vode v vodotok.
- povečanja fragmentacije življenjskega okolja vodnih organizmov. K temu lahko pripomorejo tudi pregrade,
- spremeni se premeščanje sedimentov, kar vodi v spremembe vodnega okolja pod pregrado.
- Poveča se vnos hranil v vodotok,
- kar vodi v zmanjšanje vsebnosti kisika dolvodno,
- spremeni se temperatura vodotoka,
- mogoči so vplivi na stanje habitatnih tipov, rastlinskih in živalskih vrst do katerih bi prišlo zaradi posegov v strugo, dno, obalo v času gradnje, ureditve prečnih objektov, zmanjšane pretoka vode
- mogoč je vnos tujerodnih vrst te vnos in prenos patogenov,
- mogoča je uporaba farmacevtskih sredstev.

V toplovodni celinski akvakulturi lahko pride do:

- povečanega vnosa hranil,
- sprememb v koncentracijah kisika,
- vnosa farmacevtskih sredstev,
- pa tudi do izgube habitata v času čiščenja usedlin ter eutrofikacije v vodotokih v primeru izpusta usedlin vanje (Aquarius, 2020).

Našteto vodi v poslabšanje stanja ali celo do lokalnih izumrtij posameznih kvalifikacijskih vrst (predvsem ribe in bentoški nevretenčarji), poslabšanja stanja kvalifikacijskih vodnih in obvodnih habitatnih tipov.

Med pozitivne učinke izvedbe te aktivnosti *OP ESPRA 2021 – 2027* na kvalifikacijske vrste, vezane na celinske vode (predvsem ribe in bentoški nevretenčarji), poslabšanja stanja kvalifikacijskih vodnih in obvodnih habitatnih tipov celinskih voda štejemo tudi posodobitev obratov akvakulture in z uvajanjem tehnoloških novitet, tudi tehničnih ukrepov za izboljševanje veterinarsko sanitarnih pogojev vzreje: novih materialov bazenov, sistemov za izboljšanje kvalitete in ponovno rabo vode, filtrov, oprema za izboljšanje kvalitete vode, novih materialov, ki posledično pomenijo tudi zmanjšanje

uporabe razkužil, zdravil, uvajanjem zaščite pred soncem in plenilci iz narave. Z naštetimi novostmi se bo zmanjšal obseg zgoraj opisanih vplivov na vodne organizme, predvsem prostoživeče ribe in bentoške nevretenčarje.

Z aktivnostjo je predvideno tudi povečanje proizvodnje predvsem s pomočjo zaprtih sistemov akvakulture za tujerodne vrste rib, tudi tropske vrste rib s dobrim tržnim potencialom, kar lahko povzroči potencialno negativne vplive na naravo. Vnos novih vrst v ekosistem lahko privede do medvrstne kompeticije, križanja ali zmanjšane viabilnosti lokalnih populacij vodnih organizmov, ki tako potencialno postanejo ogrožene, v skrajnem primeru lahko posamezne vrste celo izumrejo (Kiruba-Sankar in sod, 2018; Bolpagni, 2021). Tujerodne vrste so lahko predstavljajo tudi vektor za širjenje bolezni (Crowl in sod., 2008). V preteklosti je že bil identificiran pogin avtohtonih vrst rakov (npr. jelševca) zaradi račje kuge, ki je preskočila iz severnoameriške vrste rakov, vnesene v naravo zaradi naselitve in tržnega povpraševanja (Govedič, 2006).

Poudariti velja, da se v primeru izdaje vodne pravice za gojenje tujerodnih vrst vodnih organizmov vključi tudi dovoljenje za tovrstno gojitev. Ribe, razen rib iz sonaravne gojitve, se lahko gojijo le v ribogojnici, ki je s tehničnimi sredstvi ločena od naravnega okolja. Za gojitev rib je treba pridobiti vodno pravico po predpisih o vodah, sonaravna gojitev domorodnih, lokalno prisotnih vrst rib pa lahko poteka le v skladu z RGN. Brez posebnega dovoljenja se lahko gojijo domorodne lokalno prisotne vrste rib in tujerodne, za katere po Pravilniku o prostoživečih vrstah ni treba pridobiti dovoljenja za gojitev (Uradni list RS, št. 62/07). Za ostale vrste rib je za gojitev treba pridobiti tudi dovoljenje v skladu s predpisi o varstvu narave. Upoštevata se Uredbo Sveta (ES) št. 708/2007 o uporabi tujih in lokalno neprisotnih vrst v ribogojstvu in Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18 in 82/20) ter se pred gojenjem tujerodnih vrst na podlagi presoje tveganja za naravo pridobi dovoljenje pristojnega ministrstva. Poleg tega v skladu z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18) ni dovoljeno vnašanje tujerodnih vrst na območja Natura 2000. Glede na navedeno in ob upoštevanju področne zakonodaje z izvedbo NSNA 2021-2030 ne pričakujemo negativnih vplivov kvalifikacijske vrste (predvsem ribe in bentoške nevretenčarje).

Ker OP ESPRA 2021-2027 ne opredeljuje lokacij ali vodotokov, na katerih bo prišlo do izvedbe naložb v nove ali posodobitev obstoječih obratov akvakulture vrednotenje kumulativnega vpliva ni možno na ravni posamezne lokacije ali vodnega telesa. Sprejemljivost vplivov umeščanja morebitnih novih objektov v prostor bo presojana na nižjih ravneh (CPVO, PVO za posamezen prostorski akt) načrtovanja ter pridobivanja soglasij in dovoljenj, zato ocenjujemo da bo vpliv izvedbe OP ESPRA 2021-2027 na kvalifikacijske vrste vodnih ptic, črno štokljo, ribe in piškurji, raki, dvoživke, kačji pastirji, plazilci (sklednica), vrsto hrošča *Graphoderus bilineatus*, vrsto močvirski krešič, vidro ter kvalifikacijske habitatne tipe stojećih in tekoćih voda nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C) v kolikor se bo pri izvedbi upoštevalo zaključke strokovnih podlag nastalih v procesu priprave OP ESPRA 2021-2027 .

V okviru aktivnosti »2. Akvakultura, ki ohranja habitate« so predvidena nadomestila za akvakulturne obrate katerih delovanje je odvisno od doloćenih dejavnosti, povezanih z ekosistemskimi, predvsem

okoljskimi in socialnimi storitvami ter zunanjimi dejavniki. Izplačevalo se bo: Nadomestila za uskladitev dejavnosti akvakulture z varstvenimi cilji in ohranjanje prostoživečih vrst. Nadomestila v toplovodni akvakulturi za izgubo prihodka na toplovodnih ribogojnicah, ki nastane zaradi posebnih pogojev vzreje. Nadomestila v primeru prepovedi prodaje mehkužcev zaradi planktona, ki proizvaja biotoksine. Po potrebi tudi nadomestila za prehod na ekološko vzrejo. Vsa nadomestila razen nadomestil v primeru prepovedi prodaje mehkužcev predstavljajo upravičena nadomestila ko imajo zaradi omejitev, ki izhajajo iz določil bistvenih za varovanja narave upravičenci nižje dohodke od ekonomsko optimalnih. S čimer se vzdržuje sistem varovanja narave. Ocenjujemo, da bo izvedba aktivnosti imela posredne pozitivne vplive na kvalifikacijske vrste vodnih ptic, črno štokljo, ribe in piškurji, raki, dvoživke, kačji pastirji, plazilci (sklednica), vrsto hrošča *Graphoderus bilineatus*, vrsto močvirski krešič, vidro (ocena A).

V okviru aktivnosti Specifičnega cilja 2.1 sta predvideni aktivnosti »3. Akvakultura, ki temelji na znanju, in raziskave« in »4. Inovacije v akvakulturi« ki predvidevajo ukrepe, ekonomske in tehnične narave brez vplivov na brez vplivov na kvalifikacijske vrste in HT, zato njihov vpliv ocenjujemo z oceno brez vpliva (ocena A).

Specifični cilj 2.2. Spodbujanje trženja, kakovosti ter dodane vrednosti ribiških in proizvodov iz akvakulture, pa tudi predelave teh proizvodov

V okviru aktivnosti Specifičnega cilja 2.2 so predvidene aktivnosti »5. Konkurenčna in okolju prijazna predelovalna industrija«, »6. Promocija rib, akvakulture, lokalnih sektorjev in proizvodov« in »7. Inovacije v predelavi« ki predvidevajo ukrepe, ekonomske in tehnične narave, brez vplivov na brez vplivov na kvalifikacijske vrste in HT, zato njihov vpliv ocenjujemo z oceno brez vpliva (ocena A).

Aktivnosti obravnavane v okviru OP ESPRA 2021-2027 – PREDNOSTNA NALOGA 3: Omogočanje rasti trajnostnega modrega gospodarstva ter spodbujanje razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih

Specifični cilj 3.1. Intervencije, ki prispevajo k razvoju ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih (Ukrepi CLLD)

V okviru aktivnosti Specifičnega cilja 3.1 so predvidene predvsem aktivnosti, ki predvidevajo ukrepe, ekonomske in tehnične narave, ukrepe varstva kulturne dediščine brez vplivov na ohranjanje narave. Ob tem bo omogočeno tudi pobiranje odpadkov v morju, njihov vpliv ocenjujemo z ocenjujemo kot pozitiven (ocena A).

Aktivnosti obravnavane v okviru OP ESPRA 2021-2027 – PREDNOSTNA NALOGA 4: Krepitev mednarodnega upravljanja oceanov ter omogočanje varnih, zaščitanih, čistih in trajnostno upravljanjih morij in oceanov

Specifični cilj 4.1. Intervencije, ki prispevajo h krepitvi mednarodnega upravljanja oceanov ter trajnostnega upravljanja morij in oceanov prek širjenja znanja o morju ter spodbujanja pomorskega nadzora in/ali sodelovanja obalnih straž

V okviru aktivnosti«1. *Ukrepanje za ohranjanje habitatnih tipov Natura 2000 ter za obnovo zaščitenih območij*» se bodo sofinancirali projekti terenskega kartiranja Natura 2000 habitatnih tipov, monitoringa morskih sesalcev, glavate karete, vranjeka in mehkužcev (morski datlji, leščur). Poleg pridobivanja podatkov se bo v okviru te aktivnosti zagotavljalo izvajanje ukrepov za varovanje obstoječih zavarovanih območij vključno z območji Natura 2000 s postavitvijo in vzdrževanjem fizičnih označitev morskih zavarovanih območij ter nadzorom. Našteti ukrepi zgolj posredno vplivajo na stanje kvalifikacijskih vrst vodnih ptic, kvalifikacijskih morskih in obmorskih habitatnih tipov e. Izboljšujejo pa procese odločanja in prispevajo k spoštovanju režimov ter posredno tudi k doseganju varstvenih ciljev zavarovanih območij (ocena A).

Zavarovana območja

PPP podaja tudi usmeritve za rabo prostora dejavnosti ribištva. Tako je ribolov prepovedan v prvem območju parka (Fontanigge) Krajinskega parka Sečoveljske soline, naravnem rezervatu Strunjan - Stjuža, v naravnem rezervatu Strunjan, v katerem je prepovedano izvajati ribogojne ukrepe in negospodarski ribolov, razen lova s panulo, izvajati gospodarski ribolov, razen v obdobjih od 1. aprila do 1. junija in od 1. oktobra do 1. decembra v skladu z načrtom upravljanja. V osrednjem delu Naravnega rezervata Strunjan je dodatno prepovedano izvajati gospodarski ribolov, pluti s plovili na motorni pogon in sidrati. V Krajinskem parku Debeli rtič je v drugem varstvenem pasu prepovedan gospodarski ribolov z uporabo stoječih mrež v obalnem pasu do globine 5 metrov. V prvem varstvenem območju je poleg zgoraj omenjenih aktivnosti prepovedano tudi pluti s plovili na motorni pogon in izvajati gospodarski ribolov, vključno z nabiranjem organizmov na območju podvodnega grebena. Ob tem se ribolov ureja tudi z določitvijo splošnega območja prepovedi uporabe obkroževalne mreže (300 metrov od obale), območje prepovedi uporabe vlečne mreže 1,5 nm od obale (skladno z določbami Načrta upravljanja z morskim gospodarskim ribištvom v teritorialnih vodah in notranjih morskih vodah Republike Slovenije – NUR) in prepovedi uporabe vlečne mreže 3 nm od obale. Na območju predvidenega zavarovanja detritnega dna v neposredni bližini tromeje z Italijo in Hrvaško je pri izvajanju ribolova s pridneno vlečno mrežo dovoljena le uporaba pridnene vlečne mreže tipa volantina. Na področju ribištva so v OP ESPRA 2021 - 2027 predvidene aktivnosti za zamenjavo ribolovnih orodij z novimi, ki manjšajo prilov ter pilotni projekt v okviru katerega se bo manjšal vpliv pridnenih mrež na morske bentoške habitatne tipe (opisano zgoraj). Predvidene so tudi aktivnosti za označevanje zavarovanih območij. OP ESPRA 2021 – 2027 predvideva tudi aktivnosti, ki bodo pripomogle k razglasitvi zavarovanega območja na morju. Na podlagi zapisanega ocenjujemo vplive izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na zavarovana območja na morju kot pozitiven (ocena A)

V skladu z ZON se morajo posegi in dejavnosti na zavarovanih območjih izvajati v skladu s predpisanimi pravili ravnanja iz akta o zavarovanju ali iz načrta upravljanja, če je le-ta predpisan. Glede na kategorijo zavarovanega območja so mogoče omejitve izvajanja NSNA 2021-2030 in OP ESPRA 2021 – 2027. Pri tem velja, da so omejitve na ožjih zavarovanih območjih strožje. OP ESPRA

2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne opredeljujeta lokacij ali vodotokov, na katerih bo prišlo do izvedbe ali razširitve obratov akvakulture, posledično vrednotenje vpliva in kumulativnega vpliva na ravni posamezne lokacije ali vodnega telesa ni možno. OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ob tem upoštevata tudi omejitve iz študije »Možnosti za povečanje potencialna lokacij za akvakulturo na celinskih površinskih vodah Republike Slovenije« (Žerdin in sod., 2020). Sprejemljivost vplivov umeščanja morebitnih novih objektov v prostor bo presojana na nižjih ravneh (CPVO, PVO za posamezen prostorski akt) načrtovanja ter pridobivanja soglasij in dovoljenj, zato ocenjujemo, da se lahko v okviru aktivnosti financira samo operacije s pridobljenimi ustreznimi dovoljenji in soglasji (ocena C).

Na podlagi zapisanega ocenjujemo, da bo vpliv izvedbe NSNA 2021-2030 in OP ESPRA 2021 – 2027 na varovana območja narave nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (Ocena C).

4.2 ALTERNATIVNE REŠITVE

NSNA 2021-2030 predstavlja nadrejeni strateški akt, OP ESPRA 2021-2027 pa operativni programski dokument, ki omogoča izvedbo pomembnega dela strateških usmeritev in ukrepov NSNA 2021-2030. Posledično se oba dokumenta vsebinsko prekrivata na področju akvakulture, vendar je, zaradi širšega in bolj strateškega okvirja NSNA 2021-2030 prekrivanje z OP ESPRA 2021-2027 le delno.

Ker projektna naloga zahteva izvedbo CPVO za oba strateška dokumenta hkrati, se je projektna skupina znašla pred izzivom, kako vrednotiti posamezne dele obeh strateških dokumentov, ki se deloma prekrivata in vsebinsko navezujeta eden na drugega. Po posvetu z naročnikom je bila sprejeta odločitev, da se oblikujeta naslednja scenarija oz. alternativni izvedbe obeh strateških dokumentov (v nadaljnjih korakih CPVO bodo predstavljali variantne rešitve oz. alternative):

- ALTERNATIVA A – zajema tiste ukrepe NSNA 2021-2030, ki so bili skoraj neposredno preneseni v OP ESPRA 2021-2027 in aktivnosti OP ESPRA 2021-2027, za katere je bilo že v danem trenutku mogoče trditi, da bodo sestavni del končne verzije OP ESPRA 2021-2027 in se bodo v njegovem okviru zagotovo izvajali.
- ALTERNATIVA B – zajema vse ukrepe oz. aktivnosti alternative A ter preostale ukrepe NSNA 2021-2030, ki niso bili preneseni v OP ESPRA 2021-2027.

Na podlagi navedenih kriterijev so bili ukrepi oz. aktivnosti razdeljeni v spodaj predstavljeni alternativni.

Preglednica 10: obravnavane alternative za izvedbo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

Alternativa	Alternativa A	Alternativa B
Kratek opis alternative	<i>Ukrepi NSNA 2021-2030, ki so bili skoraj neposredno preneseni v OP ESPRA 2021-2027 in aktivnosti OP ESPRA 2021-2027, za katere je bilo že v danem trenutku mogoče trditi, da bodo sestavni del končne verzije OP ESPRA 2021-2027 in se bodo v njegovem okviru zagotovo izvajali</i>	<i>Poleg ukrepov alternative A vsebuje še preostale ukrepe NSNA 2021-2030, ki niso bili preneseni v OP ESPRA 2021-2027</i>
Aktivnosti oz. ukrepi	X	Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnimi področji: • Upravni postopki,

			• Prostorsko načrtovanje in dostopanje do voda, • Informacije potrošniku ter organiziranost sektorja, • Javno zdravje, zdravje in dobrobit živali, okoljska učinkovitost, • Podnebne spremembe, • Inovacije, • Vključevanje akvakulture v lokalno gospodarstvo, • Zbiranje in spremljanje podatkov.
	Specifični cilj 1.1	1. Konkurenčna in energetska bolj učinkovita flota	✓
		2. Svetovanje podjetjem v gospodarskem ribolovu	✓
		3. Pristanišča, ki zagotavljajo ustrezne delovne in trajnostne pogoje za ribiče	✓
		4. Spodbujanje ohranjanja kakovosti proizvodov znotraj kratkih verig za ribiške proizvode	✓
	Specifični cilj 1.2	5. Zamenjava ali posodobitev glavnega ali pomožnega motorja	✓
	Specifični cilj 1.3	4. Začasno prenehanje ribolovnih dejavnosti	✓
	Specifični cilj 1.4	5. Zbiranje podatkov	✓
		6. Nadzor in izvrševanje	✓
	Specifični cilj 1.6	7. Varovanje in obnavljanje vodne in morske biotske raznovrstnosti	✓
		8. Upravljanje z območji NATURA 2000 in zavarovanimi območji ter izvajanje prednostnega okvira ukrepanja	✓
	Specifični cilj 2.1	1. Konkurenčna in trajnostna akvakultura	✓
		2. Akvakultura, ki ohranja habitate	✓
		3. Akvakultura, ki temelji na znanju, in raziskave	✓
		4. Inovacije v akvakulturi	✓
	Specifični cilj 2.2	5. Konkurenčna, okolju prijazna predelovalna industrija	✓
		6. Promocija rib, akvakulture, lokalnih sektorjev in proizvodov	✓
		7. Inovacije v predelavi	✓
	Specifični cilj 3.1	Intervencije, ki prispevajo k razvoju ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih (Ukrepi CLLD)	✓
	Specifični cilj 4.1	1. Ukrepanje za ohranjanje habitatnih tipov Natura 2000 ter za obnovo zaščitene območij	✓
		2. Podpora pomorskemu prostorskemu načrtovanju v skladu z Direktivo 2014/89/EU	✓
		3. Izvajanje pomorskega nadzora	✓

Legenda uporabljenih znakov:

Tekst označen s krepko – Ukrepi NSNA 2021-2030, ki so preneseni v OP ESPRA 2021-2027

X – ukrep ni neposredno povezljiv z OP ESPRA 2021-2027 in ni vključen v alternativo A.

✓ – ukrep je vključen v alternativo B.

Ne glede na dejstvo, da proračunska sredstva za izvedbo NSNA 2021-2030 zaenkrat niso predvidena, razen za sofinanciranje zavarovalnih premij, zaradi škod v akvakulturi, neizvedba splošnih ukrepov NSNA 2021-2030 povezanih s ključnimi področji ni smiselna oz. realno pričakovana. Posledično okoljsko poročilo v nadaljevanju obravnava le Alternativo B, saj slednja omogoča obravnavo vseh navedenih ukrepov in aktivnosti obeh strateških dokumentov. Na ta način bo CPVO izveden v najširšem možnem kontekstu obeh strateških dokumentov in bo ob pozitivnem mnenju na okoljsko poročilo zagotovil njuno nemoteno izvedbo, ne glede na vnaprejšnjo zagotovitev virov financiranja za posamezne ukrepe oz. aktivnosti.

4.3 RAZLAGA O MOŽNOSTIH OMILITVE ŠKODLJIVIH VPLIVOV Z NAVEDBO USTREZNIH OMILITVENIH UKREPOV IN RAZLOGI ZA KONKRETEN IZBOR OMILITVENEGA UKREPA

4.3.1 ZAKONSKA IZHODIŠČA

Obvezni omilitveni ukrepi so pripravljeni na osnovi naslednje zakonodaje:

- Zakon o ohranjanju narave (ZON) (Uradni list RS, št. 96/04 - uradno prečiščeno besedilo, 61/06 - ZDru-1, 8/10 - ZSKZ-B in 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18 in in 82/20)
- Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur. l. RS, 130/04, 53/06, 38/10, 3/11);
- Direktiva Sveta Evrope 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst - Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora - Direktiva o habitatih;
- Direktive o pticah (Direktiva 2009/147/ES)

101b. člen (posebne določbe o potrditvi plana v postopku celovite presoje vplivov na okolje) ZON v 2. odstavku določa, da se v primeru, ko je potrditev plana pogojena z izvedbo omilitvenih ukrepov, njihovo izvajanje podrobneje preveri oz. določi z okoljevarstvenim soglasjem, skladno s predpisi, ki urejajo varstvo okolja, ali naravovarstvenim soglasjem na podlagi 105. člena ZON. Člen 101e. členu (posegi v naravo, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje) istega zakona v točki (5) določa, da je ocena sprejemljivosti posega v naravo ugodna, če se ugotovi, da poseg v naravo ne bo škodljivo vplival na varstvene cilje območij, njihovo celovitost in povezanost. Pri ugodni oceni se lahko upoštevajo tudi sprejemljivi omilitveni ukrepi. Omilitveni ukrepi so v prvem odstavku 102. člena (izravnalni in omilitveni ukrepi), opredeljeni kot posegi ali ravnanja s katerimi se omili izvajanje posega v naravo ali njegove posledice. 104a. člen (presoja sprejemljivosti posegov v naravo, ki se izvajajo na podlagi dovoljenja za poseg v naravo) v 4. točki določa, da je ocena posega v naravo ugodna, če se ugotovi, da poseg v naravo ne bo škodljivo vplival na varstvene cilje posameznih območij, njihovo celovitost ter povezanost. Pri ugodni oceni se lahko upoštevajo tudi sprejemljivi omilitveni ukrepi.

105a. člen (presoja sprejemljivosti posegov v okviru naravovarstvenega soglasja) v 2. točki določa, da Ministrstvo odloči o sprejemljivosti posega v naravo na podlagi mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave. Mnenje mora vsebovati oceno o vplivih oz. posledicah nameravane gradnje objekta na varstvene cilje območij iz prvega odstavka 101. člena tega zakona in navedbo morebitnih omilitvenih ukrepov za izvedbo posega.

Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Ur. l. RS, 130/04, 53/06, 38/10, 3/11) v 24. členu (omilitveni ukrepi) določa: (1) Če so ugotovljeni škodljivi vplivi načrtovanega plana ali s planom načrtovanega posega v naravo, se preveri, ali se jih z omilitvenimi ukrepi lahko omili v taki meri, da postanejo vplivi plana neškodljivi. (2) Preveritev omilitvenih ukrepov iz prejšnjega odstavka vključuje: navedbo ustreznih omilitvenih ukrepov; oceno posledic omilitvenih ukrepov na škodljive učinke načrtovanega plana ali s planom načrtovanega posega v naravo v skladu z 21. členom tega pravilnika in Prilogo 7, ki je sestavni del tega pravilnika; utemeljitev ustreznosti in verjetnost uspešnosti izbranega omilitvenega ukrepa; izvedljivost umestitve načrtovanih omilitvenih ukrepov v plan. (3) Izvedljivost umestitve načrtovanih omilitvenih ukrepov se dokazuje z naslednjimi podatki: navedbo o tem, kdo bo poskrbel za izvedbo omilitvenega ukrepa in kako bo omilitveni ukrep izveden: časovno opredelitev izvedbe plana in omilitvenega ukrepa in navedbo načina spremljanja uspešnosti izvedenega omilitvenega ukrepa.

Vzpostavitev primernih omilitvenih ukrepov na območjih Natura 2000 je zahtevana tudi v okviru Direktiva o habitatih, ki v 2. točki 6. člena določa, da države članice storijo vse potrebno, da na posebnih ohranitvenih območjih preprečijo slabšanje stanja naravnih habitatov in habitatov vrst ter vznemirjanje vrst, za katere so bila območja določena, kolikor bi tako vznemirjanje lahko pomembno vplivalo na cilje te direktive. V točki 3 pa določa, da pri vsakem načrtu ali projektu, ki ni neposredno povezan z upravljanjem območja ali zanj potreben, pa bi sam ali v povezavi z drugimi načrti ali projekti lahko pomembno vplival na območje, treba opraviti ustrezno presojo njegovih posledic glede na cilje ohranjanja tega območja. Glede na ugotovitve presoje posledic za območje in ob upoštevanju določb odstavka 4 pristojni nacionalni organi soglašajo z načrtom ali projektom šele potem, ko se prepričajo, da ne bo škodoval celovitosti zadevnega območja in, če je primerno, ko pridobijo mnenje javnosti.

Kot usmeritev za izvajanje Direktive o habitatih je Evropska komisija izdala tudi ustrezna navodila (Managing Natura 2000 sites: The provisions of Article 6 of the "Habitats" Directive 92/43/EEC' (MN2000) in Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites, Methodological guidance on the provisions of Article 6(3) and (4) of the Habitats Directive 92/43/EEC (AS2001)). V tej usmeritvi je navedeno, da postopek izvajanja členov 6(3) in (4) ni pogojen z gotovostjo, ampak z verjetnostjo pomembnih vplivov, ki so posledica planov in projektov v in tudi zunaj varovanega območja. Skladno z načelom previdnosti iz tega sledi, da je neizvajanje ukrepov na podlagi ocene, da nismo gotovi glede pomena vplivov na varovano območje, nesprejemljivo.

Direktiva o pticah v 4. točki 4. člena določa, da v zvezi z območji varstva iz odstavkov 1 in 2 države članice sprejmejo primerne ukrepe, da ne pride do onesnaženja ali poslabšanja stanja habitatov ali kakršnihkoli motenj, ki v taki meri vplivajo na ptice, da bi bilo to pomembno glede na cilje tega

člena. Države članice si prizadevajo, da ne bi prišlo do onesnaženja ali poslabšanja stanja habitatov tudi zunaj teh območij varstva.

4.3.2 OMILITVENI UKREPI

Preglednica 11: Omilitveni ukrepi

št. OUa	Omilitven ukrep	Utemeljitev ukrepa	Časovni okvir	Izvedljivost ukrepa, ocena ustreznosti
1	Ob pripravi podrejenih izvedbenih dokumentov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 oz. razpisne dokumentacije za aktivnost »Konkurenčna in trajnostna akvakultura« naj se upošteva priporočila in omejitve iz strokovnih podlag uporabljenih za pripravo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 (predvsem Žerdin in sod., 2020). Predvsem naj to velja za usmerjanje potencialnih novih objektov akvakulture sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027 na primerne površinske vodotoke oz. na uporabo podzemnih voda kot osnovnega vira vode ter uporabo RAS tehnologije. Po potrebi se lahko priporočila smiselno uporabi tudi pri drugih aktivnostih oz. ukrepih.	Omilitveni ukrep bo zagotovil usmerjanje novih objektov akvakulture na vodotoke, ki so na podlagi strokovne podlage prepoznane kot takšni. Omilitveni ukrep je pomemben z vidika lastnosti zaradi katerih so bile varovana območja narave razglašena.	V času priprave OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 in izvajanja aktivnosti oz. ukrepov.	Ukrep je izvedljiv, saj je v pristojnosti nosilcev za izvedbo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 in drugih državnih in strokovnih institucij, ki se vključujejo v procese CPVO in PVO oz. postopke dodeljevanja prostorske in gradbene dokumentacije ter ustreznih soglasij in dovoljenj, ki so predpogoj za izgradnjo novih objektov akvakulture. Ukrep je ustrezen saj neposredno usmerja morebitne nove objekte akvakulture in bo ob izvedbi v okviru OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, ki ponujata ustrezno podporno okolje, zelo verjetno uspešen.

4.3.3 PRIPOROČILA

Preglednica 12: Priporočila

Št. P	Priporočilo
1	Na zavarovanih območjih se lahko goji tujerodne vrste v primerih, če se v okviru tveganja za naravo dokaže, da bodo vplivi nebitni. Na zavarovanih območjih je lahko gojitev tujerodnih vrst prepovedna tudi z varstvenim režimom zavarovanega območja in v tem primeru se presoje ne izvede, gojitev pa prepove

4.4 DOLOČITEV ČASOVNEGA OKVIRJA IZVEDBE OMILITVENIH UKREPOV, NAVEDBA NOSILCEV NJIHOVE IZVEDBE IN NAČIN SPREMLJANJA USPEŠNOSTI IZVEDENIH OMILITVENIH UKREPOV

V poročilu so opredeljene usmeritve oz. omilitveni ukrepi za posamezne ukrepe oziroma sklope ukrepov. Presojan je strateški dokument, tabela, opredeljena s 7. prilogo Presoja pozitivnih učinkov omilitvenih ukrepov Pravilnika ni relevantna.

Za vse usmeritve in omilitvene ukrepe velja, da je za vključitev predlaganih omilitvenih ukrepov v NSNA 2021-2030 in OP ESPRA 2021-2027 odgovoren MKGP oziroma pripravljavec NSNA 2021-2030 in OP ESPRA 2021-2027. Izdelovalec Dodatka, sektor za CPVO in ZRSVN med postopkom celovite presoje vplivov na okolje preverijo upoštevanje usmeritev oz. omilitvenih ukrepov.

4.5 NAVEDBE MOREBITNIH NAČRTOVANIH ALI OBRAVNAVANIH POBUD ZA OHRANJANJE NARAVE, KI LAHKO VPLIVAJO NA BODOČE STANJE OBMOČJA

Na območju občine ni načrtovanih ali obravnavanih pobud za ohranjanje narave.

5 NAVEDBE O VIRIH PODATKOV OZ. NAČINU NJIHOVE PRIDOBITVE IN UPORABLJENIH METODAH NAPOVEDOVANJA VPLIVA IN PRESOJ

5.1 ZAKONSKE OSNOVE

- Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic
- Direktiva Sveta 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst
- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18 in 82/20)
- Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15 in 65/20)
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg)
- Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Ur. l. RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18).
- Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04, 33/13, 99/13 in 47/18)
- Uredba o zvrsteh naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 52/02 in 67/03)
- Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20)
- Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10 in 3/11)
- PUN, 2015: Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015 – 2020 (PUN), pripravili Ministrstvo za okolje in prostor, potrdila. Program je sprejela Vlada Republike Slovenije na 30. seji dne 9. aprila 2015, popravek dveh prilog na 38. seji dne 28. maja 2015 in nato na seji 24. marca 2016

- Celostna pomorska politika za Evropsko unijo, URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2007/0575/COM_COM\(2007\)0575_SL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2007/0575/COM_COM(2007)0575_SL.pdf)
- Direktiva 2014/89/EU Evropskega parlamenta in sveta z dne 23. julija 2014 o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje, OJ L 257, 28. 8. 2014, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0089&from=SL>
- Sklep Sveta z dne 22. oktobra 1999 o sprejetju sprememb Konvencije o varstvu Sredozemskega morja pred onesnaženjem in Protokola o preprečevanju onesnaženja zaradi odmetavanja z ladij in zrakoplovov (Barcelonska konvencija)(1999/802/ES)
- Sklep Sveta z dne 4. decembra 2008 o podpisu Protokola o integriranem upravljanju obalnih območij Sredozemlja (Konvencija za varstvo morskega okolja in obalnega območja Sredozemlja) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1597759455686&uri=CELEX:32009D0089>
- Zakon o ratifikaciji Protokola o celovitem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju (Uradni list RS, št. 84/2009; URL: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5594>
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike, UL L 327, 22.12.2000, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:02000L0060-20141120>
- Resolucija o Strategiji za Jadran (Uradni list RS, št. 106/09), URL: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO67>
- Strategija razvoja Slovenije 2030, sprejeta na 159. redni seji Vlade RS, 7. 12. 2017, URL: https://www.gov.si/assets/vladne-sluzbe/SVRK/Strategija-razvoja-Slovenije-2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf
- Ministrstvo za okolje in prostor, Projekti in programi, Priprava Strategije prostorskega razvoja Slovenije, URL: <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/strategija-prostorskega-razvoja-slovenije/>
- Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04, 33/07 – ZPNačrt in 61/17 – ZUreP-2), URL: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=STRA12>
- Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za vode in investicije, Sektor za upravljanje voda, Načrt upravljanja z morskim okoljem 2017 – 2021, URL: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/NUMO/nacrt-UMD.pdf>
- Načrt upravljanja voda na vodnem območju Donave za obdobje 2016–2021 in Načrt upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016–2021, Vlada Republike Slovenije, oktober 2016, URL: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/NUV/63dbe4066b/NUV_VOD.pdf in

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/NUV/4195091b63/NUV_VOJM.pdf

- Skupna kmetijska politika 2023–2027, URL: <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/skupna-kmetijska-politika-po-letu-2020/>
- Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (Uradni list RS, št. 31/20)
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), URL: https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf
- Ministrstvo za okolje in prostor, Strateški okvir prilagajanja podnebnim spremembam, URL: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Podnebne-spremembe/SOzP.pdf>
- Ministrstvo za kulturo, Direktorat za kulturno dediščino, Strategija kulturne dediščine za obdobje 2018–2026, URL: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/DEDISCINA/STRAT_KD_2019.pdf
-

5.2 VIRI

- ARSO, Interaktivni atlas okolja; gis.arso.gov.si/atlasokolja/
- Bolpagni, R., 2021. Towards global dominance of invasive alien plants in freshwater ecosystems: the dawn of the Exocene?. *Hydrobiologia*, 848(9), pp.2259–2279.
- Brownell Jr, R.L., Reeves, R.R., Read, A.J., Smith, B.D., Thomas, P.O., Ralls, K., Amano, M., Berggren, P., Chit, A.M., Collins, T. and Currey, R., 2019. Bycatch in gillnet fisheries threatens Critically Endangered small cetaceans and other aquatic megafauna. *Endangered Species Research*, 40, pp.285–296.
- Cowl, T.A., Crist, T.O., Parmenter, R.R., Belovsky, G. and Lugo, A.E., 2008. The spread of invasive species and infectious disease as drivers of ecosystem change. *Frontiers in Ecology and the Environment*, 6(5), pp.238–246.
- Flander-Putrlje, V., A. Bolje, J. France, M. Grego, V. Malačič, B. Petelin in M. Šiško (2020): Možnosti za povečanje potenciala lokacij za marikulturo na obali in v slovenskem morju, Končno poročilo, marec 2020, Poročila 188. Morska biološka postaja, Nacionalni inštitut za biologijo, Piran, 76 str.
- Genov, T.C., Mavrič, B., Turk, R. and Lipej, L., 2019. ključni elementi biotske raznolikosti slovenskega morja. *Varstvo narave*, 31, pp.5–28.
- Govedič, M., 2006. *Potočni raki Slovenije: razširjenost, ekologija, varstvo*. Miklavž na Dravskem polju: Center za kartografijo favne in flore.

- Janža in sod. 2020. MOŽNOSTI ZA POVEČANJE POTENCIALA LOKACIJ ZA AKVAKULTURO NA CELINSKIH PODZEMNIH VODAH V REPUBLIKI SLOVENIJI. Končno poročilo, MKGP, 48 str.
- Kiruba-Sankar, R., Raj, J.P., Saravanan, K., Kumar, K.L., Angel, J.R.J., Velmurugan, A. and Roy, S.D., 2018. Invasive species in freshwater ecosystems—threats to ecosystem services. In Biodiversity and Climate Change Adaptation in Tropical Islands (pp. 257-296). Academic Press.
- MOP, 2019. Posodobitev začetna presoje morskih voda v pristojnosti Republike Slovenije. Ministrstvo za okolje in prostor
- Morigenos, 2019. Monitoring delfinov v slovenskem morju za poročevalsko obdobje 2013-2018. JN001042/2018-W01 MKGP.
- Pillay, T.V.R., 2008. Aquaculture and the Environment. John Wiley & Sons.
- Pregledovalnik gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtov; <https://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>
- Register kulturne dediščine RKD; <https://gisportal.gov.si/portal/apps/webappviewer/index.html?id=df5b0c8a300145fda417eda6b0c2b52b>
- Weitzman, J., Steeves, L., Bradford, J. and Filgueira, R., 2019. Far-field and near-field effects of marine aquaculture. World seas: An environmental evaluation, pp.197-220.
- ZRSVN, 2019a. Zbirno poročilo po 17. členu Direktive o habitatih 2013-2018, https://zrsvn-varstvonarave.si/wp-content/uploads/2019/09/HD_zbirno_porocilo_2013_2018-2.xlsx, dostopno 1. 8. 2020.
- ZRSVN, 2019b. Zbirno poročilo po 12. členu Direktive o pticah 2013-2018, https://zrsvn-varstvonarave.si/wp-content/uploads/2019/10/Porocilo_12clen_PD_2019.zip, dostopno 2. 8. 2020.
- Žerdin in sod., 2020: MOŽNOSTI ZA POVEČANJE POTENCIALA LOKACIJ ZA AKVAKULTURO NA CELINSKIH POVRŠINSKIH VODAH REPUBLIKE SLOVENIJE, Poročilo 1., 2., 3., 4. faze, MKGP, 415 str.

5.3 METODE

Podatki, uporabljeni v poročilu, so bili pridobljeni na podlagi javno dostopne literature na spletnih straneh, pripravljenih strokovnih podlag posameznih investorjev ter grafičnih podatkov ZRSVN. Posledice učinkov izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na varovana območja smo ocenjevali v skladu s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10 in 3/11):

A – ni vpliva / pozitiven vpliv

B – nebitven vpliv

C – nebistven vpliv pod pogoji (ob izvedbi omilitvenih ukrepov)

D – bistven vpliv

E – uničujoč vpliv

Velikostni razred A, B, C »VPLIVI POSEGA NISO ŠKODLJIVI«.

Velikostni razred D, E »VPLIVI POSEGA SO POMEMBNI IN ŠKODLJIVI«.

Pri izdelavi presoje so uporabljeni obstoječi, javno dostopni podatki o stanju prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst njihovih habitatov in habitatnih tipov.

Pri pripravi tega dodatka je bil upoštevan tudi 25. a člen citiranega pravilnika, ki pravi, da za operativne programe in druge plane ali njihove dele, ki niso plani s področja prostorskega načrtovanja in se iz njihovega opisa tudi s sklepanjem ne da ugotoviti vseh načrtovanih posegov, ker v opisih ni konkretnih lokacij posegov oziroma iz njih ni razvidna dovolj podrobna vrsta posegov, se pri presoji sprejemljivosti matrika iz priloge 6 tega pravilnika ne izpolni. V tem primeru se za posamezne vsebine iz tega pravilnika podajo strokovne ocene za ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov v skladu z določbo prejšnjega člena. Matrika iz priloge 6 tega pravilnika se mora v takih primerih izpolniti pri presoji sprejemljivosti na ravni podrobnejšega plana ali posega. Presoja vplivov in ocene so tako podane na podlagi strokovne ocene in brez matrik.

6 NAVEDBE O IZDELOVALCIH IN MOREBITNIH PODIZVAJALCIH DODATKA ZA PRESOJO SPREJEMLJIVOSTI

6.1 IZDELOVALEC POROČILA

Zavita, svetovanje, d.o.o.

Tominškova 40

1000 Ljubljana

6.2 SODELUJOČI PRI IZDELAVI POROČILA

Vodja projekta: Klemen Strmšnik, univ. dipl. geog.

Vodja projekta priprave dodatka: Sašo Weldt, univ. dipl. biol.

Ključni strokovnjaki:

Aleksandra Krajnc, univ. dipl. geog.

Sašo Weldt, univ. dipl. biol.

Matjaž Harmel, univ. dipl. gozd.

Eva Harmel, mag. inž. kraj. arh.

Sabina Cepuš, univ. dipl. ekol.

Matevž Premelč, univ. dipl. geog.

Jerneja Harmel, MSc okolj. znan, R. Avstrija

Klemen Strmšnik, univ. dipl. geog.